



**Uczestnicy II Forum Bibliotekarzy
Województwa Opolskiego
„Biblioteka w procesie aktywizacji
społeczności regionu”
(Fot. Beata Śliwińska)**

W numerze m.in.:

Agnieszka Łakomy

Działalność bibliotek publicznych na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – wybrane przykłady inicjatyw w środowisku wielokulturowym

Mirosława Wąsowicz, Magdalena Mączyńska, Piotr Polus

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu w procesie aktywizacji społeczności lokalnej

Katarzyna Pawluk, Danuta Łuczak

Działalność na rzecz społeczności lokalnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu

Mirosława Grabowska

Biblioteka szkolna w środowisku

Anna Obrzut

Kulturotwórcza rola biblioteki akademickiej w środowisku lokalnym na przykładzie nocy naukowców w Bibliotece Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Bożena Ratajczak-Olszewska

Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu – jak nas widzą inni

Bożena Budrewicz

Udział Biblioteki Politechniki Opolskiej w aktywizacji środowiska akademickiego i nie tylko

W numerze m.in.:

Więcej artykułów  spis treści

**"Bibliotekarz Opolski" - internetowe pismo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
im. Emanuela Smołki w Opolu**

Numer 3/2014 ukazał się w internecie 9 lipca 2014 roku

"Bibliotekarz Opolski" jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska

ISSN 2083-7321

Redakcja:

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu

Barbara Giedrońc
Agnieszka Hałubiec
Hanna Jamry
Violetta Łabędzka
Małgorzata Pindera
Piotr Polus

Biblioteka Uniwersytetu Opolskiego

Beata Śliwińska

Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej

Bożena Budrewicz

Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu

Bożena Ratajczak-Olszewska

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu

Dagmara Kawoń-Noga

Skład:

Łukasz Brudnik
Agnieszka Hałubiec

Adres redakcji:

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smołki w Opolu
45-081 Opole, ul. Piastowska 18-20
tel. (77) 453 64 75
e-mail: redakcja@bibliotekarzopolski.pl



www.bibliotekarzopolski.pl

SPIS TREŚCI: Od Redakcji	4
---------------------------------------	---

Referaty z II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego „Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu”

Agnieszka Łakomy, Działalność bibliotek publicznych na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – wybrane przykłady inicjatyw w środowisku wielokulturowym	6
---	----------

Mirosława Wąsowicz, Magdalena Mączyńska, Piotr Polus, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu w procesie aktywizacji społeczności lokalnej	16
---	-----------

Katarzyna Pawluk, Danuta Łuczak, Działalność na rzecz społeczności lokalnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu	27
--	-----------

Mirosława Grabowska, Biblioteka szkolna w środowisku	37
---	-----------

Anna Obrzut, Kulturotwórcza rola biblioteki akademickiej w środowisku lokalnym na przykładzie nocy naukowców w Bibliotece Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach	48
--	-----------

Bożena Ratajczak-Olszewska, Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu – jak nas widzą inni	62
--	-----------

Bożena Budrewicz, Udział biblioteki Politechniki Opolskiej w aktywizacji środowiska akademickiego i nie tylko	72
--	-----------

Relacje

Beata Śliwińska, Patrząc, czytając, słysząc, smakując – II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego	86
--	-----------

Dagmara Kawoń-Noga, I Festiwal Arteterapii "Homo Creator"	94
--	-----------

Monika Wójcik-Bednarz, 14. Wiosna Austriacka	97
---	-----------

Halina Szklanny, Tydzień Bibliotek 2014 w Oleśnie	104
--	------------

Katarzyna Pawluk, Dzień Bibliotekarza i Tydzień Bibliotek 2014 w Opolu	107
---	------------

Magdalena Janus, Nie-dramatyczne, nie-prozaiczne, poetyckie spotkanie z literaturą w ramach XI Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek	117
--	------------

Oprac. Katarzyna Hermasz, Noc Kultury w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu	119
--	------------

Magdalena Mączyńska, „Czas już wyjść w morze” – Tydzień pod żaglami w WBP w Opolu	124
--	------------

Barbara Giedrojć, Sentymentalna podróż w przeszłość – wystawa „Spacerem po dawnym Opolu” w WBP w Opolu	127
---	------------

Gabriela Kansik, Dyskusyjny Klub Książki w Oleśnie	130
---	------------

Ewa Bury, Klub Młodego Czytelnika w Przedszkolu nr 3 w Gogolinie	133
---	------------

Alicja Kisata, Wybrane projekty i działania edukacyjne w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu	135
---	------------

KULTURA: LITERATURA • KSIĄŻKA • CZASOPISMIENNICTWO

Małgorzata Pindera, Audiobooki z bibliotecznej kolekcji	142
--	------------

Agnieszka Hałubiec, Na regale. Przegląd nowości wydawniczych	145
---	------------

LOKALNE PRAWO BIBLIOTECZNE	148
---	------------

REGION

Krystyna Pawłowska, ABC gmin powiatu opolskiego. Historia i współczesność gminy Tarnów Opolski	149
---	------------

VARIA

W bibliotecznym obiektywie. Spotkania – wernisaże – jubileusze (zdjęcia ze zbiorów WBP w Opolu)157

Od Redakcji

Trzecie wydanie Bibliotekarza Opolskiego, które oddajemy czytelnikom jest okazją do prezentacji referatów, jakie zostały przedstawione podczas II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego. Forum, pod hasłem „Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu”, zostało zorganizowane w Bibliotece Głównej Politechniki Opolskiej 12 czerwca 2014 r.

Obok opolskich bibliotekarzy, również goście z bibliotek śląskich, przedstawili swoje doświadczenia, spostrzeżenia i opinie – jak aktywizujemy społeczność regionu, jak robią to inni, przy użyciu jakich narzędzi i form pracy. Wymiana doświadczeń i ocena tych działań to ważne pokłosie tego spotkania.

Zapraszamy do lektury referatów oraz relacji z Forum, przygotowanej przez Beatę Śliwińską z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego.

Wiosenne miesiące, w szczególności maj – w którym środowisko bibliotekarskie przygotowuje wiele imprez, często wokół Dnia Bibliotekarza i Tygodnia Bibliotek, były bardzo obfite w wydarzenia. Prezentujemy pokaźne „zestawienie tekstów”, które relacjonują działania bibliotekarzy - I Festiwal Arteterapii „Homo Creator, 14. Wiosna Austriacka, Noc Kultury w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu, Tydzień pod żaglami w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu – działo się naprawdę wiele.

Bibliotekarskie majowe świętowanie nabrało w tym roku dla opolskich bibliotek szczególnego znaczenia, dzięki wyjątkowemu akcentowi, jakim okazał się sukces naszej bibliotekarki, Renaty Pańki z MiGBP w Strzelcach Opolskich w Ogólnopolskim Konkursie SBP na Bibliotekarza Roku 2013. „Bibliotekarz Opolski” gratuluje!

Redakcja Bibliotekarza Opolskiego

Referaty II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego „Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu”

Agnieszka Łakomy

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Działalność bibliotek publicznych na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – wybrane przykłady inicjatyw w środowisku wielokulturowym

Problem wykluczenia społecznego dotyczy osób, które będąc członkami społeczeństwa, jednocześnie nie mogą normalnie uczestniczyć w działaniach jego obywateli. Sytuacja ta nie wynika jednak z decyzji, czy przekonań tych osób, jest poza ich kontrolą¹. W literaturze badacze przedstawiają zagadnienie wykluczenia w odniesieniu do 23 kategorii społecznych², jednak kilka z nich nabiera szczególnego znaczenia w perspektywie rozwoju tzw. społeczeństwa wielokulturowego. Nasilenie ruchów migracyjnych różnego typu m.in. związanych z imigracją, uchodźstwem, ale także zwiększona mobilność obywateli, wynikająca ze zjawiska globalizacji oraz szybszych i bardziej komfortowych możliwości podróżowania, powoduje, że społeczeństwo niektórych krajów ma coraz bardziej niejednorodną strukturę, obejmującą osoby reprezentujące różne narodowości, kultury i zwyczaje. Problemy z asymilacją, nieznajomością języka urzędowego, czy brakiem zrozumienia odmiennej kultury powodują, że osoby te mogą mieć problem z uczestnictwem w życiu zbiorowym oraz dostępem do zasobów, kapitału czy instytucji³. Cudzoziemcy, uchodźcy i imigranci oraz rasowe, religijne, językowe i etniczne mniejszości są często grupami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Przemiana w stronę społeczeństwa wielokulturowego, choć nie tak wyraźnie, jak w innych krajach, widoczna jest także w Polsce. Według danych pozyskanych w trakcie *Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2011* 674 866 ankietowanych urodziło się poza Polską, a 55 400 zadeklarowało posiadanie innego niż polskie obywatelstwa⁴. Szczegółowe dane według województw na temat liczby ludności urodzonej poza krajem oraz tej, która posiada obywatelstwo niepolskie przedstawiono na wykresie 1.

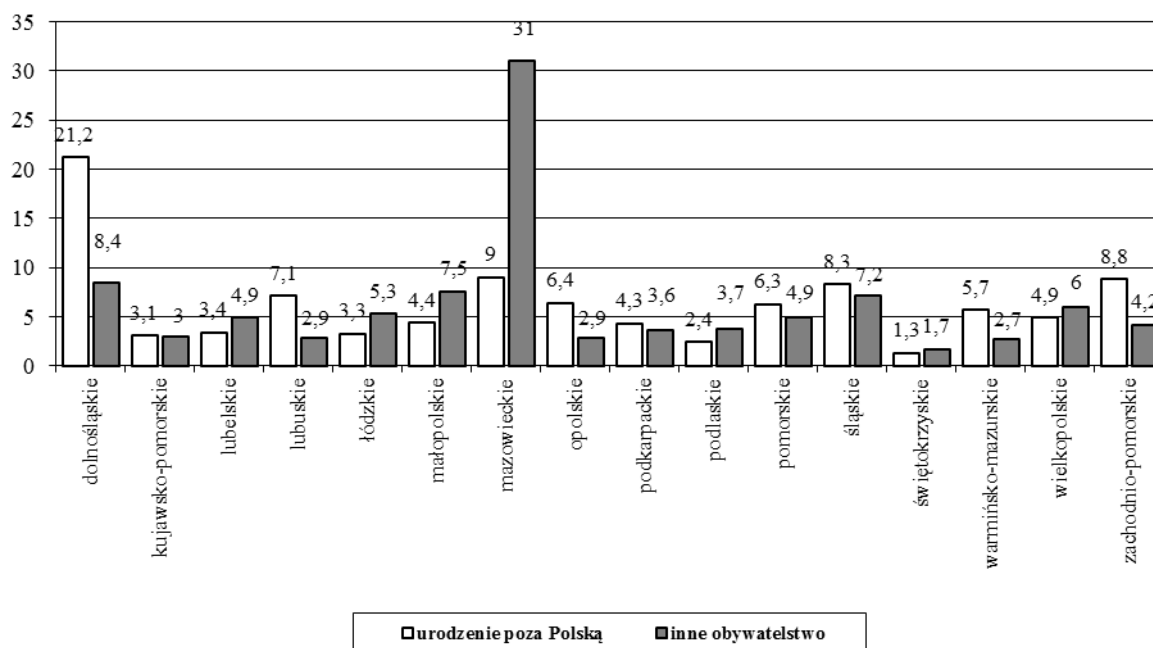
¹ *Wykluczenie społeczne wczoraj i dziś*. Pod red. H. Grzesiak, M. Fryzy i K. Ratajczaka. Poznań 2012, s. 3.

² R. Szarfenberg: *Marginalizacja i wykluczenie społeczne: wykłady* [online]. Warszawa 2006, s. 37-38. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://ekonomiaspoleczna.info/media/biblioteka/ps/marginalizacja-i-wykluczenie-spoeczne.pdf>.

³ *Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna: Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2011*. Warszawa 2013, s. 80-81.

⁴ *Oznacza to, że średnio na 10 000 mieszkańców przypada około 14 osób z obywatelstwem niepolskim. Dla województw wskaźniki te wahały się od 33 w województwie mazowieckim do 7 w świętokrzyskim. Ludność. Stan i struktura...*, s. 87.

Wyk. 1. Ludność urodzona poza Polską oraz z obywatelstwem niepolskim według województw zamieszkania w 2011 roku (w %)



Źródło: *Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna: Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2011*. Warszawa 2013, s.80, 88.

Należy także pamiętać o zamieszkujących Polskę przedstawicielach dziewięciu mniejszości narodowych i czterech etnicznych. Za mniejszości narodowe uznawani są: Białorusini, Czesi, Litwini, Niemcy, Ormianie, Rosjanie, Słowacy, Ukraińcy, Żydzi, a mniejszości etniczne: Karaimi, Łemkowie, Romowie, Tatarzy⁵. Jednak w *Narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2011* ankietowali deklarowali przynależność także do innych niż wyżej wymienione grupy. Ogółem inną niż Polską przynależność narodowo-etniczną wymieniło 1 467 743 osób. Ankietowanych zapytano także o język, jakim posługują się w kontaktach domowych z rodziną – aż 779 707 uczestniczących w badaniu osób podało język inny niż polski.

Coraz częściej spotykane zjawisko wielokulturowości powoduje, że biblioteki muszą dostosowywać się do nowej sytuacji i włączyć się w przeciwdziałanie zjawisku ekskluzji społecznej powstałej na tle innej przynależności narodowej, etnicznej, czy kulturowej. Największą rolę w tym procesie powinny odgrywać biblioteki publiczne, które zgodnie z zapisami Ustawy o bibliotekach służą „zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa”⁶. Działania podejmowane przez placówki tego typu są szczególnie ważne w aspekcie wpływu na środowisko lokalne, przede wszystkim dlatego, że ich pracownicy mają stały kontakt ze swoimi czytelnikami, budują z nimi trwałą więź, a instytucje. Biblioteki odgrywają też ważną rolę w organizowaniu działalności kulturalno-oświatowej w regionie. Powoduje to, że mogą szybciej reagować na sytuację wykluczenia

⁵ Artykuł 2 *Ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*, s. 1-2.

⁶ Artykuł 18 *Ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach*, s. 6.

społecznego niż biblioteki innego typu. Oprócz tego poprzez oferowane inicjatywy kulturalne i oświatowe mogą zapobiegać sytuacji defaworyzowania, szczególnie w ramach uczestnictwa w życiu zbiorowym, czy dostępności do zasobów, kapitału i instytucji. Dobrymi przykładami tego typu praktyk są działania podejmowane przez biblioteki publiczne w krajach lub miastach, które od lat są celem podróży emigrantów zarobkowych i politycznych. Analiza usług oferowanych przez placówki m.in. w Australii, Kanadzie, czy Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej pokazuje, w jaki sposób powinno się przygotować bibliotekę do nowych wyzwań. Pomocnym źródłem dla bibliotek są także przygotowane przez IFLA wytyczne dla placówek funkcjonujących w środowisku wielokulturowym⁷. W artykule przedstawiono wybrane inicjatywy, które są podejmowane przez biblioteki publiczne w celu przeciwdziałania wyłączeniu społecznemu w środowisku wielokulturowym. Przeanalizowano zalecany przez IFLA sposób organizacji pracy i usług bibliotecznych oraz imprezy kulturalne i oświatowe skierowane właśnie do tej grupy, a także omówiono najciekawsze rozwiązania wprowadzone przez biblioteki na świecie.

Pierwszym krokiem w dostosowaniu biblioteki do obsługi środowiska wielokulturowego jest modyfikacja polityki gromadzenia zbiorów. W ramach planowanych zakupów powinno uwzględniać się wielokulturowość i wielojęzyczność potencjalnych czytelników – w kolekcji powinny się znaleźć dokumenty w językach, którymi posługują się użytkownicy biblioteki. Zalecenie to nie dotyczy tylko książek, ale także innych typów zbiorów, szczególnie prasy obcojęzycznej⁸. Należy zaopatrywać bibliotekę zarówno w obcojęzyczne dokumenty drukowane, jak i elektroniczne np. bazy danych. Przykładem dostosowania księgozbioru do potrzeb interkulturowej klienteli jest m.in. biblioteka główna dzielnicy Queens w Nowym Jorku⁹, która oferuje zbiory w ponad pięćdziesięciu językach, a 61 filii tej placówki – w 25 językach¹⁰. Z kolei Biblioteka Publiczna w Toronto¹¹ dysponuje materiałami w aż 68 językach, a sieć bibliotek w Sydney – w dziewięciu¹². Zmiana profilu zbiorów biblioteki powinna uwzględnić materiały dotyczące dziedzictwa kulturowego innych narodowości. Umożliwi to zapoznanie się rodowitych mieszkańców z inną kulturą, a w perspektywie zapobiegać będzie przejawom rasizmu skierowanym przeciwko obcokrajowcom. Ważne jest także to, aby biblioteka dysponowała podręcznikami do nauki języka państwowego danego kraju. Możliwość ich wypożyczenia ułatwia integrację w nowym kraju.

Godny uwagi system gromadzenia zbiorów obcojęzycznych opracowały biblioteki skandynawskie. W Danii, Finlandii i Szwecji zdecydowano się na powołanie specjalnych oddziałów bibliotek bądź samodzielnie

⁷ *Multikulturelle Gemeinschaften: Richtlinien für Bibliotheksdienstleistungen* [online]. Dritte Auflage. 2009. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.ifa.org/files/assets/library-services-to-multicultural-populations/publications/multicultural-communities-de.pdf>.

⁸ Biblioteka Publiczna w Hadze oferuje np. dostęp do powyżej 1 700 gazet z 70 krajów w 40 językach. Dostępne są w bibliotekach wszystkich sieci na specjalnych terminalach. *Online newspapers from all over the world* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bibliotheekdenhaag.nl/Articles/Online-newspapers-from-all-over-the-world.htm>.

⁹ W Nowym Jorku więcej niż połowa mieszkańców mówi innym językiem niż angielski. Najwięcej imigrantów zamieszkuje dzielnice: Manhattan, Bronx oraz Staten Island. *Immigrant services* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nypl.org/help/community-outreach/immigrant-services>.

¹⁰ *Queens Library Facts* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.queenslibrary.org/sites/default/files/about-us/Facts%20Sheet.pdf>.

¹¹ *Material in Your Language* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/books-video-music/your-language/>.

¹² Ok. 30 % mieszkańców Sydney nie mówi po angielsku. Najpopularniejsze języki to chiński, indonezyjski, grecki i rosyjski. *Community languages: Books in your language* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cityofsydney.nsw.gov.au/explore/libraries/collections/community-languages>.

funkcjonujących instytucji, które zajmują się centralnym zakupem dokumentów w językach obcych. W Kopenhadze w ramach Statsbibliotek w Århus działa *BiblioteksCenter for Integration*, którego korzenie sięgają lat 70-tych poprzedniego stulecia. Obecna nazwa funkcjonuje od 2006 roku. Jest to biblioteka depozytowa, która wypożycza zbiory bibliotekom publicznym, szkołom, obozom uchodźców oraz centrom językowym. Zainteresowane ofertą instytucje otrzymują w depozycie zestaw materiałów z danego języka na rok. Istnieje także możliwość tzw. abonamentu, w ramach którego można wymieniać zbiory po 6 miesiącach. Biblioteki, które chcą rozbudować swoje kolekcje mogą korzystać z *BiblioteksCenter for Integration*, jako z pośrednika w zakupie – na zasadzie centralnego zakupu dokumentów obcojęzycznych. Takie rozwiązanie obniża znacznie koszty. Z Centrum w ramach nabywania zbiorów korzystają nie tylko biblioteki duńskie, ale także placówki z Norwegii, Szwecji, Niemiec, Austrii, Szwajcarii oraz Południowego Tyrolu¹³.

Depozyt *BiblioteksCenter for Integration* obejmuje dokumenty w 50 językach. Publikacje w głównych językach europejskich w związku z łatwością ich nabycia są wyłączone z gromadzenia. W 2007 roku ze względu na koszty zdecydowano o ograniczeniu zakupu do 30 języków. Obecnie gromadzi się książki, CD oraz DVD w arabskim, bośniackim, chorwackim, serbskim, perskim, polskim, rosyjskim, tamilskim, tureckim, urdu oraz wietnamskim. Wraz z depozytem biblioteka otrzymuje także opisy bibliograficzne w formacie MARC 21, które mogą zostać włączone do lokalnego katalogu OPAC. Centrum prowadzi także szeroko zakrojoną działalność kulturalną.¹⁴

Na trochę innych zasadach funkcjonuje w ramach Biblioteki Miejskiej Sztokholmu tzw. *InternationellaBiblioteket*. Nie jest to biblioteka depozytowa tylko biblioteka wysyłkowa. Oferuje 200 000 książek w ponad 100 językach oraz pomoc wielojęzycznego personelu. Z placówki mogą korzystać klienci indywidualni z całej Szwecji – ci, którzy mieszkają w pobliżu – w siedzibie biblioteki, a osoby spoza Sztokholmu na zasadzie zamawiania materiałów poprzez lokalne placówki biblioteczne.¹⁵ Również w Oslo działa biblioteka wielojęzyczna. Placówka o nazwie *Det flerspråklige bibliotek*, oferuje zbiory w 57 językach.¹⁶

Dostosowanie biblioteki do funkcjonowania w środowiskach wielokulturowych to jednak nie tylko pozyskiwanie odpowiednich dokumentów. Biblioteka musi stać się przyjazna dla użytkowników, którzy nie potrafią posługiwać się językiem urzędowym. Jeśli tak nie jest, to nawet najbardziej zróżnicowany księgozbiór nie będzie wykorzystywany. Dostosowanie powinno odbywać się na kilku płaszczyznach. Przede wszystkim strona WWW biblioteki powinna posiadać także inne wersje językowe np. strona domowa Biblioteki Publicznej w Vancouver oprócz wersji angielskiej ma siedem innych wersji językowych¹⁷. Jeśli jednak nie ma takiej możliwości, można

¹³ P. Kern: *Biblioteken und Integration von Migranten in Dänemark*. „Bibliotheksdienst” Jg.41, H. 2 (2007), s. 125-127; M.L. Petersen: *Medien aus aller Welt*. „Büchereiperspectiven” 2014, [nr] 1, s. 20.

¹⁴ P. Kern: *Biblioteken und Integration ...*, s. 127; Petersen M.L.: *Medien aus aller Welt...*, s. 20.

¹⁵ *Co to jest Biblioteka Międzynarodowa?* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.interbib.se/default.asp?id=33891&PTID=0&refid=33892>.

¹⁶ *Språk* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://dfb.deichman.no/sprak>.

¹⁷ *Multikulturelle Gemeinschaften...*, s.20; *Vancouver Public Library* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.vpl.ca/>.

bezpośrednio na stronie startowej umieścić link do tłumacza internetowego, po kliknięciu którego nasza strona zostanie przetłumaczona na inny język¹⁸.

Ważne jest, aby w strukturze strony głównej znalazła się wydzielona podstrona przeznaczona dla środowiska wielokulturowego, informująca o zbiorach wielojęzycznych i usługach skierowanych do tej grupy. Ciekawy sposób prezentowania danych na temat zbiorów opracowano w Bibliotece Publicznej w Toronto, gdzie po wyborze języka dokonanym na podstronie poświęconej zbiorom obcojęzycznym czytelnik przekierowywany jest do kolejnej podstrony zawierającej mapę z zaznaczonymi filiami ze zbiorami w wybranym języku. Dodatkowo prezentowana jest informacja o liczbie pozycji w każdej z placówek.

Na stronie domowej biblioteki powinien znaleźć się zbiór najbardziej przydatnych dla środowiska wielokulturowego adresów internetowych. Mogą to być linki do darmowych kursów e-learningowych, kursów językowych, ale także do stron instytucji, które podejmują się opieki nad nowo przybyłymi do kraju osobami. Wzorcowym rozwiązaniem może być projekt o nazwie *My Language*, który przygotowały australijskie biblioteki stanów: Nowa Południowa Walia, Queensland, Australia Południowa, Wiktorja, Australia Zachodnia, Australijskie Terytorium Stołeczne. Jest to portal, który zawiera zebrane źródła internetowe w ponad 67 językach. Na stronie znajduje się także wyszukiwarka umożliwiająca znalezienie biblioteki, która posiada zbiory w wybranym języku bądź sprawdzenie, w jakich językach dostępne są kolekcje w poszczególnych bibliotekach publicznych. Portal jest też zbiorem linków do zasobów przydatnych bibliotekom w pracy w środowisku wielokulturowym.¹⁹

Podobny portal, w ramach strony domowej, opracowała Biblioteka Publiczna w Toronto. Serwis *Find Your Way if You're New to Canada* zawiera zebrane informacje nt. kursów językowych dla dzieci i dorosłych, przykładowy test na obywatelstwo, informacje o zbiorach wielojęzycznych oraz adresy instytucji oferujących nowo przybyłym bezpłatną pomoc²⁰.

Ułatwienia dla mniejszości narodowych, imigrantów, czy obcokrajowców dotyczą podstawowych formularzy bibliotecznych i ulotek, które powinny być dostępne w wielu językach. Za modelowe rozwiązanie może uchodzić to wprowadzone w Australii m.in. przez State Library of New South Wales oraz State Library of Queensland. Placówki te na potrzeby bibliotek publicznych opracowały ulotki pt. *Your public library welcomes you w 44 językach włącznie z angielskim*²¹. Są one udostępniane zainteresowanym bibliotekom publicznym. Podstawową

¹⁸ Takie rozwiązanie przyjęła m.in. biblioteka w Toronto ora Biblioteka w Hadze.

¹⁹ *MyLanguage: serving multicultural Australia* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.mylanguage.gov.au/>.

²⁰ *Find Your Way if You're New to Canada* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/new-to-canada/>.

²¹ *Multicultural pamphlets* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: http://www.sl.nsw.gov.au/services/multicultural/multicultural_pamphlets.html.

informacyjną ulotkę w 25 językach udostępniono także na portalu niemieckiego Deutsche Bibliotheksverband²².

Materiały te dostępne są w pliku Word. Z kolei sieć bibliotek publicznych w Hamm bezpośrednio na stronie biblioteki – na podstronie dotyczącej usług dla czytelników wielokulturowych – umieściła informacje o adresach filii, ich godzinach otwarcia oraz zbiorach, które przetłumaczyła na 17 języków²³.

Korzystanie ze zbiorów osobom nieposługującym się językiem oficjalnym ułatwiają także informacyjne tablice w wielu językach. Ich przygotowanie wspomóc może opracowany przez State Library of New South Wales słownik *The Multilingual Glossary*, w którym można odnaleźć tłumaczenia wykorzystywanych do oznakowania przestrzeni bibliotecznej zwrotów na 49 języków. Wynik można zapisać w postaci plików Word lub jpg i wydrukować w swojej bibliotece²⁴. Innym rozwiązaniem jest wykorzystywanie przy oznakowaniu biblioteki systemu łatwych do zrozumienia piktogramów. Biblioteki publiczne w Niemczech z kolei wprowadziły inne rozwiązanie, mające na celu wprowadzenie nowych użytkowników w świat bibliotek. Przygotowują specjalne wycieczki po bibliotece dla grup wielokulturowych, dopasowując treści do ich poziomu językowego²⁵.

Aby zapewnić pełen komfort korzystania ze zbiorów nie można zapomnieć o dostępności do usług internetowych. Możliwe to będzie tylko wtedy, gdy komputery zostaną wyposażone w zestawy klawiatur z różnymi znakami diakrytycznymi.

Jednak najważniejsze w pracy bibliotek są oferowane społeczności wielokulturowej usługi specjalne. Do podstawowej oferty tego typu należą usługi wspomagające naukę języka urzędowego. Oprócz gromadzenia odpowiednich podręczników, biblioteki często organizują kursy i konwersacje języka urzędowego – dla różnych grup wiekowych, ale także z podziałem biorącym pod uwagę poziom zaawansowania²⁶. Ciekawym sposobem na ułatwienie edukacji językowej był projekt wprowadzony w Bibliotece Miejskiej w Kopenhadze. Biblioteka przy współpracy z wydawcą rozpoczęła wydawanie książek dwujęzycznych, w języku duńskim i jednym z 8 innych²⁷.

Do usług edukacyjnych oferowanych dla społeczności wielokulturowej można zaliczyć także kursy komputerowe, w ramach których uczestnicy uczą się podstawowej obsługi komputera, czy pisania wiadomości email. W Toronto kursy takie organizowane są w języku angielskim. Z kolei w Bibliotece Publicznej Seattle realizuje się lekcje w

²² *Materialien in mehreren Sprachen für die Interkulturelle Bibliotheksarbeit* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.bibliothekportal.de/themen/bibliothekskunden/interkulturelle-bibliothek/materialien-in-mehreren-sprachen.html>.

²³ *Sprachen und Interkultur* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.hamm.de/bildung-und-weiterbildung/stadtbuecherei/sprachen-und-interkultur.html>.

²⁴ *Multilingual Glossary* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www2.sl.nsw.gov.au/multicultural/glossary/?lang=26>.

²⁵ Przykładem może być Biblioteka Miejska w Monachium. *Münchner Stadtbibliothek* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: http://www.bibliothekportal.de/fileadmin/user_upload/content/themen/kunden/interkulturell/dateien/Konzept_Bibliotheksfr_hrungen_Muenchen.pdf.

²⁶ Takie lekcje oferują m.in. Nowojorska Biblioteka Publiczna, czy Biblioteka Publiczna w Toronto.

²⁷ Książki i płyty CD dostępne były w języku arabskim, kurdyjskim, serbskim, chorwackim, tureckim, perskim somalijskim i urdu. *Multikulturelle Gemeinschaften...*, s. 26.

językach użytkowników biblioteki: językach hiszpańskim, chińskim, rosyjskim i wietnamskim²⁸. Podobnie w sieci bibliotek w Auckland, gdzie nauczanie technologii informacyjnej odbywa się w językach chińskim i mandaryńskim²⁹. Przygotowywane są też popołudniowe korepetycje dla dzieci, które mają problemy z nauką w szkole³⁰.

Ważną dla wielokulturowej społeczności usługą biblioteczną jest pomoc w przygotowywaniu się do egzaminu na obywatelstwo. Taką ofertę opracowują m.in. biblioteki publiczne w Kanadzie: w Toronto proponowane są warsztaty m.in. na temat historii, struktur rządowych, geografii, a w Bibliotece Publicznej Richmond zredagowała próbne testy, które można rozwiązać bezpośrednio ze strony internetowej biblioteki³¹. Z kolei Nowojorska Biblioteka Publiczna w specjalnie wydzielonej zakładce na stronie domowej podała wartościowe źródła, które mogą być pomocne w nauce do egzaminu. Oczywiście przy ich prezentacji nie zapomniano o podaniu sygnatur kolekcji na ten temat, które znaleźć można w zbiorach placówki.

Kolejna usługa oferowana w bibliotekach to doradztwo. Dotyczy ono różnych aspektów życia osoby przyjezdnej w nowym kraju. Mogą to być zajęcia na tematy ogólne tj. kultura, historia, sztuka danego kraju, ale też doradztwo przy praktycznym organizowaniu życia w nowej ojczyźnie – dotyczące edukacji, nauczania języka oraz tego, gdzie i w jaki sposób poszukiwać pracy³². Usługi dotyczące doradztwa i poszukiwania pracy realizowane są zazwyczaj we współpracy z organizacjami rządowymi i pozarządowymi.

Nie można zapomnieć o różnego typu wydarzeniach kulturalnych, które mają na celu integrację środowiska wielokulturowego, ale także promocję innych kultur. Mogą to być grupy dyskusyjne, godziny opowiadania bajek, spotkania autorskie, wystawy i wiele innych. Biblioteka w Auckland wykorzystuje potencjał wielokulturowego miasta organizując regularnie opowiadanie opowiadań, wierszyków i piosenek w języku mandaryńskim. Spotkania tego typu mają także wersję dwujęzyczną – w języku angielskim i mandaryńskim. Bajek w języku hiszpańskim i chińskim posłuchać mogą dzieci i dorośli w Bibliotece Publicznej w Seattle³³. W Bibliotece Publicznej w Bouckland z kolei założono Klub Współczesnej Literatury Hiszpańskiej – w języku hiszpańskim oraz grupę dyskusyjną nt. literatury arabskiej – w języku angielskim³⁴.

²⁸ *World Languages Programs* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.spl.org/using-the-library/attend-events-and-classes/world-languages-programs>.

²⁹ *Multicultural services* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.aucklandlibraries.govt.nz/EN/services/multiculturalservices/Pages/multiculturalservicesinfo.aspx>.

³⁰ Zajęcia takie są prowadzone m.in. w Bibliotece Publicznej w Toronto. *After School Newcomer Hubs* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/services/newcomer-hub.jsp>.

³¹ *Canadian Practice Citizenship Test* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.yourlibrary.ca/citizenship/>.

³² Przykładem może być Biblioteka Publiczna w Toronto. M.in. *Power interviews* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/detail.jsp?Entt=RDMEVT9794&R=EVT9794>.

³³ *World Languages Programs* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.spl.org/using-the-library/attend-events-and-classes/world-languages-programs>.

³⁴ *Multicultural Outreach* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://boulderlibrary.org/services/multicultural/>.

W bibliotece świętowane są także wydarzenia ważne dla społeczności wielokulturowych: w Auckland organizowany jest Chiński Nowy Rok, Festiwal Pacyfika, Tydzień Języka Samoa, czy hinduskie święto Diwali. Z kolei Nowojorska Biblioteka Publiczna brała udział w nowojorskim *Tygodniu Dziedzictwa Imigrantów*, a biblioteka publiczna w Hamm w *Interkulturowym Tygodniu* – inicjatywie Konferencji Biskupów Niemieckich, Niemieckiego Kościoła Ewangelickiego oraz Griechisch-Orthodoxe Metropolie von Deutschland, obchodzonej w tym mieście od 2009 roku.

Godne uwagi są też inicjatywy polegające na organizowaniu dla dzieci dostępu do bajek w różnych językach. Sieć bibliotek wiedeńskich przygotowała stronę internetową z bajkami w 18 językach. Na portalu *Kinderplanet Kirango* dostępne są bezpłatne pliki mp3. Specjalny numer telefonu, pod którym wysłuchać można bajek w 15 językach, udostępnia Biblioteka Publiczna w Toronto. Usługa ta nosi nazwę *Dial-a-Story*³⁵.

W ramach popularyzowania tzw. biblioteki wielokulturowej należy zwrócić także uwagę na projekty międzynarodowe. Jednym z takich projektów jest *Libraries for All*. Projekt miał na celu przekształcenie bibliotek w placówki przystosowane do obsługi klienteli wielokulturowej i wielojęzycznej. Pilotaż był realizowany przez dwa lata w bibliotekach działających w czterech różnych regionach świata: Austrii, Szwecji, Niemczech oraz Czechach. W jego ramach budowane były kolekcje zbiorów obcojęzycznych, ale także organizowane wydarzenia kulturalne.³⁶

We współczesnym świecie każda biblioteka w mniejszym lub większym stopniu musi stać się biblioteką wielokulturową. Jeśli w ten sposób można zyskać kilku czytelników, a co więcej działać na rzecz wykluczenia społecznego, warto jest wprowadzić nawet kilka rozwiązań, które pokażą, że każdy czytelnik, niezależnie od kraju pochodzenia jest dla biblioteki ważny.

BIBLIOGRAFIA:

1. *After School Newcomer Hubs* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/services/newcomer-hub.jsp>.
2. *Canadian Practice Citizenship Test* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.yourlibrary.ca/citizenship/>.
3. *Co to jest Biblioteka Międzynarodowa?* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.interbib.se/default.asp?id=33891&PTID=0&refid=33892>.

³⁵ *Dial-a-Story* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/services/dial-a-story.jsp>.

³⁶ *New models for intercultural library services* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.librariesforall.eu/>.

4. Community languages: *Books in your language* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cityofsydney.nsw.gov.au/explore/libraries/collections/community-languages>.
5. *Dial-a-Story* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/services/dial-a-story.jsp>.
6. *Find Your Way if You're New to Canada* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/new-to-canada/>.
7. *Immigrant services* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nypl.org/help/community-outreach/immigrant-services>.
8. Kern P.: *Bibliotheken und Integration von Migranten in Dänemark*. „Bibliotheksdienst” Jg.41, H. 2 (2007), s. 121-135.
9. *Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna: Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2011*. Warszawa 2013.
10. *Material in Your Language* [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.torontopubliclibrary.ca/books-video-music/your-language/>.
11. *Materialien in mehreren Sprachen für die Interkulturelle Bibliotheksarbeit* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.bibliotheksportal.de/themen/bibliothekskunden/interkulturelle-bibliothek/materialien-in-mehreren-sprachen.html>.
12. McCatty J.: Interkulturelle Bibliothek Toronto. Tł. S. Kreamberger. „Büchereiperspectiven” 2014, [nr] 1, s.12-13.
13. Müller E.: „Was wir anbieten...”. „Büchereiperspectiven” 2014, [nr] 1, s.16.
14. *Multicultural Outreach* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://boulderlibrary.org/services/multicultural/>.
15. *Multicultural pamphlets* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: http://www.sl.nsw.gov.au/services/multicultural/multicultural_pamphlets.html.
16. *Multicultural services* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.aucklandlibraries.govt.nz/EN/services/multiculturalservices/Pages/multiculturalservicesinfo.aspx>.
17. *Multikulturelle Gemeinschaften: Richtlinien für Bibliotheksdienstleistungen* [online]. Dritte Auflage. 2009. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.ifla.org/files/assets/library-services-to-multicultural-populations/publications/multicultural-communities-de.pdf>.
18. *Multikulturelle Gemeinschaften...*, s.20; *Vancouver Public Library* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.vpl.ca/>.
19. *Multilingual Glossary* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www2.sl.nsw.gov.au/multicultural/glossary/?lang=26>.

20. *Münchner Stadtbibliothek* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web:
http://www.bibliothekportal.de/fileadmin/user_upload/content/themen/kunden/interkulturell/dateien/Konzept_Bibliotheksf_hrungen_Muenchen.pdf.
21. *MyLanguage: serving multicultural Australia* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.mylanguage.gov.au/>.
22. *New models for intercultural library services* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web: <http://www.librariesforall.eu/>.
23. *Online newspapers from all over the world* [online]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.bibliotheekdenhaag.nl/Articles/Online-newspapers-from-all-over-the-world.htm>.
24. Petersen M.L.: *Medien aus aller Welt*. „Büchereiperspectiven” 2014, [nr] 1, s. 20.
25. Przykładem może być Biblioteka Publiczna w Toronto. M.in. *Power interviews* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web:
<http://www.torontopubliclibrary.ca/detail.jsp?Entt=RDMEVT9794&R=EVT9794>.
26. *Queens Library Facts* [online]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.queenslibrary.org/sites/default/files/about-us/Facts%20Sheet.pdf>.
27. *Sprachen und Interkultur* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web:
<http://www.hamm.de/bildung-und-weiterbildung/stadtbuecherei/sprachen-und-interkultur.html>.
28. *Språk* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://dfb.deichman.no/sprak>.
29. Szarfenberg R.: *Marginalizacja i wykluczenie społeczne: wykłady* [online]. Warszawa 2006. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web:
<http://ekonomiaspoleczna.info/media/biblioteka/ps/marginalizacja-i-wykluczenie-spoeczne.pdf>.
30. *Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym..*
31. *Ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach.*
32. *World Languages Programs* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web:
<http://www.spl.org/using-the-library/attend-events-and-classes/world-languages-programs>.
33. *World Languages Programs* [online]. [Data dostępu: 30.05.2014]. Dostępny World Wide Web:
<http://www.spl.org/using-the-library/attend-events-and-classes/world-languages-programs>.
34. *Wykluczenie społeczne wczoraj i dziś*. Pod red. H. Grzesiak, M. Fryzy i K. Ratajczaka. Poznań 2012.
35. Zybert E. B.: *Działania biblioteczne na rzecz społeczności wielokulturowej*. „Bibliotekarz” 2003, nr 3, s. 8-12.

Mirosława Wąsowicz, Magdalena Mączyńska, Piotr Polus

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu w procesie aktywizacji społeczności lokalnej

I.

Coraz większego tempa nabiera proces unowocześniania wszystkich dziedzin naszego życia, także społecznego. Ulega zmianie nasze otoczenie: miasta, urzędy, instytucje. W inny sposób pracujemy i żyjemy, zmieniają się również modele kształcenia. Zmieniają się, bowiem celem wszystkich jest osiągnięcie tego, co bardziej nowoczesne, co przyspieszy proces zmian i umożliwi funkcjonowanie w nowoczesnym społeczeństwie.

Żyjemy również w czasach, w których mamy dostęp do olbrzymiej ilości informacji. Odbieramy i gromadzimy coraz więcej wiedzy, ale coraz częściej, biorąc pod uwagę jej ilość, gubimy się. W efekcie tego część społeczeństwa staje się świadoma, wykształcona, dobrze przystosowana do życia. Istnieje też inna, bardzo liczna część, która nie umie i nie potrafi, a czasami nie ma po temu warunków, dostosować się do nowej rzeczywistości. Staje się w efekcie grupą "upośledzoną" i to nie tylko informacyjnie. Na ile, i w jaki sposób, będziemy korzystać z tego co jest nam oferowane, a zwłaszcza z szybkich i precyzyjnych informacji, zależeć będzie od nas samych oraz od właściwego zorganizowania instytucji, ciągle jeszcze niedocenianych w naszym społeczeństwie – od bibliotek publicznych. Odgrywają one rolę trudną do oszacowania, rolę bardzo ważną w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego, światłego i wykształconego. Przekonano się o tym w wielu krajach dobrze rozwiniętych, przede wszystkim w państwach skandynawskich, gdzie bibliotekom publicznym społeczeństwo zawdzięcza rozwój edukacji, aktywności kulturalnej, biegłości w posługiwaniu się informacją. Właściwie zorganizowana i wykonująca swoje statutowe zadania biblioteka publiczna jest demokratyczną instytucją, zapewniającą ciągłość rozwoju kulturalnego i naukowego gminy, regionu, kraju, promującą kulturę, wspierającą zachowanie i budowanie tożsamości kulturalnej, pomagającą ludziom w ich rozwoju i w polepszeniu życia.

Znaczenie bibliotek w przekazie informacji, wiedzy z przeszłości i teraźniejszości, w jej gromadzeniu, przetwarzaniu i udostępnianiu, stale rośnie. Dotyczy to również Polski, co bardzo cieszy. Zmienia się ich rola. Placówki biblioteczne z tradycyjnych, często smutnych i szarych, przechowujących i udostępniających zbiory, przekształcają się w instytucje przyciągające wzrok nowoczesną architekturą, żyjące w pełnej symbiozie ze społeczeństwem, innowacyjne, *"udostępniające informację, niezależnie od jej źródła i miejsca przechowywania,*

*każdemu kogo ona interesuje bez względu na jego pochodzenie i możliwości finansowe*¹ oraz zgodnie z jego potrzebami. Dzięki temu, że biblioteki zapewniają dostęp do różnorodnej wiedzy i informacji należy je traktować jako szczególne instytucje kultury. Żadna biblioteka nie istnieje w próżni; dobrze funkcjonująca w swoim środowisku stara się być ważnym i inspirującym miejscem dla lokalnej społeczności, uwzględniającym jej potrzeby i oczekiwania. Coraz częściej mówi się też o aktywnej roli biblioteki oraz animacyjnej czy aktywizującej funkcji bibliotekarza w środowisku lokalnym.

Tak dzieje się w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej (WBP) w Opolu, współpracującej z lokalnymi organizacjami, stowarzyszeniami, instytucjami kultury, szkołami i uczelniami, czego efektem są propozycje umożliwiające aktywizację społeczności naszego regionu. Kilka takich sprawdzonych, spektakularnych działań, podejmowanych przez bibliotekę prezentujemy.

Długą, bo już dziesięcioletnią tradycją, cieszy się Punkt Informacji Prawnej, który powołany został ramach współpracy biblioteki z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego. W każdą środę studenci-wolontariusze udzielają darmowych porad prawnych. Dla wielu mieszkańców Opolszczyzny jest to jedyna możliwość rozwiązania ich problemu prawnego, natomiast studenci poprzez żywy kontakt z różnymi aspektami zawodu zdobywają doświadczenie, dbają o wysoką jakość udzielanych porad, terminowość i uczą się zawodowej odpowiedzialności; doradzają m.in. w sprawach spadkowych, rozwodowych i alimentacyjnych, ubezpieczeniach, pomagają w napisaniu pism urzędowych, odwołań od decyzji itp. Dla WBP działalność Punktu Informacji Prawnej to przede wszystkim zaktywizowanie i pełne wykorzystanie ksiązek i czasopism prawniczych oraz komercyjnych serwisów informacji prawnej LEX i LEGALIS. Podsumowując: działający Punkt Informacji Prawnej to trzy korzyści w jednym – dla mieszkańców Opolszczyzny, dla studentów i dla biblioteki.

Opolska biblioteka bardzo pręźnie współpracuje z kilkoma stowarzyszeniami społeczno-kulturalnymi. I tak z Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Wschodnich współorganizuje od kilku lat Opolskie Dni Kresowe, wystawy związane z tą tematyką, ponadto jest współwydawcą kilku wydawnictw związanych tematycznie z Kresami. Niewątpliwie aktywizującą społeczność regionu działalnością WBP były apele do mieszkańców Opolszczyzny o zdjęcia, pocztówki, dokumenty z Kresów oraz powojennego Opola. Spotkały się z żywym zainteresowaniem mieszkańców. Otrzymane materiały zostały zdigitalizowane i wykorzystane w wystawach „Z kresowego albumu” (2012), „Spacerkiem po dawnym Opolu” (2014). Dzięki tym akcjom biblioteka pozyskała do swoich zbiorów wiele unikatowych dokumentów. Bardzo aktywnie przedstawia się współpraca z Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Niemców na Śląsku Opolskim przy organizacji corocznych Dni Kultury Niemieckiej. Najnowszym wspólnym projektem jest też wydanie i promocja reprintu książki Georga Hautstocka „Peter Schrat”

¹ ETK. Ranganathan zmodernizowany. "Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej", 1998, nr 3/4, s.51.

połączona z koncertami zespołu Kotyś & Daria. Również Polsko-Serbskołużyckie Stowarzyszenie „Pro Lusatia” razem z WBP kilkakrotnie promowało poezję i muzykę łużycką organizując dla Opolan koncerty i spotkania.

Realizację swoich zainteresowań oraz pasji umożliwia niedawno utworzony przy WBP Opolski Oddział Koła Genealogów. Blisko trzydziestu pasjonatów rodzinnych dziejów z całej Opolszczyzny spotyka się co miesiąc w bibliotece, by dyskutować, dzielić się swoimi dokonaniem, doskonalić warsztat badawczy, pomagać sobie wzajemnie w poszukiwaniach. W pomoc opolskim genealogom włączyło się również aktywnie Archiwum Państwowe w Opolu. W najbliższym czasie planowana jest wspólna organizacja ogólnopolskiej konferencji genealogów.

Efektom współpracy z Państwową Szkołą Muzyczną w Opolu są cykliczne spotkania łączące muzykę, literaturę i plastykę pod wspólnym tytułem „Muzyka w Galerii czyli galeria muzyki”. Co miesiąc spotykają się miłośnicy muzyki. W otoczeniu aktualnie eksponowanych prac plastycznych Opolanie mają okazję wysłuchać koncertów w wykonaniu młodych muzyków – uczniów PSM w Opolu.

Ważnym elementem pracy biblioteki jest podejmowanie działań służących upowszechnianiu nauki i kultury wśród dzieci i młodzieży. Służą temu lekcje biblioteczne o różnej tematyce, wycieczki do biblioteki i poznawanie jej pracy od podszewki, konkursy, prezentacje multimedialne, projekcje filmowe, kursy językowe i wiele innych. Efektem tych działań jest możliwość współpracy z opolskimi szkołami oraz aktywizacja jej uczniów oraz nauczycieli.

Z licznych propozycji Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej na szczególną uwagę zasługuje cykl pod wspólnym tytułem "**Biblioteka z klasą**" skierowany do nauczycieli języka niemieckiego i uczniów różnych typów szkół. Biblioteka Austriacka, jeden z oddziałów WBP, proponuje atrakcyjne połączenie nauki z zabawą poprzez spotkania, wykłady, warsztaty, konkursy wiedzy, dyskusje, wystawy czy projekcje filmowe. Projektem aktywizującym rodziców z dziećmi są warsztaty „*Niemiecki na wesoło*”. Szczególną popularnością wśród uczniów i nauczycieli opolskich szkół cieszą się lekcje w języku angielskim związane z kulturą i historią krajów anglosaskich. Poszczególne spotkania poświęcone są: stolicy Wielkiej Brytanii, Williamowi Szekspirowi i Australii i Nowej Zelandii. Kolejny oddział WBP, Biblioteka Obcojęzyczna, próbuje zachęcić najmłodszych do nauki języków obcych. W 8. edycji Wojewódzkiego Konkursu Recytatorskiego w języku angielskim wzięły udział dzieci ze szkół podstawowych całego regionu. Do opolskich przedszkolaków skierowane były zajęcia „*Od małego ucz się francuskiego*”. Nietypowym przedsięwzięciem była organizacja gry miejskiej BOMA podczas zeszłorocznego Tygodnia Bibliotek.

Opole należy do prężnych i liczących się ośrodków akademickich w kraju. Z uwagi na status biblioteki naukowej opolska księżnica stara się wychodzić na przeciw potrzebom studiujących w naszym mieście młodych ludzi. W odpowiedzi na zainteresowania studentów Filologii Germańskiej Biblioteka Austriacka organizuje spotkania z

pisarzami z niemieckojęzycznego kręgu kulturowego. Inną propozycją aktywizacji studentów jest wolontariat w ramach, którego udzielają darmowych konsultacji językowych w bibliotece (oddział WBP, Biblioteka Obcojęzyczna). Dzięki temu nasi czytelnicy mają możliwość poznania takich języków jak: czeski, francuski, angielski. Konsultacje te traktowane są jako praktyki zawodowe.

Opolszczyzna jest regionem, w którym w ciągu ostatnich kilku lat znacząco wzrosła liczba osób starszych. W związku z tym działania bibliotek w dużej mierze ukierunkowane są na aktywizację seniorów. Wojewódzka Biblioteka Publiczna poprzez akcję „Tydzień z internetem” skierowaną głównie do osób 50+ stara się przybliżyć wiedzę związaną z rzeczywistością wirtualną. Najnowszym projektem naszej biblioteki skierowanym do tej grupy jest seria spotkań „Aktywni, twórczy, otwarci 50+”. Różnorodność tematyczna (dietetyka, arteterapia, psychologia) to tylko jeden z aspektów tych spotkań. Umożliwiają one również integrację środowiska i przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu. Wojewódzka Biblioteka Publiczna przystąpiła do projektu realizowanego przez Urząd Marszałkowski – Opolskiej Karty Rodziny. Projekt wprowadza powszechne ulgi i zniżki wspierające rodziny oraz osoby starsze przy opłatach za usługi publiczne na terenie województwa opolskiego.

W wielu krajach, w tym również w Polsce, ludzie dotknięci różnego rodzaju niepełnosprawnościami nie mogą w pełni korzystać z możliwości, jakie są dostępne społeczeństwu informacyjnemu. W procesie włączania niepełnosprawnych w ramy tego społeczeństwa istotną rolę odgrywają biblioteki, zwłaszcza biblioteki publiczne, które powinny być odpowiednio przygotowane do obsługi tej grupy użytkowników. Wojewódzka Biblioteka Publiczna jest miejscem dostosowanym do ich potrzeb. Dysponuje również ofertą uwzględniającą specyfikę ich funkcjonowania i istniejące ograniczenia. Naszej bibliotece szczególnie zależy na możliwości współtworzenia. Rezultatem współpracy ze środowiskiem osób niepełnosprawnych jest cyklicznie organizowana wystawa prac pacjentów szpitali: Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego w Opolu i Szpitala w Branicach; autorami obrazów, gobelinów, przedmiotów codziennego użytku są ludzie chorzy psychicznie, którzy mają bardzo dużą wrażliwość, borykają się z różnymi problemami, a przy tym są obdarzeni talentami. Możliwość prezentowania swoich prac, powstałych w efekcie terapii zajęciowej, daje ich autorom ogromną radość i satysfakcję. Ostatnia z instalacji „Magiczny świat światła i koloru” umożliwiła Opolanom wejście do tajemniczego, wewnętrznego świata ludzi chorych. Inną ofertą aktywizującą niepełnosprawnych jest prezentacja filmów z audiodeskrypcją dla osób głuchoniemych.

Działalność WBP skierowana jest do wszystkich mieszkańców regionu. Organizujemy wydarzenia, imprezy, w których uczestniczą różne grupy społeczne i wiekowe. Do takich propozycji należą: odbywający się corocznie „Tydzień Bibliotek”, cykliczne spotkania pod nazwą „Muzyka w Klubowym Fotelu”, „Niemieckojęzyczny Dyskusyjny Klub Książki” czy Biblioteczny Klub Filmowy.

W związku z coraz większą popularnością Internetu biblioteka opolska rozszerza swoją działalność również o ten obszar. Czytelnicy mają możliwość współtworzenia naszego księgozbioru umieszczając na stronie WBP swoje propozycje zakupu książek. Mogą również wypowiadać się na temat przeczytanej literatury umieszczając recenzje na blogu biblioteki. Innym medium wykorzystanym do aktywizacji mieszkańców jest Facebook, np. ramach Tygodnia Bibliotek zainteresowani uczestniczyli w zabawie – fotozagadce. Od 2009 r. w Opolskiej Bibliotece Cyfrowej właściciele prywatnych kolekcji, dokumentów, bądź autorzy prac mogą je zamieścić na stronie internetowej.

Wymienione wyżej przykłady działalności biblioteki wojewódzkiej są jedynie niewielkim fragmentem szerokiego spektrum propozycji wpisujących się w proces aktywizacji społecznej regionu.

II.

W drugiej części referatu, proponujemy krótki ogląd bibliotek publicznych w województwie opolskim w dwóch uzupełniających się aspektach, a mianowicie:

1. Podjęcie próby określenia oddziaływania społecznego bibliotek w ujęciu statystycznym.
2. Przedstawienie wybranych działań bibliotek publicznych koordynowanych przez WBP w Opolu, których celem jest aktywizacja środowiska (społeczności lokalnej).

Powszechnie mówi się i pisze, że poziom czytelnictwa w Polsce jest bardzo niski. Większość z nas zgadza się z tym stwierdzeniem. Pewne jest, że czytelnictwo byłoby jeszcze niższe, gdyby zabrakło bibliotek publicznych. Te, mimo różnych zakusów na ich istnienie, funkcjonują, stając się często jedyną przystanią w środowiskach lokalnych, gdzie można uczestniczyć w kulturze poprzez wypożyczanie książek, czasopism, płyt, a także skorzystać z Internetu.

Użytkownicy mogą brać aktywny udział w wydarzeniach organizowanych przez biblioteki – spotkaniach autorskich, dyskusjach, wykładach, prelekcjach, wernisażach, konkursach, szkoleniach itp.

Czytanie jest nie tylko przyjemnością, ale czasami również obowiązkiem. Wiąże się też z dużym trudem, mozołem, bo są przecież łatwiejsze sposoby uczestnictwa w kulturze. Dlatego rola bibliotek publicznych wśród innych instytucji kultury wydaje się być trudniejsza, a tym samym wymagająca większej odpowiedzialności. Wiele działań bibliotek publicznych skierowanych jest do potencjalnych (przyszłych) czytelników oraz aktywnych użytkowników. Organizowane wydarzenia kulturalne mają zdecydowanie promocyjny charakter, a ich celem jest „przyciągnięcie” do biblioteki różnych grup odbiorców i zachęcenie ich do korzystania ze zgromadzonych zasobów i innych usług bibliotecznych.²

² W ostatnich czasach, w związku z ogromną liczbą organizowanych imprez w bibliotekach oraz zmianą przepisów prawnych dotyczących bibliotek i ośrodków kultury zachodzi realne niebezpieczeństwo zatarcia się różnic między biblioteką, a ośrodkiem kultury, co może grozić utratą tożsamości biblioteki.

Aktywność biblioteki publicznej, a tym samym jej oddziaływanie społeczne można zmierzyć stosując tzw. wskaźniki efektywności. Należą do nich m.in. czytelnicy na 100 mieszkańców oraz wypożyczenia na 100 mieszkańców. Są to parametry stosowane w całej Polsce, stąd możliwość dokonywania porównań i różnego rodzaju analiz.

W latach 2010-2012. wskaźniki dotyczące czytelnictwa i wypożyczeń w woj. opolskim kształtowały się następująco:

Tabela 1. Czytelnicy i wypożyczenia na 100 mieszkańców w woj. opolskim w latach 2010–2012

Rok	Czytel/na 100 mieszk.	Średnia krajowa	Miejsce w kraju	Wypoż/na 100 mieszk.	Średnia krajowa	Miejsce w kraju
2010	15,1	17,0	12	311	324	9
2011	16,1	16,8	9	319	322	10
2012	16,3	16,8	7	322	326	9

Źródło: Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, teczka GUS K-03, 2010-2013

Z załączonej tabeli wynika, że aktywność czytelnicza w woj. opolskim w omawianym czasie wyraźnie wzrosła (o 1,2 %). W okresie dwóch lat z 12 miejsca w kraju przesunęliśmy się bliżej środka, bo na miejsce 7. Udostępnienia zbiorów, mimo wzrostu liczby czytelników, pozostało na zbliżonym poziomie.

Aktywność biblioteki można mierzyć także stosując inne kryteria jak, np. liczba użytkowników, liczba odwiedzin czy liczba przeprowadzonych imprez (wydarzeń) kulturalnych lub edukacyjnych.

Tabela 2. Popularyzacja książki i biblioteki w bibliotekach publicznych woj. opolskiego w latach 2011-2013.

Rok	Liczba imprez (wydarzeń)	Liczba uczestników
2011	10 452	282 883
2012	11 980	281 258
2013	13 047	291 188

Źródło: Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, teczka GUS K-03, 2010-2013

Spośród wymienionych w 2013 r. 13047 imprez wiele ma specyfikę zdecydowanie biblioteczną, można tu wymienić, m.in.:

- 331 spotkań autorskich,
- 2496 lekcji bibliotecznych,
- 1143 dyskusje nad książką,
- 1134 konkursy,
- 641 szkoleń dla bibliotekarzy i czytelników,
- 1800 wystaw³.

Z danych przytoczonych w tabeli wynika, że wraz ze wzrostem liczby imprez wzrasta także liczba osób w nich uczestniczących.

O aktywności bibliotek świadczyć może także nie tylko liczba czytelników, wypożyczeń i organizowanych imprez, ale również liczba odwiedzin.

Tabela 3. Odwiedziny w bibliotekach publicznych woj. opolskiego w latach 2011-2013

Rok	Liczba odwiedzin
2011	2 410 427
2012	2 460 453
2013	2 395 320

Źródło: Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, Informacja o działalności bibliotek publicznych w mieście gminie w latach 2011- 2013 r.

Liczba odwiedzin w bibliotekach w omawianym okresie ulega niewielkim wahaniom i nie powinna mieć wpływu na ocenę aktywności bibliotek.

Aktywizacja społeczności lokalnych dokonująca się w ostatnich latach odbywa się przy udziale różnych instytucji i mechanizmów. W woj. opolskim znajduje to szczególny wyraz chociażby przez oddolne działania podejmowane w ramach Programu Odnowy Wsi⁴, w którym uczestniczy blisko 70 % sołectw z woj. opolskiego. Wyraźnie można dostrzec związek ze wzrostem aktywności środowisk lokalnych dzięki wspieraniu tych działań przez różnego rodzaju fundacje, stowarzyszenia, międzynarodowe partnerstwa gmin, możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych itp.

Aktywizacja lokalnych środowisk odbywa się także poprzez działalność bibliotek publicznych i ma stosunkowo szeroki zasięg.

³ Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, Informacja o działalności bibliotek publicznych w mieście-gminie w 2013 r.

⁴ <http://www.odnowawsi.eu/serwis/index.php?id=20> [dostęp: 22.04.2014 r.]

Dzieje się tak dlatego, że w woj. opolskim funkcjonuje gęsta sieć bibliotek publicznych, licząca ogółem 319 placówek, z których większość działa na wsi, a z ich usług korzysta ok. 190 000 użytkowników, z których ponad 160 000 to użytkownicy aktywni, czyli tacy którzy dokonali przynajmniej jednego wypożyczenia do domu.⁵

Wydaje się, że dobrym przykładem szeroko rozumianej aktywizacji bibliotek, a tym samym pozyskiwania użytkowników, może być Program Rozwoju Bibliotek (PRB), który jest realizowany od 5 lat przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Działania PRB w dużej mierze opierają się na budowanych partnerstwach na poziomie – krajowym, regionalnym i lokalnym. Głównym celem Programu jest wspieranie bibliotek w przekształcaniu się w nowoczesne, wielofunkcyjne centra dostępu do informacji, kultury i edukacji. Ich zadaniem jest także **animacja aktywności obywatelskiej**⁶.

Na poziomie lokalnym do realizacji zadań PRB tworzone były, tzw. Gminne Koalicje. W skład koalicji wchodziło kilka bibliotek partnerskich, natomiast całość zadań koordynowana była przez Bibliotekę Wiodącą⁷. Koordynacja na poziomie regionu realizowana była przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu. Przyjęcie takiego modelu działań powodowało przede wszystkim wzrost współpracy i wzajemnej zależności bibliotek w zakresie obsługi środowiska. Było również motorem wielu niebanalnych inicjatyw oraz zdrowej rywalizacji. W okresie minionych pięciu lat w PRB uczestniczyło 148 bibliotek. Biblioteki te zostały wyposażone w różnego rodzaju sprzęt, otrzymały kilkaset komputerów, drukarek, projektorów multimedialnych, aparatów cyfrowych, kserokopiarek i faksów. W czasie trwania projektu zorganizowano wiele imprez na rzecz środowiska lokalnego oraz przeprowadzono ok. 50 szkoleń.

Szkolenia, w których brali udział bibliotekarze, dotyczyły nie tylko umiejętności obsługi sprzętu IT, ale także planowania pracy, budowy strategii biblioteki, animacji działalności kulturalnej i in. Działania te przekładają się na wzrost aktywności bibliotek, są bardziej profesjonalnie przeprowadzane i odbijają się dużym rezonansem wśród mieszkańców.

PRB kończy się w 2014 r. Obecnie realizowany jest jeszcze projekt noszący nazwę „Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur”, w którym uczestniczą biblioteki z powiatów opolskiego oraz kędzierzyńsko-kozielskiego. Głównym celem projektu jest „wypracowanie modelu wielokulturowej biblioteki - biblioteki służącej wielokulturowej społeczności lokalnej, przyczyniającej się do integracji tej społeczności i wzmacniania jej kapitału społecznego”⁸. Wydaje się, że realizacja tego projektu może przynieść wiele korzyści zarówno mieszkańcom jak i bibliotekom.

Dobrą ilustracją tego co robiono w ramach PRB może być konkretny przykład działań podjętych, np. przez Miejską i Gminną Bibliotekę Publiczną (MiGBP) w Ozimku, która zrealizowała projekt „Dobre pomysły - jak to się robi u

⁵ Działalność bibliotek publicznych w województwie opolskim w 2012 roku. Opole 2013 r., s.115

⁶ <http://www.pafw.pl/programy/program/236#.U1Yt3qll4SM> [dostęp: 22.04.2014 r.]

⁷ Ostrowska-Pałyga K., Działania w ramach PRB w woj. opolskim. Kalendarium wydarzeń, „Pomagamy sobie w pracy” 2010 r., nr 4, s.15.

⁸ Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Methodyczny,teczka: Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur. Umowa o współpracy i uczestnictwie.

nas". W ramach tego działania biblioteka pozyskała czterech partnerów: Gminny Zarząd Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Niemców na Śląsku Opolskim, Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej, Zespół Szkół w Ozimku oraz lokalne czasopismo „Wiadomości Ozimskie”. Przeprowadzono trzy działania kulturalno-edukacyjne: „Konkurs recytatorski w języku niemieckim”, „Bibliotekę Trzeciego Wieku” oraz zajęcia dla dzieci „Kto czyta nie błądzi”.

Wydaje się, że największe efekty biblioteka uzyskała realizując działanie „Biblioteka Trzeciego Wieku”, którego celem była aktywizacja osób w wieku 50+, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu seniorów, wsparcie psychologiczne osób starszych oraz poszerzenie wiedzy z zakresu gerontologii wśród osób pracujących z seniorami. Aby te cele zrealizować wygłoszone zostały wykłady i prelekcje, zorganizowano kurs komputerowy, wprowadzono dyżur psychologa. Tematy zrealizowane w ramach projektu to, m.in.: „Bezpieczny senior” - spotkanie z policjantem; „Jak pielęgnować urodę po 50 roku życia”; „Dieta dla zdrowia i urody”, „Jak pomysłowo i niedrogo bawić się z wnukami”. W projekcie tym wzięło udział 158 osób, w tym 21 osób nauczyło się korzystać z komputera. Projekt przyczynił się do promocji aktywnego stylu życia na emeryturze oraz zmiany wizerunku biblioteki jako miejsca przyjaznego dla wszystkich grup społecznych⁹.

Podobnych działań, jakie zrealizowała MiGBP w Ozimku jest bardzo dużo, przynoszą one konkretne efekty dla lokalnych społeczności oraz wzmacniają pozycję bibliotek w środowisku. Ważne jest to, że wiele z tych działań podejmują biblioteki publiczne w małych miejscowościach, aktywizując w ten sposób mieszkańców, zarówno dorosłych, jak i dzieci oraz młodzież.

Dużym projektem bibliotecznym o zasięgu ogólnopolskim są Dyskusyjne Kluby Książki (DDK). Projekt jest realizowany przy wsparciu finansowym Instytutu Książki i od 2014 r. stanowi jeden z członów Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa¹⁰. DKK działają w woj. opolskim od 2007 r. Działalność klubów koordynuje WBP w Opolu. W pierwszym roku realizacji projektu w woj. opolskim funkcjonowało 11 klubów. Obecnie jest ich 50. Kluby funkcjonują w miastach i na wsiach, integrują wokół siebie dorosłych oraz dzieci i młodzież. DKK oferują swoim członkom nie tylko możliwość spotkania w kameralnym gronie i dyskusji na temat przeczytanej książki, ale także spotkania autorskie, konkursy, wykłady i prelekcje o literaturze itp.

⁹ Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno – Metodyczny, teczka: PRB 2012, konkurs „Dobre pomysły – jak to się robi u nas”

¹⁰ <http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa-2014-ndash-2020-4356.php> [dostęp:25.04.2014 r.]

Tabela 4. Działalność DKK w woj. opolskim w 2013 r.

Liczba klubów ogółem	Liczba klubów na wsi	Liczba spotkań w DKK	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Liczba spotkań autorskich w ramach DKK	Liczba innych imprez przeprowadzonych przez DKK
50	19	387	4235	50	19

Źródło: Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, teczka: Dyskusyjne Kluby Książki, Sprawozdanie merytoryczne z realizacji zadania DKK w 2013 r

Oddziaływanie DKK ma specyficzny charakter, związane jest bowiem ściśle z merytoryczną działalnością bibliotek. Członkowie klubów obcuja bezpośrednio z literaturą, z pisarzami, aktywnie uczestniczą w wydarzeniach związanych ze słowem pisanim. Szczególnie ważnymi wydarzeniami w klubach są spotkania autorskie, na które czytelnicy czekają i do których się przygotowują. Od początku działalności DKK jego członkowie spotkali się m.in. z M.Czubajem, W.Kuczokiem, I.Sową, A.Onichimowską, J.Grzegorzcykiem, O.Tokarczuk, M.Kalicińską, M.Fox, J.Hugo-Baderem, W.Tochmanem, S.Chutnik, J.Dehnelem, D.Simonides i in¹¹. Moderatorzy Dyskusyjnych Klubów Książki uczestniczyli w kilkunastu wykładach literaturoznawczych oraz warsztatach zorganizowanych przez Instytut Książki.¹²

Obraz działań bibliotek publicznych w woj. opolskim aktywizujących środowiska lokalne zaprezentowany w tej części referatu jest zaledwie fragmentem dużej i złożonej maszyny, na którą składa się wiele różnorodnych elementów. Nie sposób ich wszystkich zaprezentować w tak krótkim wystąpieniu. Biblioteki, oprócz tego że uczestniczą w różnego rodzaju projektach o zasięgu ogólnopolskim takich jak DKK i PRB lub wojewódzkim (konkursy, konsorcja itp.), samodzielnie realizują różnego rodzaju zadania mające na celu dotarcie z różnymi przekazami do jak największej liczby odbiorców. Działań tych jest bardzo dużo i wiele z nich jest oryginalnych, mających duży zasięg oraz wywołujących spory rezonans społeczny.

W tej części referatu pominięto działalność wydawniczą bibliotek, która w woj. opolskim jest dość znaczna i prowadzona nie tylko przez duże księgarnie, ale również przez małe biblioteki wiejskie. Zaledwie dotknięto problematyki edukacji bibliotecznej i różnorodnych działań edukacyjnych realizowanych dla mieszkańców. Nie zaprezentowano inicjatyw takich jak, np. organizacja konferencji i seminariów, współpracy zagranicznej bibliotek, pracy na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych, udostępniania zbiorów na nowych nośnikach, działań podejmowanych na portalach społecznościowych w Internecie i wielu innych.

¹¹ Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, teczka: Dyskusyjne Kluby Książki.

¹² Działalność1 bibliotek publicznych w województwie opolskim w 2012 r. Opole, 2013 r., s. 99-100.

BIBLIOGRAFIA:

1. Archiwum WBP w Opolu, Dział Instrukcyjno-Metodyczny
2. Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie. Red. Danuta R. Kawałko. Zamość: Książnica Zamojska, 2011
3. Biblioteka w otoczeniu społecznym. Pod red. Elżbiety Barbary Zybert. Warszawa: Wydaw. SBP, 2000
4. Działalność bibliotek publicznych w województwie opolskim w 2012 r. Oprac. i red. Hanna Jamry, Piotr Polus. Opole: Wojewódzka Biblioteka Publiczna, 2013
5. ETK: Ranganathan zmodernizowany. „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 1998, nr 3/4, s.51
6. Ostrowska-Pałyga Katarzyna: Działania w ramach PRB w woj. opolskim. Kalendarium wydarzeń. „Pomagamy sobie w Pracy” 2010, nr 4, s. 15
7. <http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa-2014-ndash-2020-4356-php> [dostęp: 25.04.2014 r.]
8. <http://www.patfw.pl/programy/236#U1Yt3qll4SM> [dostęp: 22.04.2014 r.]

Katarzyna Pawluk, Danuta Łuczak
Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu

Działalność na rzecz społeczności lokalnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu

W świecie ludzi „otwartych” na nowe technologie, korzystających coraz bardziej świadomie z dóbr kultury, zdobywających permanentnie wiedzę, znających swoje prawa, chcących działać na rzecz społeczności lokalnej, aktywizujących się w grupy, zrzeszenia i towarzystwa, jakie miejsce zajmuje biblioteka?

W swoich statutach coraz częściej biblioteki mają zadania na rzecz środowiska lokalnego – działalność edukacyjna i kulturalna to nieodzowny element współczesnej biblioteki. Świadomość, że należy sprostać wielu potrzebom różnych grup wiekowych jest niemałym wyzwaniem dla bibliotekarzy. *Jak stworzyć dla nich uniwersalną instytucję, stanowiącą szeroko otwarte wrota do świata wiedzy i kultury? A jeśli już taka powstanie, jak sprawić, aby mieszkańcy regionu, miasta, wsi, osiedla chcieli przekroczyć próg biblioteki, nie dla tego, że muszą lub tak wypada, lecz dlatego, że chcą, że sprawia im to przyjemność, daje wymierne korzyści, rozwija, pomaga odpowiadać na różnorodne pytania, poszerza wiedzę o sobie, innych, najbliższym otoczeniu, o świecie.*¹ To pytanie stawia dr Wanda Matras-Mastalerz w jednym ze swoich artykułów.

Oddziaływanie biblioteki na środowisko lokalne jest wielorakie. Z chwilą, kiedy liczą się coraz częściej umiejętności informacyjno-komunikacyjne, kształcenie użytkowników w tym szeroko pojętym zakresie jest jednym z priorytetowych zadań bibliotek wszystkich typów, to aspekt dydaktyczno-informacyjny.²

Zanim jednak podnoszenie kwalifikacji informacyjnych będzie przynosić rezultaty, ważne jest zapewnienie bezpłatnego dostępu do Internetu. W ogłoszonym w ubiegłym roku raporcie końcowym „Europejskiego badania opinii użytkowników na temat korzyści wynikających ze stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w bibliotekach publicznych” czytamy we wprowadzeniu: *Biblioteki publiczne w Unii Europejskiej (UE) od dłuższego czasu odgrywają ważną rolę w życiu lokalnych społeczności, zapewniających bezpłatny dostęp do informacji, wsparcie ze strony wykwalifikowanego personelu oraz przestrzeń do spotkań publicznych. Dlatego biblioteki publiczne w UE poszerzają ofertę o dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), takich jak*

¹ Matras-Mastalerz W.: *Biblioteka – lokalne wrota do świata wiedzy i kultury* [w:] *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: funkcje i wyzwania w XX I wieku*, Kraków 2013, s. 81

² Głowacka E.: *Spoleczne korzyści z funkcjonowania bibliotek. Obszary, metody analizy i oceny* [w:] „Przegląd Biblioteczny” 2013, nr 4, s. 432

*komputer czy Internet. Coraz więcej badań pokazuje, w jaki sposób publiczny dostęp do TIK przyczynia się do rozwoju gospodarczego, zdrowotnego, edukacyjnego czy społecznego.*³

Przytaczając za Ewą Głowacką kolejny sposób oddziaływania biblioteki wymieniamy aspekt środowiskowy, który integruje społeczność, tworzy więzi. Mówi się w tym przypadku o budowaniu przez bibliotekę kapitału społecznego. Wyróżnić tutaj możemy bezpośredni i pośredni wpływ biblioteki i jej usług na to konkretne społeczeństwo. Do bezpośredniego oddziaływania zaliczymy uzyskanie informacji (różnych jej rodzajów – bibliotecznych, faktograficznych czy bibliograficznych), podwyższanie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych oraz podnoszenie kompetencji z zakresu nowych technologii. Pośrednie oddziaływanie to, patrząc na biblioteki publiczne, wzrost uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, rola nowego budynku biblioteki, niwelowanie barier, przeciwdziałanie wykluczeniu różnych grup społecznych z powodu m.in. różnic rasowych, statusu majątkowego oraz nawiązywanie współpracy z innymi lokalnymi organizacjami i instytucjami.⁴

Miejska Biblioteka Publiczna (MBP) w Opolu stara się sprostać oczekiwaniom środowiska lokalnego, podejmując co raz to nowe formy aktywizacji społeczności regionalnej. Praktyki, jakie zostaną przedstawione poniżej obejmują przedsięwzięcia na rzecz młodzieży i osób dorosłych. Nie zostaną omówione w artykule formy aktywizacji dla najmłodszej grupy użytkowników biblioteki.

Nowy budynek biblioteki otwarty dla społeczności lokalnej w marcu 2011 roku postawił nowe wyzwania przed bibliotekarzami. Przyjazna architektura, prosty i logiczny podział zbiorów oraz nowe technologie przyczyniły się do aktywizacji społeczeństwa nie tylko naszego miasta, ale również regionu. Liczne grupy uczniów szkół gimnazjalnych i licealnych zwiedzające budynek główny, po pewnym czasie wróciły na warsztaty edukacyjne – spotkania pod nazwą „e-Warsztat. Warsztat informacyjny na miarę XXI wieku”, które umożliwiły im poznanie m.in. obsługi katalogu on-line biblioteki, możliwości zarządzania swoim e-kontem, wykorzystania zasobów cyfrowych, tj. książki elektronicznej, portalu IBUK LIBRA, internetowych encyklopedii i słowników PWN, zaprezentowanie stron internetowych WOLNE LEKTURY oraz POLONA. Przedstawiono także ofertę OPOLSKIEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ tworzonej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu. Prezentacja jak również praktyczne ćwiczenia przyczyniły się do usystematyzowania wiedzy młodych odbiorców szeroko pojętej informacji cyfrowej.

³ Quick, Prior, Toombs, Taylor i Currenti (2013): *Europejskie badanie opinii użytkowników na temat korzyści wynikających ze stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w bibliotekach publicznych* [dostęp: 9 kwietnia 2014] http://www.biblioteki.org/repository/PLIKI/WIADOMOSCI/WYDAWNICTWA/20130813_Raport_UE_Europejskie_badanie_opinii/Europejskie_badanie_opinii_uzytkownikow_nt_korzysci_ze_stosowania_tik_w_bibliotekach_publicznych.pdf, s.10

⁴ Głowacka E. : *Spoleczne korzyści z funkcjonowania bibliotek. Obszary, metody analizy i oceny* [w:] „Przegląd Biblioteczny” 2013, nr 4, s. 433-439

Kolejne przedsięwzięcie edukacyjne, tym razem skierowane do seniorów, to zajęcia z obsługi komputera i znajomości Internetu. Cykl spotkań „Mobilny Senior” miał już kilka edycji niemniej jednak nadal cieszy się ogromnym zainteresowaniem. Seniorzy w tym roku po raz pierwszy mogli również uczestniczyć w spotkaniach online w ramach ogólnoeuropejskiej kampanii Tydzień z Internetem. MBP w Opolu włączyła się do tego przedsięwzięcia i zaproponowała zajęcia pt. „Pole do popisu”, starając się przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu tej grupy społecznej. Zapowiedzi spotkań w mediach jak również audycja przyczyniły się do tego, że na warsztaty zgłosiło się więcej osób.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom użytkowników biblioteka stara się informować o nowych technologiach, uczyć ich wykorzystania. Znakomitą okazją do promocji nowej oferty jaką jest niewątpliwie ebook jest Tydzień e-Książki, gdzie w tym roku zaproponowaliśmy indywidualne warsztaty z korzystania z zasobów dostępnych w czytelni internetowej IBUK LIBRA, jak również możliwość skorzystania z czytnika ebooków.

W budynku głównym bibliotekarze proponują praktyczne zajęcia, które pomogą w prawidłowym napisaniu CV i listu motywacyjnego. Na warsztatach zainteresowane osoby mogą dowiedzieć się jak długie powinno być CV, co powinien zawierać list motywacyjny, jakich błędów unikać, a jakich zwrotów używać oraz jakie wybrać zdjęcie. Pomagamy edytować tekst, wysłać dokumenty e-mailem, czy zapisywać w formacie pdf.

Zaprezentowane dotychczas przedsięwzięcia na rzecz społeczności informacyjnej to tylko niewielki procent działań MBP w Opolu na rzecz społeczności lokalnej.

Biblioteka stara się jak najlepiej pobudzić społeczność miasta do uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym organizując liczne przedsięwzięcia, nie tylko w budynku głównym.

MBP w Opolu to także placówki na terenie miasta. Warte uwagi są tutaj przedsięwzięcia dwóch naszych filii. Filia nr 7, przy ulicy Rodziewiczówny, współpracuje z administracją spółdzielni mieszkaniowej „Przyszłość” i pod hasłem „Znajomi z sąsiedztwa” proponuje cykliczne spotkania. Comiesięczne spotkania są okazją do aktywizacji mieszkańców dzielnicy, pozwalają podzielić się swoją pasją, talentem, bez względu na wiek co przekłada się na wzrost czytelników biblioteki. W tym miejscu pamięta się również o osobach starszych i chorych proponując im „Biblioteczny Most” czyli możliwość dostarczenia książki do domu.

W naszych palcówkach działają Dyskusyjne Kluby Książki. Na szczególną uwagę zasługuje działający od roku Grudzicki Klub Książki, który prowadzi jedna z czytelniczek-pasjonatek literatury wraz z bibliotekarzem. Filia nr 15 w Grudziecach proponuje również warsztaty pod wspólnym tytułem „Poznając śląskie tradycje”. W ramach tego przedsięwzięcia przypomina się regionalną tradycję m.in. zdobienia jaj wielkanocnych czy pieczenia pierników świątecznych. Jest to znakomita okazja do aktywizacji tamtejszego środowiska dzielnicy Opole – Grudziec.

Biblioteki są instytucjami, które aktywnie uczestniczą we wszelkich działaniach na rzecz społeczności lokalnych oraz są partnerami władz, instytucji kulturalnych, edukacyjnych, organizacji pozarządowych w organizacji różnych inicjatyw. Biblioteki świadczą usługi dla wszystkich mieszkańców gminy bez względu na wiek, wykształcenie, zainteresowania, posiadane zasoby. a także konkretne miejsca, które służą kontaktom z ludźmi i są przestrzenią dla wydarzeń społecznych oraz kulturalnych. MBP w Opolu jest również taką instytucją kultury, która poprzez swoje działania aktywizuje społeczność lokalną i wchodzi w interakcję z instytucjami kulturalnymi, edukacyjnymi, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi a także z osobami prywatnymi, co zwiększa atrakcyjność oferty edukacyjnej i kulturalnej, i przekłada się na większą liczbę użytkowników MBP.

Architektura, nowoczesne wnętrze i otwartość MBP sprawiły, że wiele organizacji i stowarzyszeń wyraziło chęć współpracy z naszą biblioteką, co stworzyło nam możliwości rozszerzenia oferty dla użytkowników. Od 2011 r. podjęliśmy współpracę z **Fundacją Warsztatów Fotograficznych 2.8**. Wspólnie organizujemy **Opolski Festiwal Fotograficzny (OFF)** i cykl spotkań „**Fotograf o fotografii**”. Podczas Opolskiego Festiwalu Fotograficznego w MBP odbyły się spotkania z wybitnymi polskimi fotografami m.in. z fotografem prasowym Chrisem Niedenthalem i fotoreporterem wojennym Krzysztofem Millerem.

Festiwal to także wystawy, które są prezentowane w różnych częściach miasta. Ekspozycją, która zgromadziła największą publiczność była wystawa zdjęć *Fotoikony w Polsce. Poszukiwanie. Głosowanie*. Odwiedzający mogli oddać głos na najlepsze zdjęcie polskiej fotografii, nalepiając kolorowe kółka na kartonikach pod fotografiami. OFF to także warsztaty dla opolan, dotyczące m.in. podstawy fotografowania, cyfrowej obróbki zdjęć czy fotografii kulinarnej. Uczestnicy cyklu „Fotograf o fotografii”, mają możliwość spotkania ze znanymi na arenie krajowej fotografikami i poznać różne techniki fotografowania, a także najnowsze publikacje dotyczące historii fotografii.

Współpraca z Warsztatami Fotograficznymi 2.8 i współorganizowane wydarzenia, służące promocji oraz rozpowszechnianiu różnych form fotografii, skupiają i aktywizują opolskie środowisko artystyczne, ale także szerokie grono zainteresowanych fotografią. Poprzez wydarzenia skupione wokół fotografii chcemy docierać do wielu grup społecznych, aby zainteresować ich tą dziedziną sztuki, a realizowane działania pozwalają mieszkańcom Opola i Opolszczyzny odkryć własne pasje i rozwijać umiejętności.

MBP jest sprzymierzeńcem w edukacji regionalnej. W ten nurt działań biblioteki wpisuje się współpraca z **Polskim Stowarzyszeniem Krajoznawców (PSK) w Opolu**. Wspólnym działaniem skupionym wokół propagowania wiedzy o regionie są cykliczne spotkania pod tytułem **Śląskie Forum Krajoznawcze (ŚFK)**. Spotkania z reprezentantami lokalnej kultury, twórcami i artystami, regionalistami i historykami skupiają liczne i ciągle poszerzające się grono mieszkańców Opola zainteresowanych historią i dziedzictwem kulturowym Opola i Opolszczyzny. ŚFK to wykłady dotyczące historii naszego regionu, od średniowiecza po czasy współczesne, a także architektura i dziedzictwo kulturowe. ŚFK aktywizuje społeczność lokalną, dla której pielęgnowanie wiedzy i pamięci o historii społeczności regionu jest istotnym elementem przynależności społecznej i terytorialnej we własnym środowisku. Coraz

liczniejszą grupą uczestników tych spotkań są studenci Uniwersytetu Opolskiego oraz młodzi mieszkańcy Opola, którzy mają możliwość poznania „swojej małej Ojczyzny”.

Drugim wspólnym przedsięwzięciem MBP i PSK jest cykl spotkań „**Podróże Opolan – dalekie i bliskie**”, które odbywają się w Filii nr 4 na pl. Piłsudskiego. Są to spotkania z opolskimi fotografikami i mieszkańcami Opola, którzy odwiedzili ciekawe zakątki w kraju, Europie czy na świecie, połączone z prezentacją zdjęć. Te spotkania często są poprzedzone wystawą fotograficzną w Fotogalerii MBP przy ul. Minorytów 4. Spotkania te łączą i aktywizują mieszkańców Opola dla których wspólną pasją są podróże.

Współpraca z opolskim **Klubem Krytyki Politycznej (KKP)** to spotkania z najciekawszymi postaciami polskiej ekonomii, a także projekcje filmowe, dotyczące zagadnień społeczno-ekonomicznych oraz filmów edukacyjnych dla młodzieży. Wspólne przedsięwzięcia z KKP są adresowane do różnych grup odbiorców, co zwiększa atrakcyjność MBP i przekłada się na większą liczbę użytkowników naszej biblioteki.

MBP organizuje wiele wydarzeń literackich i kulturalnych, ale także jest otwarta na propozycje mieszkańców, a wśród opolan jest wielu hobbystów i pasjonatów. To dzięki nim możemy oglądać wiele interesujących wystaw, które są lekcjami historii miasta i regionu.

W holu MBP i w kawiarni *Kafka* była prezentowana wystawa **Zdjęcia starego Opola**, której organizatorami byli Michał Korbański, Grzegorz Hussak, Michał Miziniak i Joanna Pszon. Pomysłodawcy wystawy założyli stronę na Facebooku, na której gromadzą zdjęcia z najróżniejszych okresów życia miasta. Strona cały czas się powiększa, a portal, który powstał na początku stycznia br., ma już ponad 4 tysiące fanów.

Na wystawie były prezentowane stare, przedwojenne, powojenne, a także nowe zdjęcia Opola oraz zbiór oryginalnych pocztówek, z których najstarsze pochodzą z przełomu XIX i XX wieku. Wśród prezentowanych zdjęć były prace wybitnego opolskiego fotografa Fryderyka Kremsera, które udostępnił jego syn Waldemar Kremser, obecny na wernisażu. Na wystawie można było zobaczyć także zbiór kolekcjonerskich aparatów fotograficznych. Prezentacja *Zdjęć starego Opola* była okazją do przyjrzenia się, jak Opole zmieniało się na przestrzeni wieków. Wystawa powstała dzięki internautom, którzy przekazali zdjęcia. Taka akcja internetowa zaktywizowała środowisko lokalne i umożliwiła pokazanie tak cennych i różnorodnych zdjęć naszego miasta. Ta wystawa to świetna lekcja historii Opola, a także polskiej fotografii. Mamy nadzieję, że projekt będzie miał dalszy ciąg.

Podczas tegorocznych Dni Opola w holu MBP można było oglądać wystawę **Porcelana tułowicka** z prywatnego muzeum w Tułowicach. Właścicielem kolekcji jest Ryszard Wittke - prywatny kolekcjoner porcelany Schlegelmilchów z Tułowic, członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Kolekcjonerów R.S Prussia, działającego w Stanach Zjednoczonych. Jego kolekcja liczy ponad 2,5 tys. eksponatów, a najstarsze mają 144 lata. Na wystawie w MBP, po raz pierwszy mieszkańcy naszego regionu mogli zobaczyć porcelanowe zegary a także patery, serwisy kawowe czy przybory toaletowe. We wrześniu br. będzie można obejrzeć kolekcję lalek porcelanowych.

Zaprosiliśmy Grupę Rekonstrukcji Historycznej „Festung Breslau” i wspólnie przygotowaliśmy cykl wydarzeń **Festung Oppeln 1945**, w rocznicę wyzwolenia Opola. Mieszkańcy mogli zobaczyć wystawę zdjęć dotyczących walk o Opole, pokaz działania sprzętu wojskowego i ekwipunku walczących stron. Rekonstruktorzy z GRH "Festung Breslau", przedstawiali sylwetki żołnierzy walczących o Opole a także uzbrojenie i wyposażenie żołnierzy niemieckich i rosyjskich. Odbyły się także prelekcje dotyczące historii miasta w latach 1933-1945. Tymi wydarzeniami przypomnieliśmy opolanom o przeszłości, bez której dzisiaj bylibyśmy ubodzy.

MBP zawsze była instytucją przyjazną dla osób wykluczonych i niepełnosprawnych. W placówkach bibliotecznych są podejmowane działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych. Filia nr 17 MBP na osiedlu Armii Krajowej od wielu lat współpracuje z Zespołem Szkół Specjalnych (ZSS) na ul. J. Bytnara. Uczniowie uczestniczą w zajęciach bibliotecznych, spotkaniach literackich, akcjach głośnego czytania, w wernisażach wystaw, a także prezentują swoje prace artystyczne w bibliotece. Od 2010 roku organizujemy w ZSS cykl spotkań **Świat wokół nas**, co umożliwia udział w tych spotkaniach większej liczby uczniów.

Nowy budynek MBP to obiekt przyjazny dla osób niepełnosprawnych, dlatego też chętnie i często jest przez nich odwiedzany. Odwiedzają nas zarówno grupy dzieci i młodzieży z Zespołu Szkół Specjalnych, członkowie stowarzyszeń, ale także ci, którzy wcześniej z usług bibliotecznych korzystać sami nie mogli. W naszej bibliotece odbywają się wystawy prac osób niepełnosprawnych, spotkania autorskie czy członków stowarzyszeń.

Wystawy prac osób niepełnosprawnych pozytywnie wpływają na poziom świadomości społecznej w odniesieniu do problemu tolerancji i akceptacji osób niepełnosprawnych w naszym środowisku. Wspólnie z Fundacją PRODESTE zorganizowaliśmy wystawę **Stacja Autyzm: Peron Opole** której autorem był Józek Budny, dziesięcioletni chłopiec z autyzmem. Dzięki Józkowi mieliśmy szansę pokazać światu, jak duży potencjał istnieje w umysłach dzieci autystycznych i zainteresować społeczność oraz media tematyką autyzmu. *Stacja Autyzm: Peron Opole* była wyjątkową okazją, by pokazać solidarność z osobami z autyzmem i ich rodzinami.

Autorami kolejnej wystawy fotograficznej **A ja to tak widzę** były osoby z zespołem Downa, podopieczni Opolskiego Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Dzieci z Trisomią 21. Dla nich prowadzone są zajęcia i warsztaty artystyczne pobudzające twórcze myślenie: zajęcia muzyczne, spotkania z rówieśnikami, czy warsztaty fotograficzne. Prezentowana wystawa była pokłosiem warsztatów fotograficznych, które są jedną z form edukacji młodzieży, często pozbawionej możliwości dalszego rozwoju.

Zorganizowaliśmy również spotkanie poetyckie z **Karoliną Chyłą**, która nie widzi od urodzenia. Karolina opublikowała tom poetycki *Debiut przed debiutem*, jest uczennicą Liceum Ogólnokształcącego w Kluczborku, laureatką wielu konkursów poetyckich, stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Mieszka w Byczynie.

Wspólnie z opolskim oddziałem Polskiego Związku Głuchych zorganizowaliśmy obchody **Międzynarodowego Dnia Głuchego** (2011 r.) . Przygotowaliśmy wystawę prac plastycznych i fotografii osób niesłyszących oraz projekcję

filmu, który poruszał tematykę szeroko pojętej kultury głuchych. Spotkanie odbyło się w ramach projektu „Przełamujemy ciszę” i miał na celu przełamania ciszy społecznej panującej wokół problemów osób głuchych. Spotkanie w MBP miało charakter otwarty dla wszystkich mieszkańców Opola. Opolanie i użytkownicy biblioteki mogli zapoznać się z twórczością osób niesłyszących, a także poznać ludzi żyjących w świecie ciszy.

Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu, aby zaktywizować społeczność lokalną, szczególnie młodzież szkolną i studentów organizuje **HAPPENINGI**. Happening ma charakter spontaniczny i luźny, zazwyczaj organizowany jest w przestrzeniach otwartych, a najważniejsze jest uczestnictwo publiczności, która wpływa na jego przebieg. Pierwszy happening zorganizowaliśmy podczas obchodów Roku Miłosza (2011 r.), na placu przed biblioteką pod hasłem **Kraina Czesława Miłosza**. Aby uatrakcyjnić wspólne czytanie tekstów poetyckich proponujemy uczestnikom wysłuchanie utworów poetyckich w interpretacji Autorów, bądź w formie muzycznej jak to miało miejsce podczas happeningu z wierszami Marcina Świetlickiego czy Cypriana Kamila Norwida. Aktywizujemy młodzież szkół gimnazjalnych i średnich, którzy przygotowują swoje interpretacje wybranych tekstów, ale także podczas wydarzenia tworzą mini spektakle poetyckie. Wyjątkową formę miał happening **Wokół Różewicza**, podczas którego uczniowie Zespołu Szkół Mechanicznych przygotowali parateatralne inscenizacje do wybranych tekstów Poety, a w drugiej części uczniowie i uczestnicy wydarzenia czytali wybrane przez siebie utwory. Podczas każdego happeningu, na stoliku przygotowujemy tomy poetyckie, aby każdy z uczestników mógł włączyć się do wspólnego czytania. Ten rodzaj aktywizacji społeczności lokalnej wymaga od bibliotekarzy starannej reklamy i jest dosyć ryzykowny, bo zwykle liczymy na spontaniczne włączenie się do czytania.

Wydarzeniem, które wzbudziło ogromnie zainteresowanie młodzieży, mieszkańców Opola i mediów, był happening literacki **Krynicki na murze** zorganizowany w ramach X Ogólnopolskiego Konkursu na Esej i realizowany przy wsparciu finansowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Do promocji poezji Ryszarda Krynickiego wykorzystaliśmy graffiti jako sztukę uliczną, która jest formą zapisu wizualnego (obrazów, podpisów, rysunków) w przestrzeni publicznej. Szary mur okalający Klasztor OO. Franciszkanów, który sąsiaduje z naszą biblioteką postanowiliśmy zmienić w pierwszą poetycką reklamę w naszym mieście. Po uzyskaniu zgody Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zaprosiliśmy uczniów z Zespołu Szkół Placówek Kształcenia Plastycznego (ZSPKP) im. Jana Cybisa w Opolu, którzy pod kierunkiem Zbigniewa Natkańca zapisali w formie graffiti na murze wybrane przez siebie wiersze poety. Happening pokazał, że graffiti to forma artystyczna, którą z powodzeniem można wykorzystywać do promocji literatury. Młodzież z opolskiego plastycznika mogła zrealizować artystyczny zapis poezji Krynickiego w przestrzeni publicznej. Uczniom ZSPKP towarzyszyli ich koledzy z Zespołu Szkół Ekonomicznych. Część z nich włączyła się do prac artystycznych, a pozostali wraz zainteresowani opolanie czytali wiersze Ryszarda Krynickiego. Było twórczo, poetycko i kreatywnie, a powstałą reklamę poetycką można oglądać do końca 2014 r.

W obchody Roku Tuwima (2013 r.) zaangażowaliśmy społeczność naszego miasta organizując **FLASH MOB** (z ang. błyskawiczny tłum) - **Stacja Tuwim**. Uczestnicy *Stacji Tuwim* zebrali się na dworcu PKP, aby wziąć udział w spontanicznej akcji czytania dzieł Juliana Tuwima. Wybrane miejsce nawiązywało nie tylko do znanego utworu Tuwima, ale przez swój charakter sprawiło, że utwory słynnego pisarza weszły w interakcję z otoczeniem i przypadkowym odbiorcą. Znakiem do rozpoczęcia akcji było przeczytanie przez dworcowe megafony wiersza *Lokomotywa* przez pracownicę MBP. Przez peron przetoczyła się fala głosów czytających wiersze Juliana Tuwima od *Pana Tralalinskiego* po *Do prostego człowieka*. W akcji udział wzięły nie tylko pojedyncze osoby, ale także całe zorganizowane grupy licealistów oraz uczniowie szkół podstawowych. Licealiści śpiewali utwory Tuwima, rapowali je i przygrywali na gitarach. Akcja była nie tylko okazją do świetnej zabawy, ale przypomniła ulubione utwory pisarza. Ponadto, twórczość Tuwima, poprzez miejsce flash mobu, weszła w interakcję z przypadkowym odbiorcą. Zabiegani podróżni, wysiadający z pociągu czy nudzący się w poczekalni dworcowej zostali wybici z codziennej, szarej rzeczywistości i przez moment stali się uczestnikami wspólnego czytania.

Pierwszego dnia wiosny przypada Światowy Dzień Poezji. Zwykle w tym dniu organizujemy spotkania poetyckie, podczas których czytamy wiersze. W tym roku, w ten pierwszy wiosenny dzień postanowiliśmy wyjść do ludzi, otulić miasto poezją, a wiersze przeczytać z wysokości, z najwyższych punktów miasta, bo to wiersze wznoszą nas na wyżyny. Chcieliśmy też zaangażować do wspólnego czytania osoby z zewnątrz, także te spacerujące, spieszące na zakupy. Zorganizowaliśmy happening **Wiersze z wieży** w przestrzeni miejskiej. O godz. 12.00 z trzech „najwyższych” punktów miasta popłynęły w świat ulubione utwory poetyckie opolan. Na Rynku z okna prezydenckiego wiersze czytali: Krzysztof Kawałko – wiceprezydent Miasta Opola, Teresa Nietyksza – poetka, prezes Opolskiego Oddziału ZLP i Elżbieta Kampa – dyrektor MBP. Później megafon powędrował w ręce uczestników i na opolskim rynku, każdy mógł przeczytać wybrany przez siebie wiersz lub wybrać go z tomików przygotowanych przez bibliotekarzy. Wśród recytowanych wierszy były teksty Wisławy Szymborskiej, Jonasza Kofty, Juliana Tuwima, Edgara Allana Poe, Marcina Świetlickiego, ks. Jana Twardowskiego i wielu innych. Podczas happeningu można było także zaprezentować własną twórczość poetycką i z tej możliwości skorzystał student Politechniki Opolskiej – Marcin Puszko. Na opolskim Rynku w happeningu uczestniczyli czytelnicy MBP, studenci, przypadkowi przechodnie, którzy zatrzymywali się i wsłuchiwali w płynące w świat wiersze. W tym samym czasie poezję czytano na osiedlu Armii Krajowej na „Górcie Śmierci” i na schodach, przed lokalem Filii nr 2 na osiedlu Dambonia. W tych dzielnicach w akcję zaangażowały się głównie szkoły podstawowe i przedszkola, których wiersze razem z wiatrem poleciały w świat. Akcja przeprowadzona w różnych punktach miasta przekonała, że warto organizować tego typu akcje, bo to świetnie integruje mieszkańców całego miasta bez względu na wiek, zawód czy poglądy polityczne.

Formą happeningów są organizowane przez MBP spotkania, podczas których opolanie mają możliwość pożegnania cenionych i chętnie czytanych przedstawicieli świata literatury. Spotkania odbywają się pod hasłem **Opole żegna...** Do organizacji pierwszego spotkania zainspirował nas Prezydent Miasta Opola Ryszard Zembaczyński i opolscy dziennikarze. Dzięki wsparciu opolskich mediów w promocji wydarzenia, rozdzwoniły się

telefony zainteresowanych udziałem w spotkaniu m.in. pracowników i studentów Uniwersytetu Opolskiego (UO). Tego wieczoru w MBP wybrzmiały teksty V. Havla w języku polskim i czeskim, które czytali aktorzy Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu: Andrzej Jakubczyk i Adam Ciołek, opolscy dziennikarze, pracownicy UO, a także wysłuchaliśmy wspomnień m.in. Prezydenta Miasta Opola Ryszarda Zembaczyńskiego i Krzysztofa Ogioldy z Nowej Trybuny Opolskiej. Wieczór zakończyliśmy projekcją filmu „Obywatel Havel”.

W MBP odbyły się także happeningi, podczas których pożegnaliśmy Wisławę Szymborską i Tadeusza Różewicza, czytając ich teksty poetyckie i słuchając wspomnień uczestników spotkań z poetami.

Inną formą aktywizacji społeczności lokalną są ogólnopolskie akcje czytania, które wzmacniają poczucie kulturowej wspólnoty Polaków. Z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskie Bronisława Komorowskiego, tego samego dnia, w wybranych miastach Polski, publicznie czytane są dzieła literatury narodowej. Podczas pierwszej edycji wydarzenia (2012 r.) czytaliśmy *Pana Tadeusza*, dzieło jednego z największych poetów polskich Adama Mickiewicza. Przed MBP aktorzy Teatru im. Jana Kochanowskiego, przedstawiciele opolskich mediów, dyrektorzy opolskich szkół średnich czytali wybrane fragmenty z 12 ksiąg epepei narodowej, a lekturze towarzyszyła muzyka romantyczna w wykonaniu opolskich filharmoników. Uczestnicy wydarzenia mogli obejrzeć wystawę ilustracji Andriolliego do *Pana Tadeusza* przygotowaną przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną oraz różne wydania książkowe epepei narodowej znajdujące się w zbiorach MBP i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, w tym pierwsze wydanie z roku 1834 roku. Organizatorami **Narodowego czytania *Pana Tadeusza*** w Opolu byli: Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Urząd Miasta Opola, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Filharmonia Opolska i MBP. Wydarzenie odbyło się pod Patronatem Honorowym Marszałka Województwa Opolskiego i Prezydenta Miasta Opola.

W drugiej edycji Narodowego czytania wybrano twórczość Aleksandra Fredry. W sobotnie popołudnie, przed MBP aktorzy Teatru Eko-Studio przeczytali jednoaktówki *Świeczka zgasła* i *Jestem zabójcą*. Najśłynniejsze bajki, wiersze i satyry Fredry czytali nauczyciele, przedstawiciele opolskich mediów, bibliotekarze i mieszkańcy Opola. Wydarzenie uświetniły występy filharmoników opolskich oraz wystawa plakatów z przedstawień teatralnych do sztuk A. Fredry, z archiwum Teatru im. Jana Kochanowskiego. Organizatorami wydarzenia byli: Urząd Miasta Opola i MBP. Czytanie odbyło się pod Patronatem Honorowym Prezydenta Miasta Opola.

Biblioteka włączyła się również w ogólnopolską akcję **ZACZYTANI – Oddaj książkę. Stwórz bibliotekę, zainspiruj innych**, której celem była promocja czytelnictwa połączona ze zbiórką książek, które zostały dostarczone do szpitali z oddziałami dziecięcymi na terenie całego kraju. Od 2 lipca 2013 r. w naszej bibliotece, w specjalnie przygotowanych walizkach, można było oddawać książeczki dla dzieci, które przebywają w szpitalach, hospicjach i świetlicach środowiskowych. Kampanię **Zaczytani** objęła Patronatem Honorowym Małżonka Prezydenta RP Pani Anna Komorowska. Wspierały ją również medialnie m.in. TVP Kultura oraz portal Wirtualna Polska. Podczas akcji do 30 września 2013 r. zebraliśmy **1641 książek i około 50 pluszowych zabawek oraz 4 zestawy puzzli**. Opolanie

raz jeszcze pokazali swoją wrażliwość i przekazali piękne, kolorowe książki i zabawki dla dzieci chorych, które pozwolą im choć na chwilę zapomnieć o kłopotach zdrowotnych.

MBP w Opolu wspólnie z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI), realizuje projekt ***Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur***, jako członek Partnerstwa Powiatu Opolskiego, którego koordynatorem jest Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu. Celem projektu jest wypracowanie modelu biblioteki wielokulturowej, integrującej różnorodną społeczność lokalną. Włączenie się do projektu naszej biblioteki jest dla nas nowym wyzwaniem, bowiem grupą docelową, którą zaprosiliśmy do realizacji projektu są studenci z Ukrainy. Nasza biblioteka działa na różnych polach kultury. Staramy się aby biblioteka była miejscem przyjaznym zarówno dla opolan jak i dla grup mniejszościowych, a teraz także dla imigrantów. W czasie spotkań integracyjnych z młodzieżą studencką z Ukrainy zdiagnozowaliśmy ich potrzeby. Okazało się, że słaba znajomość języka polskiego, funkcjonowanie na linii akademik - uczelnia, powodują ich samotność i izolację. Utrudnia im kontakty zarówno z rówieśnikami jak i mieszkańcami Opola a także ogranicza możliwości korzystania z oferty naszego miasta. Aby rozszerzyć przestrzeń ich aktywności, raz w tygodniu organizujemy konwersacje językowe, czyli **POGADUCHY**, które dają im możliwość poszerzenia znajomości języka polskiego. Zajęcia prowadzą pracownicy biblioteki. Stworzyliśmy bazę adresową i na bieżąco informujemy ich o wydarzeniach w naszej bibliotece. Coraz liczniejsza grupa studentów korzysta ze zbiorów bibliotecznych oraz z oferty kulturalnej. W październiku, wspólnie ze studentami zorganizujemy **Dni Ukraińskie**, czyli święto kultury i sztuki tego kraju. Planujemy warsztaty ukraińskiego rękodzieła – tworzenie lalek „motanek”, malowanie ceramiki opolskiej i ukraińskiej, koncert muzyki i degustację potraw ukraińskich, a także warsztaty języka ukraińskiego oraz spotkanie z literaturą ukraińską. Studenci z Ukrainy będą mogli pokazać siebie, kulturę i sztukę swojego kraju a także poznać mieszkańców Opola. Projekt realizujemy ze studentami Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu, z Centrum Partnerstwa Wschodniego działającego przy UO i Kołem Słowistów UO.

Poprzez działania podejmowane w ramach projektu „Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur”, chcemy, aby nasza biblioteka była miejscem spotkań osób wywodzących się z różnych środowisk, grup etnicznych i mniejszości narodowych.

Mirosława Grabowska Zespół Szkół w Dobrzaniu Wielkim
Szkolne Multimedialne Centrum Dydaktyczno-Biblioteczne

Biblioteka szkolna w środowisku

Współczesna biblioteka, w tym biblioteka szkolna, działając w społeczeństwie, musi uwzględniać w swojej pracy zróżnicowane potrzeby kulturalne i społeczne otoczenia, w którym działa, bowiem misją każdej biblioteki jest jak najlepsze zaspokojenie potrzeb użytkowników. Profesor Irena Socha w jednej ze swoich publikacji stwierdziła, że: „Jeśli praca biblioteki służy animowaniu i podtrzymywaniu różnorodnych więzi społecznych, jeśli biblioteka staje się miejscem aktywności środowiska lokalnego, różnych jego grup – formalnych i nieformalnych, których potrzeby zaspokaja, jeśli równocześnie znajduje wsparcie w szerszych, regionalnych i państwowych programach kulturalnych, może spełnić należycie swoje zadania.”¹

Zdaniem prof. Bogumiły Staniów² działalność środowiskową biblioteki szkolnej możemy rozpatrywać w dwóch płaszczyznach. Pierwsza – to płaszczyzna wewnątrzszkolna, bo biblioteka szkolna to przede wszystkim jedna z pracowni szkolnych realizująca zadania na rzecz uczniów i nauczycieli. Druga – szersza dotyczy współpracy ze środowiskiem zewnętrznym, pozaszkolnym.

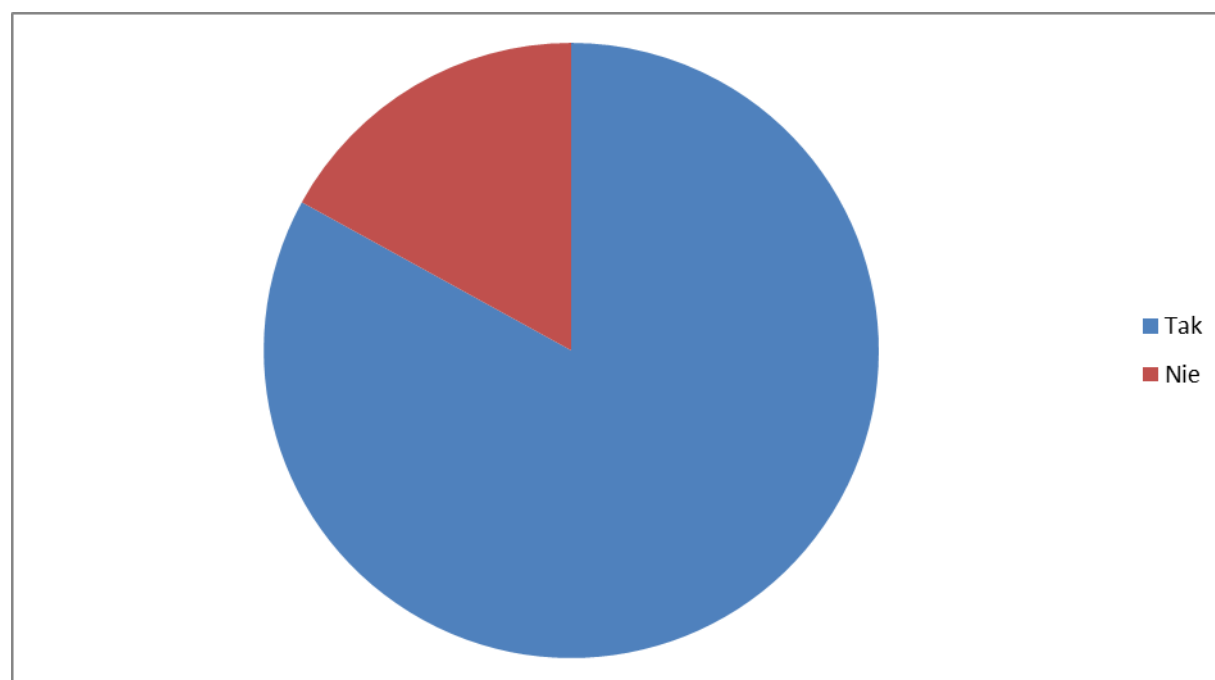
Tyle teorii. A jak wygląda rzeczywistość? Aby poznać zakres i formy działalności środowiskowej (w węższym i szerszym zakresie) bibliotek szkolnych w województwie opolskim postanowiłam przebadać kilkadziesiąt bibliotek (23 odpowiedziały na wysłaną ankietę) w różnych typach szkół (podstawowych, gimnazjach, ponadgimnazjalnych i zespołach szkół) metodą ankietową. Kwestionariusz autorsko ułożonej ankiety składał się z dwunastu pytań zamkniętych obejmujących całokształt zagadnień wyczerpujących problematykę działalności środowiskowej bibliotek szkolnych. Mam świadomość, że mała liczba placówek biorących udział w sondażu nie pozwala na pełne zobrazowanie tematu, ale może stanowić przyczynek do zilustrowania zagadnienia.

¹ I. Socha, *Pedagogika biblioteczna*, w: *Bibliotekarstwo*, wyd. 2 rozszerz. i uzupeł. pod red. Zbigniewa Żmigrodzkiego. 1998, s. 358.

² B. Staniów, *Biblioteka szkolna dzisiaj*. 2012. ISBN 978-83-61464-65-5, s. 187.

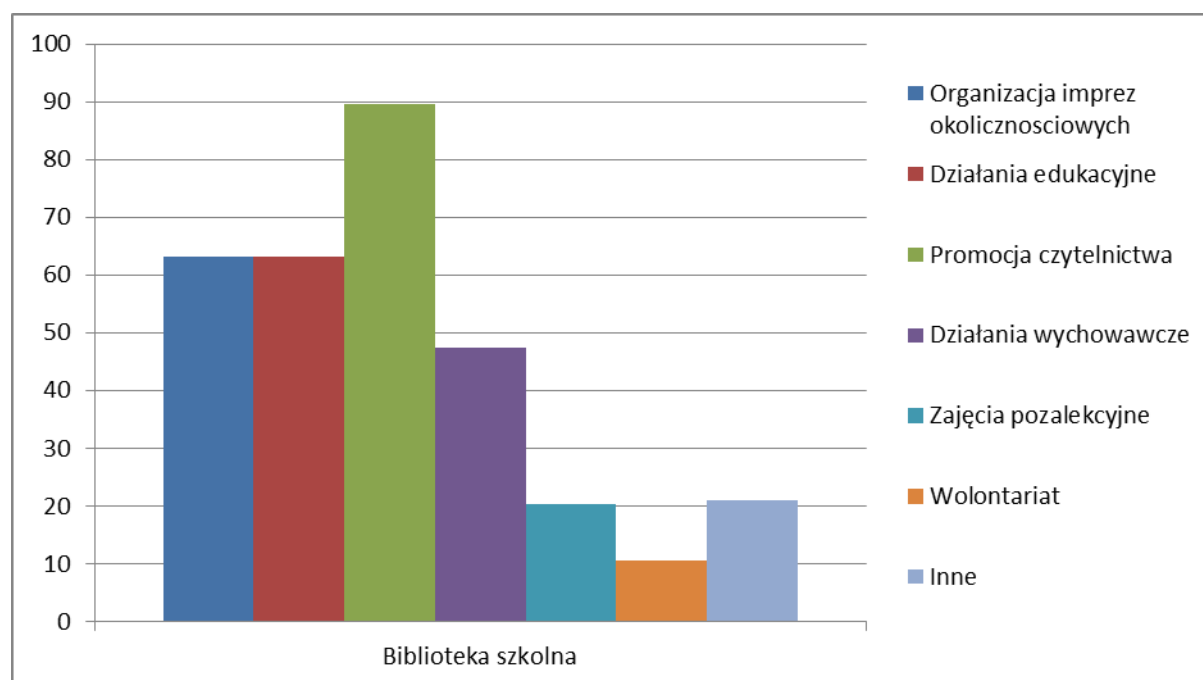
Pierwsza grupa pytań zawartych w ankiecie dotyczyła wewnątrzszkolnej działalności bibliotek. 83 % respondentów uznało się za animatorów życia społeczno-kulturalnego w szkołach, w których działają (zob. wykres nr 1).

Wykres 1. Biblioteka szkolna jako animator społeczności szkolnej



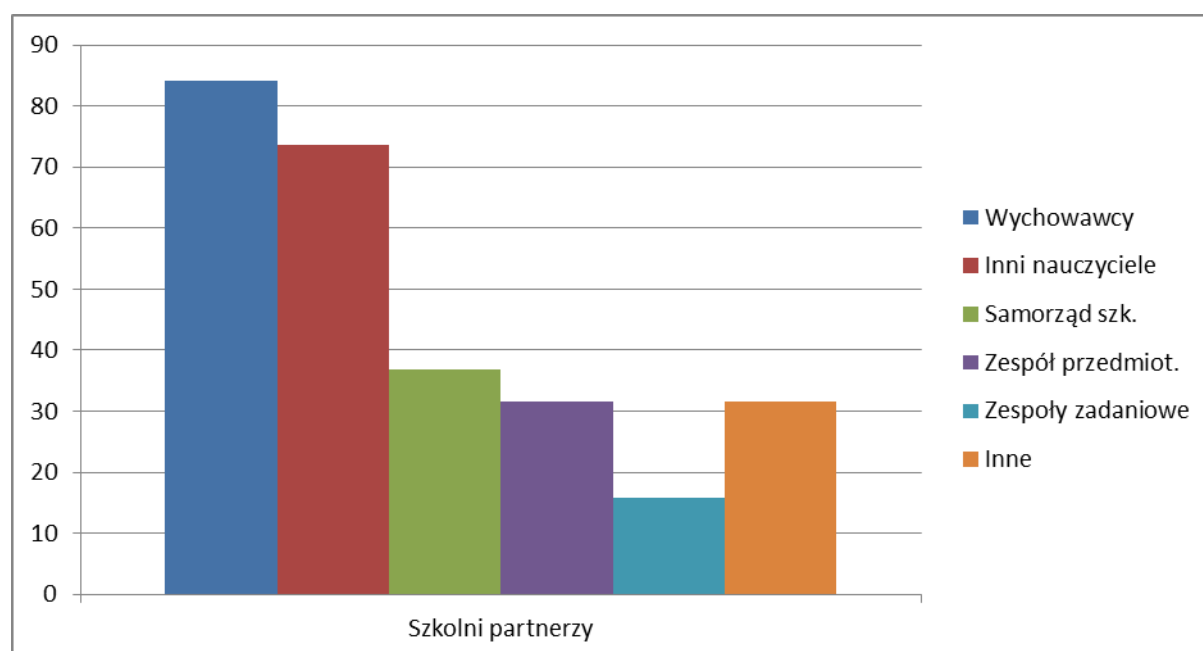
Źródło: Badania własne

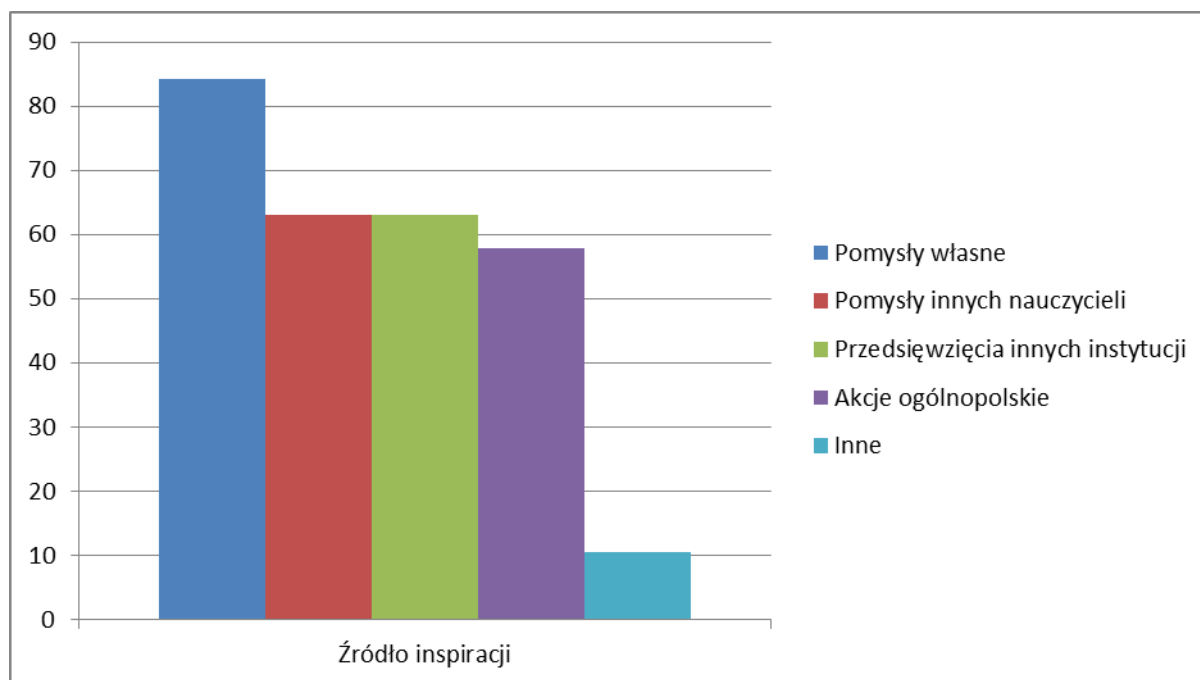
Do najczęściej podejmowanych przez bibliotekarzy działań w odniesieniu do uczniów (zob. wykres nr 2) zaliczono organizację imprez kreujących czytelnictwo, takich jak: konkursy, głośne czytania, warsztaty, spotkania autorskie (89,5 %). Podawano przykłady konkursów pięknego czytania, festiwali literatury, spotkań autorskich. Drugie w kolejności znalazły się działania edukacyjne (realizacja projektów, wystawy, spotkania z ludźmi nauki) i organizacja zajęć pozalekcyjnych (wymieniano ferie w bibliotece, koła czytelnicze, plastyczne, dziennikarskie) oraz organizacja okolicznościowych imprez szkolnych (apele, poranki, uroczystości rocznicowe, Dzień Patrona) – 63,1 % wskazań. Najmniejszy procent respondentów, bo zaledwie 10,5 % zaznaczyło działania wolontariackie.

Wykres nr 2. Działania podejmowane w szkole

Źródło: Badania własne

Partnerami działań bibliotekarzy szkolnych najczęściej bywają: wychowawcy (84,2 %) oraz inni nauczyciele (73,7 %). Najrzadziej działania podejmowane są przez doraźnie powoływane zespoły zadaniowe (15,8 %). Szczegółowy rozkład odpowiedzi zaprezentowano na wykresie nr 3.

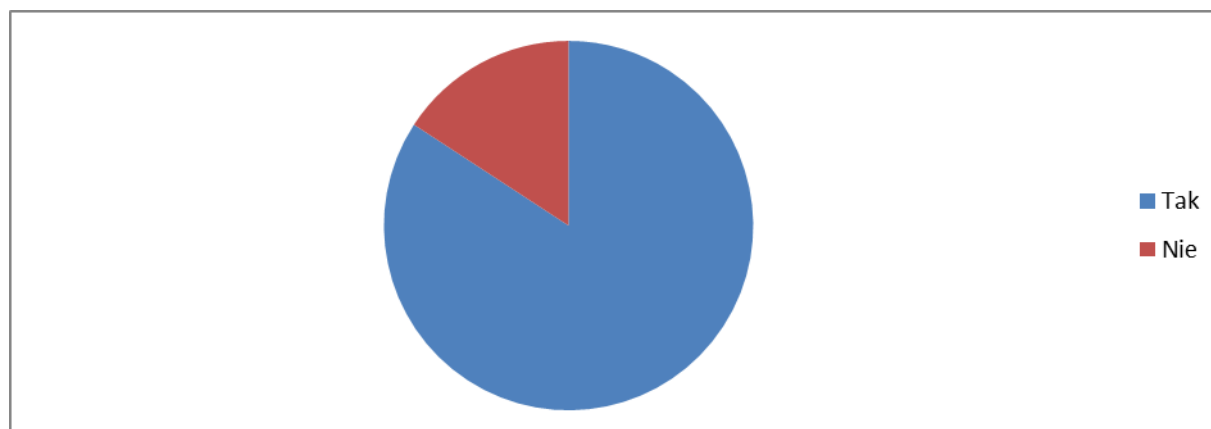
Wykres nr 3. Partnerzy współpracy w szkole

Wykres nr 4. Źródła inspiracji działalności animacyjnej

Źródło: Obliczenia własne

Zdecydowana większość podejmowanych przez bibliotekarzy działań to pomysły autorskie (84,2 %). Dalej w kolejności to: inicjatywy innych nauczycieli oraz udział w akcjach organizowanych przez inne instytucje, np. przez inne biblioteki (63,1 %). Najmniejszy procent respondentów (10,5 %) wybrał odpowiedź „Inne”, wyjaśniając, że rozumieją pod tym, np. pomysły zaczerpnięte z wydawnictw fachowych. Porównaj wykres nr 4.

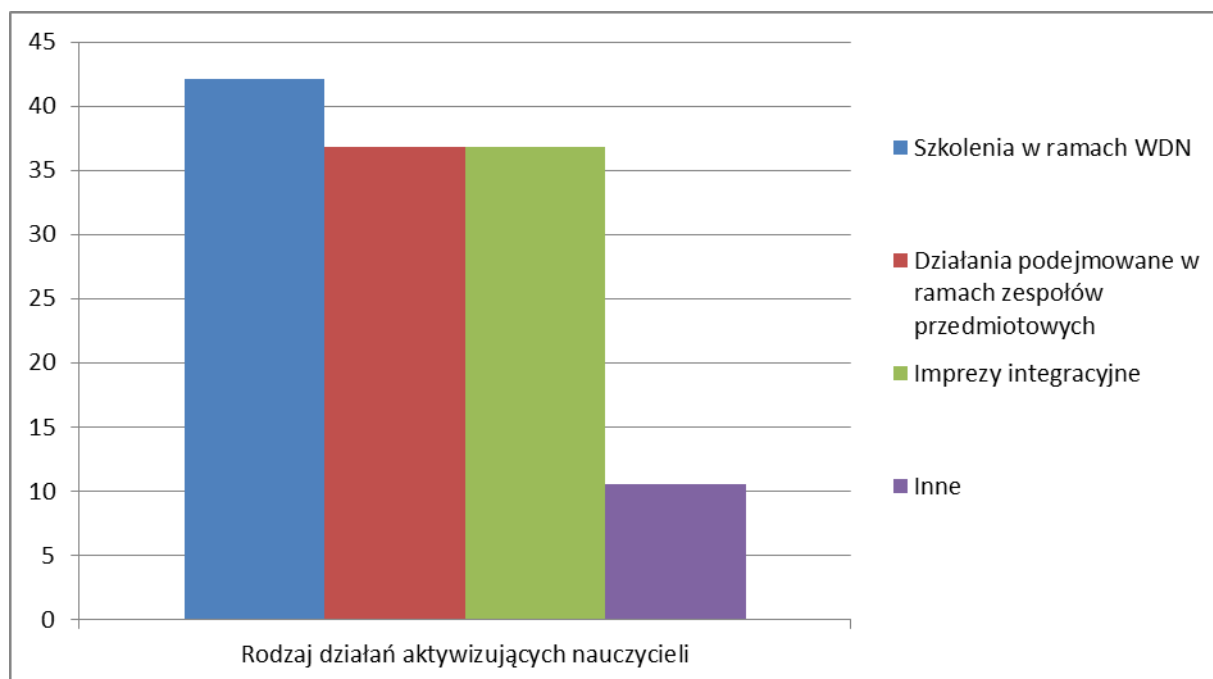
Kolejnym beneficjentem biblioteki szkolnej są nauczyciele. Spośród ankietowanych bibliotekarzy 84,2 % prowadzi działania aktywizujące innych nauczycieli (zob. wykres nr 5).

Wykres nr 5. Podejmowanie działań aktywizujących innych nauczycieli

Źródło: Obliczenia własne

Do najczęściej podejmowanych działań aktywizujących środowisko nauczycieli należą szkolenia prowadzone w ramach Wewnętrznego Doskonalenia Nauczycieli (42,1 % wskazań) oraz współpraca w zespołach przedmiotowych i imprezy integracyjne, takie jak: wycieczki krajoznawcze, wyjścia do kina (36,8 %).

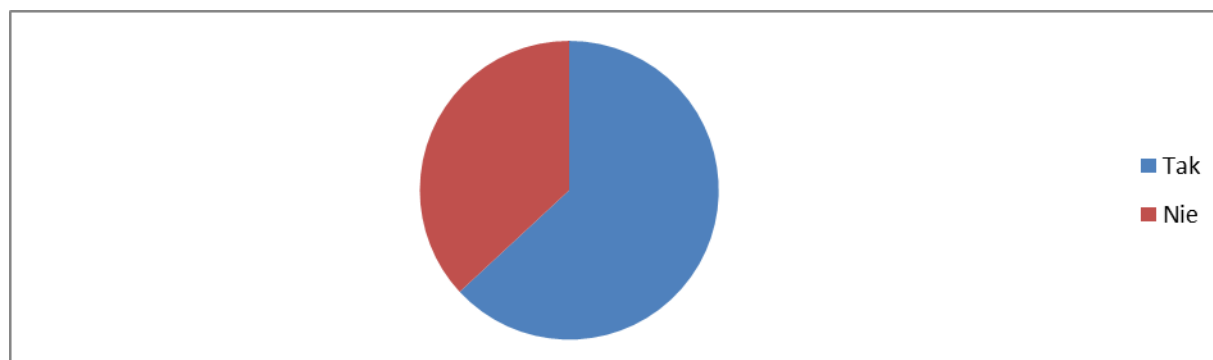
Wykres nr 6. Działania wobec innych nauczycieli



Źródło: Obliczenia własne

Druga grupa pytań skierowanych do respondentów dotyczyła ich aktywności w środowisku pozaszkolnym. 63,1 % ankietowanych zadeklarowało, iż bierze udział w aktywizacji lokalnej społeczności (zob. wykres nr 7).

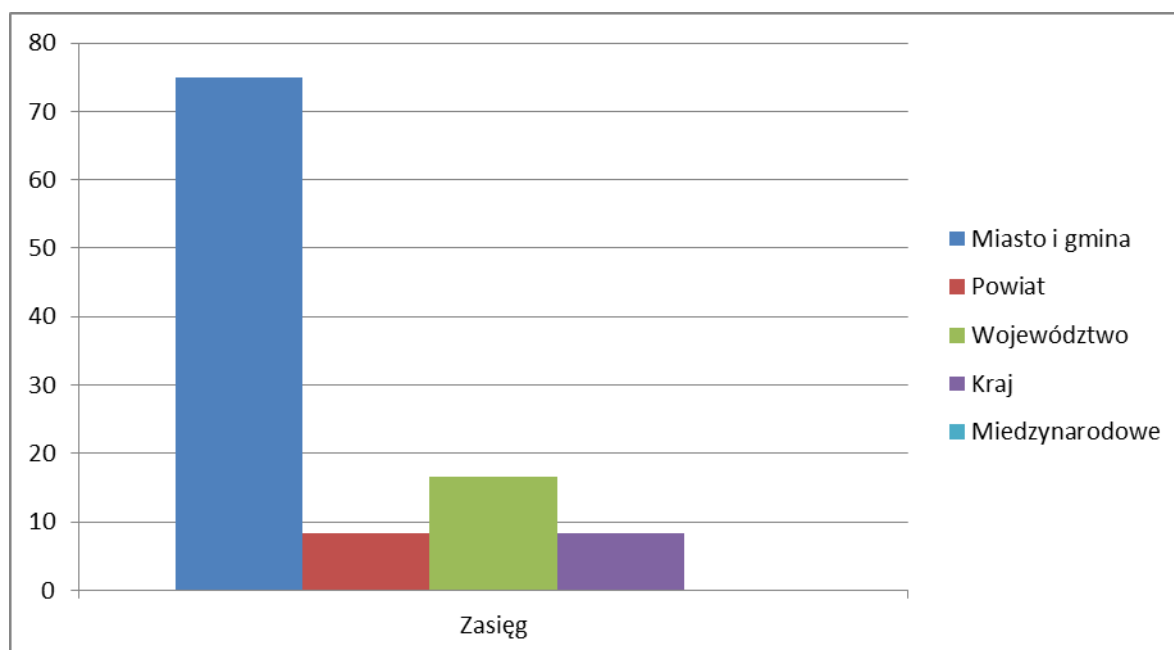
Wykres nr 7. Działalność w środowisku pozaszkolnym



Źródło: Obliczenia własne

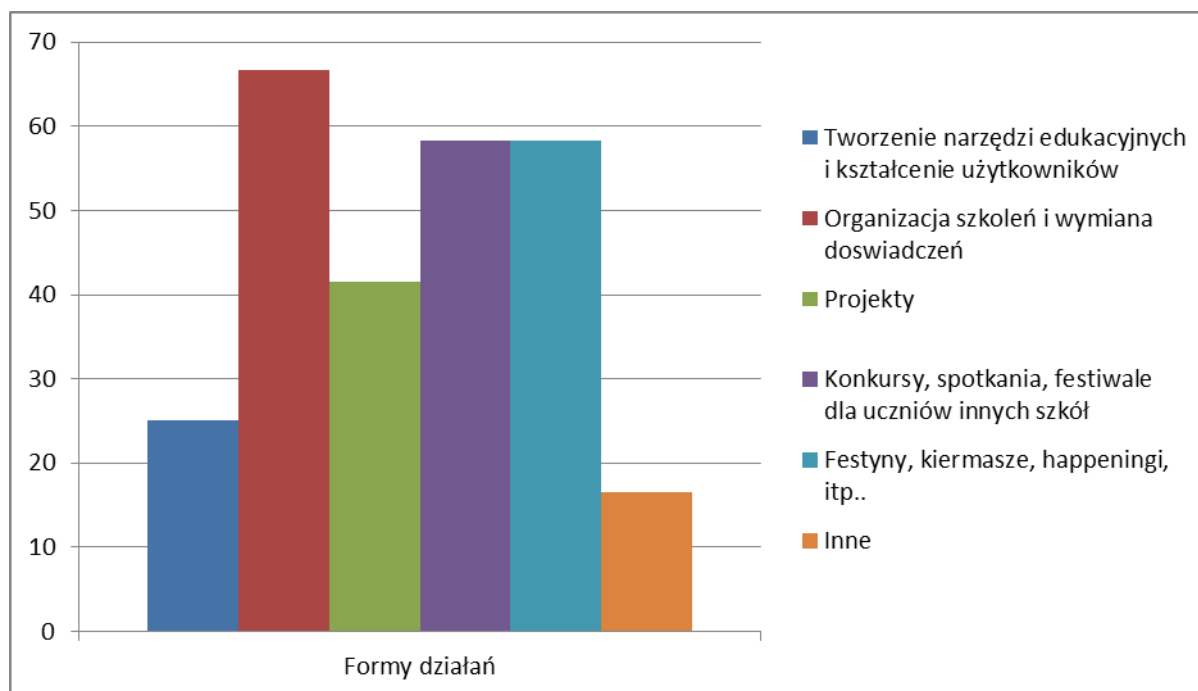
Zasięg podejmowanych działań najczęściej (75 % wskazań) ogranicza się do miasta i gminy, na terenie których zlokalizowana jest biblioteka szkolna. Tylko jedna z badanych realizuje zadania o charakterze ogólnopolskim, dwie o wojewódzkim, a ani jedna nie działa w skali międzynarodowej. Wynik ten jest dosyć zaskakujący, gdyż wiele szkół uczestniczy w międzynarodowej wymianie uczniów i nauczycieli i realizuje międzynarodowe projekty. Z przeprowadzonych badań można wyciągnąć wniosek, iż biblioteki szkolne w województwie opolskim w ogóle nie uczestniczą w działaniach międzynarodowych (zob. wykres nr 8).

Wykres nr 8 Zasięg podejmowanych działań środowiskowych



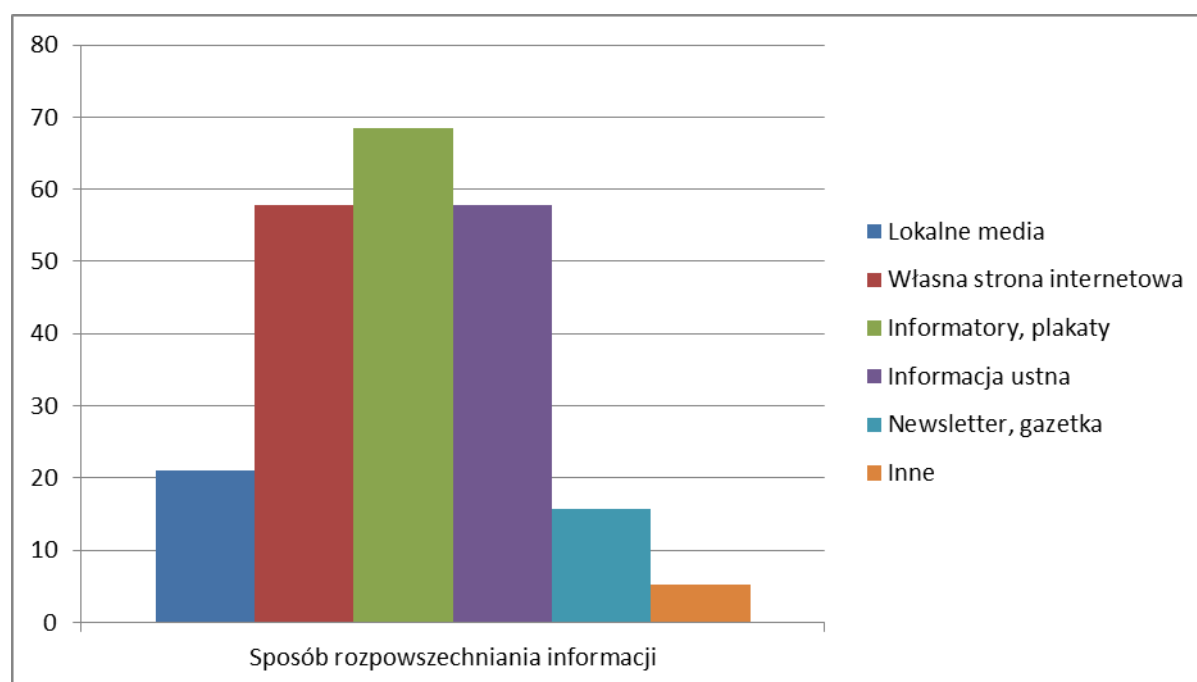
Źródło: Obliczenia własne

Do najczęściej wymienianych form działalności w środowisku pozaszkolnym należą: organizacja szkoleń i wymiana doświadczeń (66,6 %) oraz konkursy, spotkania i festiwale dla uczniów z innych szkół (58,3 %) oraz festyny, kiermasze, happeningi dla społeczności lokalnej (58,3 %). Tylko trzy biblioteki podejmują działania w zakresie tworzenia narzędzi edukacyjnych i kształcenia użytkowników a pięć realizuje projekty o zasięgu pozaszkolnym.

Wykres nr 9 Formy działań w środowisku pozaszkolnym

Źródło: Obliczenia własne

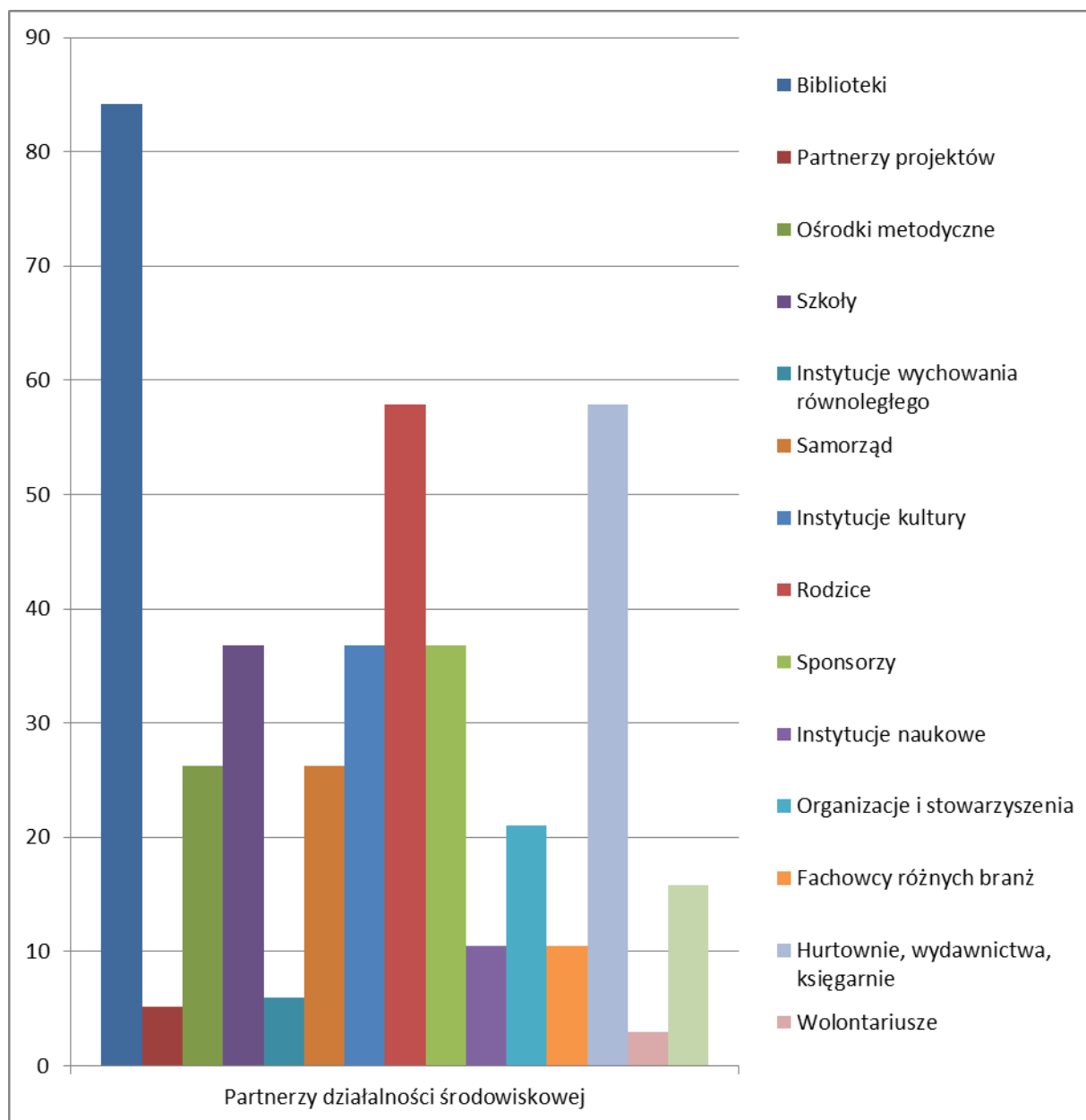
Niezwykle istotne w każdej działalności środowiskowej jest dotarcie z informacją o swoim produkcie do jak największej grupy potencjalnych odbiorców. Największa liczba bibliotek (68,4 %) wykorzystuje w tym celu informatory, plakaty i ogłoszenia pisemne wywieszane w szkole i w innych miejscach. Równie wysoki odsetek rozpowszechnia informację poprzez swoją stronę internetową (57,9 %) oraz poprzez przekaz ustny na zebraniach rad pedagogicznych i w pokojach nauczycielskich (57,9 %). Tylko jedna biblioteka dociera z informacją za pośrednictwem portali społecznościowych, a trzy wydają gazetki i newslettery (zob. wykres nr 10).

Wykres nr 10 Rozpowszechnianie informacji o podejmowanych inicjatywach

Źródło: Obliczenia własne

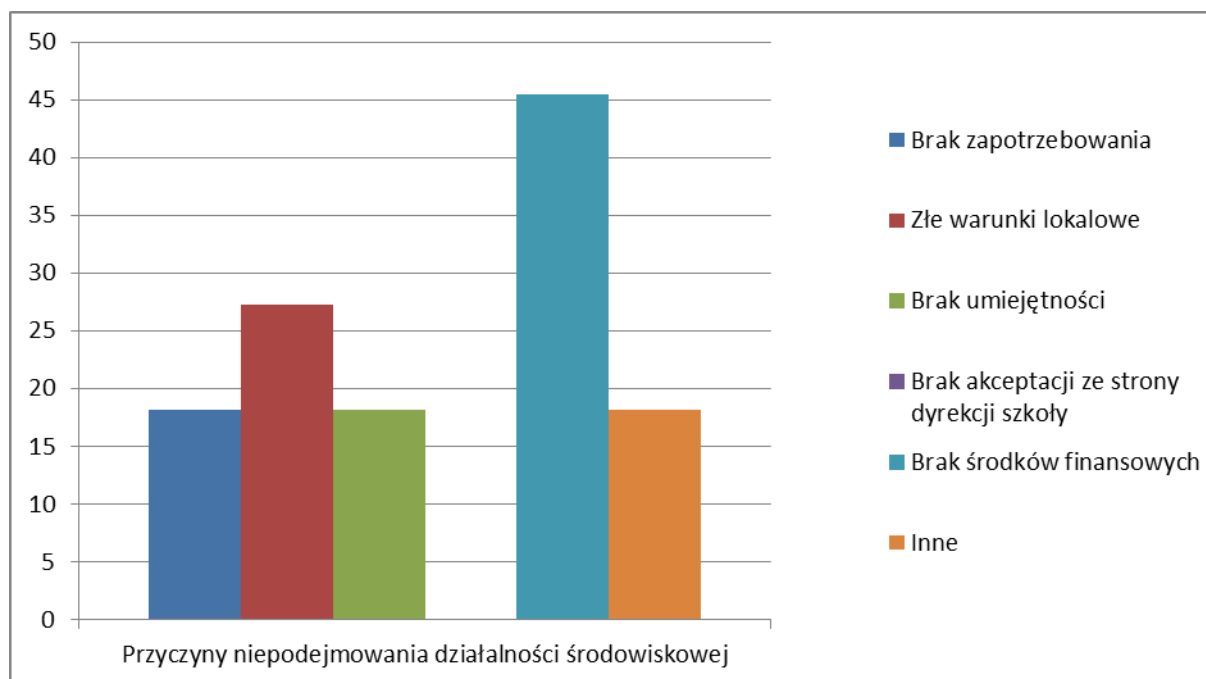
Najczęstszymi partnerami współpracy środowiskowej biblioteki szkolnej są inne biblioteki, z reguły publiczne (84,2 % wskazań). W dalszej kolejności wymieniano: rodziców (57,9 %) oraz inne instytucje związane z książką i mediami, takie jak: hurtownie, wydawnictwa, księgarnie (57,9 %) i inne szkoły oraz sponsorów (36,8 %). Najmniejszy odsetek wskazań otrzymali partnerzy projektów (5,2 %) oraz instytucje naukowe i fachowcy różnych branż (10,5 %). Szczegóły rozkład odpowiedzi przedstawiono na wykresie nr 11.

Wykres nr 11. Partnerzy współpracy środowiskowej



Źródło: Obliczenia własne

Ostatnia grupa pytań skierowana była do respondentów nie prowadzących działań na rzecz swoich środowisk. Zapytano ich przede wszystkim o przyczynę takiego stanu rzeczy. Prawie połowa (45,5 %) tłumaczyła się brakiem środków finansowych, 27,3 % nie posiadało odpowiednich warunków lokalowych, a pozostali wskazywali na brak zapotrzebowania na tego typu przedsięwzięcia, niewystarczającą obsadę kadrową i brak umiejętności ze strony nauczyciela bibliotekarza (18,2 %).

Wykres nr 12 Przyczyny niepodjęcia działalności środowiskowej

Źródło: Obliczenia własne

Wnioski

Działalność środowiskowa biblioteki szkolnej wyływa bezpośrednio z podstawowych założeń pedagogiki bibliotecznej³, która formuluje zasady i sposoby oddziaływania wychowawczego za pośrednictwem książki i biblioteki, określa ich funkcje społeczno-pedagogiczne, metody poznawania środowiska i księgozbioru, formy indywidualnej i zbiorowej pracy z czytelnikiem, a także określa kwalifikacje bibliotekarza jako organizatora czytelnictwa. Zdecydowana większość przebadanych bibliotek szkolnych wywiązuje się ze swoich funkcji środowiskowych zarówno na terenie szkoły, jak i społeczności lokalnej. Tę lokalną społeczność najczęściej stanowią miasto i gmina, na terenie których zlokalizowana jest biblioteka. Partnerami, z którymi współpracują nauczyciele bibliotekarze z reguły są wychowawcy i nauczyciele innych przedmiotów, ale również rodzice, a w środowisku pozaszkolnym inne biblioteki, np. publiczne oraz wszelkie instytucje związane z książką. Ubolewać można nad brakiem zaangażowania bibliotek szkolnych do współpracy międzynarodowej, co być może jest wynikiem ciągłego niedocenywania ich potencjału w samym środowisku szkolnym oraz traktowania nauczycieli bibliotekarzy jako nauczycieli drugiej kategorii. Syndromem obecnych czasów jest fakt, iż wśród

³G. Czapnik, Z. Gruszka, H. Tadeusiewicz, *Podręczny słownik bibliotekarza*. 2011, *Pedagogika biblioteczna*, s. 249-250.

lokalnych elit opiniotwórczych coraz więcej jest osób, które wykształciły się na uczelniach funkcjonujących bez bibliotek. Stąd trudna sytuacja bibliotek i bibliotekarzy.

Większość podejmowanych przez biblioteki szkolne działań środowiskowych ma na celu kreowanie kultury czytelniczej i informacyjnej. Bibliotekarze stosują wszystkie przewidziane pedagogiką biblioteczną formy i metody pracy. Badanie wykazało, iż większość realizowanych pomysłów ma charakter autorski, co świadczy o dużej kreatywności środowiska. Nauczyciele bibliotekarze włączają się również do akcji ogólnopolskich, takich chociażby jak „Cała Polska czyta dzieciom” czy „Narodowe Czytanie”. Do promocji swoich działań wykorzystują wszelkie sposoby komunikacji społecznej. Coraz częściej są to nowe technologie: strony www i portale społecznościowe. Wszystkie te działania służą kształtowaniu pozytywnego wizerunku nie tylko biblioteki szkolnej, ale i całej szkoły.

Anna Obrzut
Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Kulturotwórcza rola biblioteki akademickiej w środowisku lokalnym na przykładzie nocy naukowców w Bibliotece Główniej Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Świat tradycyjnej biblioteki powoli przechodzi do historii. Nowe wyzwania stawiane przed bibliotekami są konsekwencją zmian szeroko pojętej kultury globalnej. Środki przekazu nowej generacji spowodowały przemiany w obszarze funkcjonowania różnych mediów, w tym książki, przez pojawienie się książek elektronicznych. Nie oznacza to bynajmniej rezygnacji z biblioteki, jako ważnego miejsca w przestrzeni publicznej i komunikacji międzyludzkiej. Planowanie nowych bibliotek nie jest możliwe bez czynnego udziału pracowników bibliotek. To oni stają się często kreatorami nowej rzeczywistości bibliotecznej w pejzażu własnego miasta¹.

Współczesne kierunki w rozwoju bibliotek to²:

- wkład w rozwój identyfikacji lokalnej, dzięki podejmowanej działalności kulturalnej;
- stworzenie miejsca czytania książek i czasopism, wyszukiwania informacji i wiedzy w Internecie w atmosferze wygody i komfortu psychicznego;
- możliwość interaktywnego wykorzystania szerokiej gamy źródeł cyfrowych;
- inicjowanie i organizowanie różnych imprez kulturalnych, spotkań literackich i poetyckich;
- przekształcenie tradycyjnych bibliotek publicznych w salony spotkań stymulujących społeczność lokalną do różnych form aktywności społecznej.

Trzecie miejsce³ to reprezentacyjny salon dla lokalnej społeczności. Koncepcja ta wpisała się już także w polską rzeczywistość biblioteczną. Pracownicy Biblioteki Główniej Politechniki Śląskiej w Gliwicach włączyli się w proces wyrabiania nawyku i kształtowania umiejętności korzystania z dobrodziejstw nowoczesnych technologii, a także

¹ Pilichowicz G. Biblioteki Europy. *Wernisaż wystawy 27 stycznia 2010r. Miejska Biblioteka Publiczna w Gliwicach*, „Bibliotheca Nostra” Śląski Kwartalnik Naukowy, 2010, No 1(20), s. 103-105 [dostęp: 01.09.2010], <http://www.sbc.org.pl/dlibra/doccontent?id=20190&dirids=1>

² Rasmussenn C. H., Jochmunsen H. (2009), *The Fall and Rise of the Physical Library* [online]. [dostęp: 2010-08-13]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/15928/1/40.pdf>

³ Rasmussenn C. H., Jochmunsen H. (2009), *The Fall and Rise of the Physical Library* [online]. [dostęp: 2010-08-13]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/15928/1/40.pdf>

podniesienia rangi biblioteki oraz jej pracowników jako swoistych pośredników w przekazywaniu wiedzy. Jednym z elementów podjętych działań stał się aktywny udział w organizowaniu Nocy Naukowców.

NOC NAUKOWCÓW jest częścią ogólnoeuropejskiej inicjatywy Komisji Europejskiej z roku 2005 i odbywa się w 30 krajach w ponad dwustu miastach Europy. Celem tej imprezy jest popularyzacja wizerunku naukowca, głównie wśród dzieci i młodzieży, oraz ukazanie nieznanego i owianego mgłą tajemnicy świata nauki „od kuchni”.

Pomysłodawcy chcieli, aby w tym dniu każdy chętny mógł obejrzeć miejsca, które na co dzień są niedostępne dla ogółu. Licząc przy tym, że spotkania z pracownikami związanymi z nauką w atmosferze zabawy zaintrygują młodych ludzi i zachęcą do wyboru podobnej kariery.

Tradycją stało się już, że w ostatni piątek września śląskie uczelnie oblegane są przez tych, którzy chcą choć przez chwilę poczuć się naukowcami. Śląska Noc Naukowców w roku 2009 była piątą edycją spotkania z nauką polską. W Gliwicach odbyła się po raz czwarty.

W tymże roku Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej w Gliwicach po raz pierwszy wzięła udział w imprezie, jako współorganizator. Pomysł zorganizowania Nocy Naukowców w bibliotece naukowej był dla większości pomysłem iście szalonym. Wiadomo, że w tego typu imprezach biorą udział mieszkańcy miasta w różnym wieku, jednak głównie dzieci i młodzież. No i jak tu zainteresować biblioteką naukową przedszkolaki, czy dzieci ze szkół podstawowych? Organizatorzy imprezy podjęli to wyzwanie. Okazało się po raz kolejny, że bibliotekarze to ludzie nowocześni, kreatywni, pełni pomysłów i zaangażowani w promowanie swojej pracy i nastawieni na jej wymierne efekty.



Fot.1 Śląska Noc Naukowców w Bibliotece 2009r. (fot. Anna Obrzut)

Zaczął się od wymyślenia tytułu imprezy. **INTERAKTYWNY ŚWIAT ZDIGITALIZOWANYCH ZBIORÓW** brzmiał intrygująco, nowoczesnie i ciekawie. Potem pomysły przychodziły już same. Pierwszym efektem pracy był następujący program imprezy:

1. Wystawa fotograficzna "Biblioteki Europy" dr. inż. Krzysztofa Ziolo - dyrektora Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej
2. Wystawa fotograficzna "Remont w Bibliotece" autorstwa dr. inż. Krzysztofa Ziolo
3. Wystawa fotograficzna "Przyłapani na czytaniu" wypożyczona przez Polską Izbę Książki
4. Elektroniczne regały kompaktowe "Mroczny świat magazynów bibliotecznych"
5. „Bazy danych są dla ludzi"
6. „Trudna nazwa - prosta maszyna". Co to jest digitalizacja? Jak digitalizuje się zbiory?
7. Pokaz sprzętu multimedialnego dla osób słabo widzących i niewidzących
8. Spotkanie autorskie - "Jeszcze człapię" prof. dr. hab. inż. Bolesława Kozłowskiego.

Wynik inwencji twórczej bibliotekarzy zaskoczył wszystkich. Bibliotekę odwiedziło ponad 250 osób w bardzo różnym wieku. Miło było patrzeć na spotkania pokoleń.

W bibliotece naukowo – technicznej świetnie bawili się zarówno dziadkowie z wnukami, jak i całe rodziny z dziećmi. Gimnazjaliści i licealiści też nie zawiedli. Mówili, że można będzie się pochwalić w szkole nowo poznaną terminologią biblioteczną, np. co to jest prolongata, skontrum, czy digitalizacja. Jak może nie być ciekawie i wesoło, gdy w mrocznych magazynach szuka się duchów bibliotecznych, czy wysłuchuje łopotu skrzydeł moli książkowych. Jaką frajdą dla maluchów był widok samojezdnych regałów kompaktowych, albo możliwość samodzielnego wypożyczenia i zwrotu książek przy pomocy czytnika. Trochę starszych bardzo interesowało działanie „maszyny” do digitalizacji.

Po zakończeniu zwiedzania dorośli i dzieci zadawali niekończące się pytania, bez przymusu i chęci szybkiego opuszczenia biblioteki. Organizatorzy mieli świadomość, że proces edukacji to działanie ciągłe, nieprzerwana praca, która w końcu może zaowocować tym, że czytelnik, student stanie się w przyszłości pracownikiem naukowym. Proces ten może zacząć się od zainteresowania i wyrobienia sobie postrzegania roli nowoczesnej biblioteki w życiu każdego młodego czytelnika.

We wrześniu 2010 r. Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej w Gliwicach po raz drugi wzięła udział w Nocy Naukowców. Impreza w bibliotece odbywała się pod tytułem „**Nowe szaty Gutenberga**” i podobnie jak poprzednia trwała do późnych godzin wieczornych.



Fot.2 Organizatorzy imprezy w bibliotece (fot. Anna Obrzut)

Nauka i zabawa stworzyły niepowtarzalną okazję przeżycia ponownie chwili narodzin przełomowego wynalazku jakim jest druk. "Od rękopisu do tabletu" to tytuł pokazu, w trakcie którego odwiedzający bibliotekę mieli okazję wziąć udział w warsztatach pt. „W pracowni Jana Gutenberga”. Uczestnicy mogli wykonać pieczęcie metodą suchych czcionek, składać tekst i drukować papier na zabytkowej prasie. Warsztaty utrzymane były w duchu epoki Gutenberga, a prowadzący zajęcia wystąpili w strojach z XV wieku.

W trakcie trwania pokazu "Nowe szaty Gutenberga, czyli jak zmieścić 100 książek w jednej kieszeni", stworzono możliwość zapoznania się z „elektroniczną książką”. Nowoczesne nawiązanie do wynalazku Gutenberga ma dziś postać tzw. readerów, audiobooków oraz innego rodzaju czytników. Była to niepowtarzalna okazja, aby na własne oczy przekonać się jaka będzie przyszłość książki oraz czy jej wersja papierowa ma szansę w starciu z obecną technologią.

Pod hasłem: „Jak wszyscy to wszyscy” zaprezentowano pokaz sprzętu i technik umożliwiających dostęp do wiedzy osobom niepełnosprawnym. Każdy, kto odwiedził Czytelnię biblioteki mógł zobaczyć specjalistyczny sprzęt komputerowy dla osób niewidomych i słabo widzących. Osoby z wadami wzroku mogły korzystać z komputerów dzięki specjalistycznemu oprogramowaniu powiększającemu *Supernova*. Niewidomi korzystający z komputerów mogą posługiwać się syntezatorami mowy dla języka polskiego i angielskiego, oprogramowaniem do rozpoznawania tekstu oraz programem odczytu ekranu *Jaws*,

współpracującym z synteźatorami mowy. Ważnym elementem sprzętu komputerowego jest monitor brajlowski *Focus*, zupełnie nie przypominający standardowego ekranu. Ciekawostką są wydruki z urządzenia do tworzenia grafiki wypukłej (rysuników, wykresów, diagramów) oraz drukarki brajlowskiej.



Fot.3 Hol Biblioteki – Śląska Noc Naukowców 2010r. (fot. Anna Obrzut)

W Galerii „ZAKAMAREK”, która znajduje się na terenie biblioteki, a także na korytarzach i w holu można było zobaczyć ciekawe wystawy. Pod sufitem w holu umieszczono przepiękne linoryty, a w korytarzach i galerii uwagę przyciągała wystawa składająca się z dwóch części: „Śląsk okiem naukowca” i „Nauka śląska dla Polski, nauka polska dla Śląska?”.



Fot.4 Drukowanie Linorytów Ryśka D. (fot. Anna Obrzut)

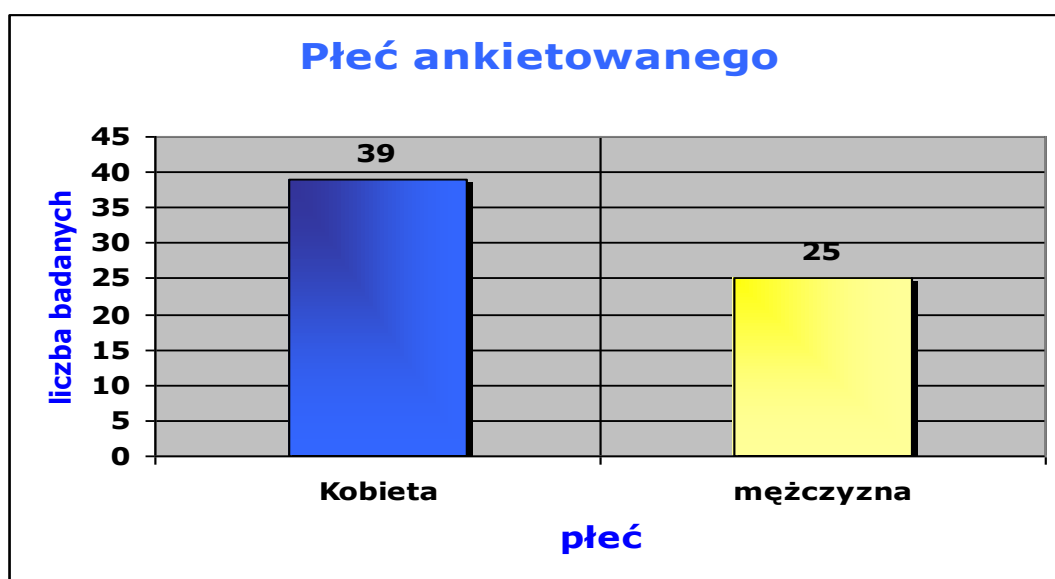
W trakcie trwania spotkania z nauką podczas ubiegłorocznej imprezy przeprowadzono wśród odwiedzających ankietę, której zadaniem było zbadanie celowości organizowania tego typu imprez w bibliotece. Przez cały wieczór prowadzono rejestrację odwiedzających - na listę

wpisało się 325 osób, nie byli to jednak wszyscy. Czasem przy listach ustawiały się tak długie kolejki, że wiele osób, nie czekając na wpis, wchodziło na teren biblioteki.

W ankiecie wzięły udział 64 osoby. Odpowiedziały one na sześć krótkich pytań.

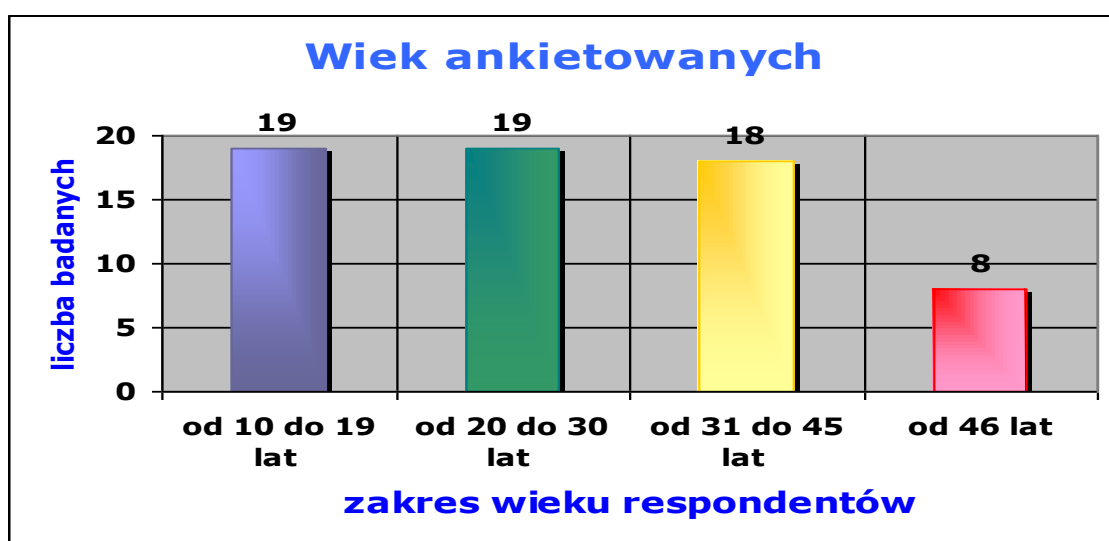
Na pytania, czy podobała Ci się impreza w bibliotece, czy organizacja tego typu akcji jest potrzebna, wszyscy respondenci odpowiedzieli twierdząco. Warto dodać, że większość gości stanowiły kobiety, czyżby to więc panie były ciekawsze świata?

Rys. 1. Podział respondentów wg płci.



Źródło: badanie własne

Wiek osób odwiedzających był bardzo zróżnicowany. Były dzieci w wieku szkolnym, ale także osoby starsze, emerytowane. Patrząc na wykres można wywnioskować, że zainteresowanie nauką i ciekawość świata nie zależą wieku.



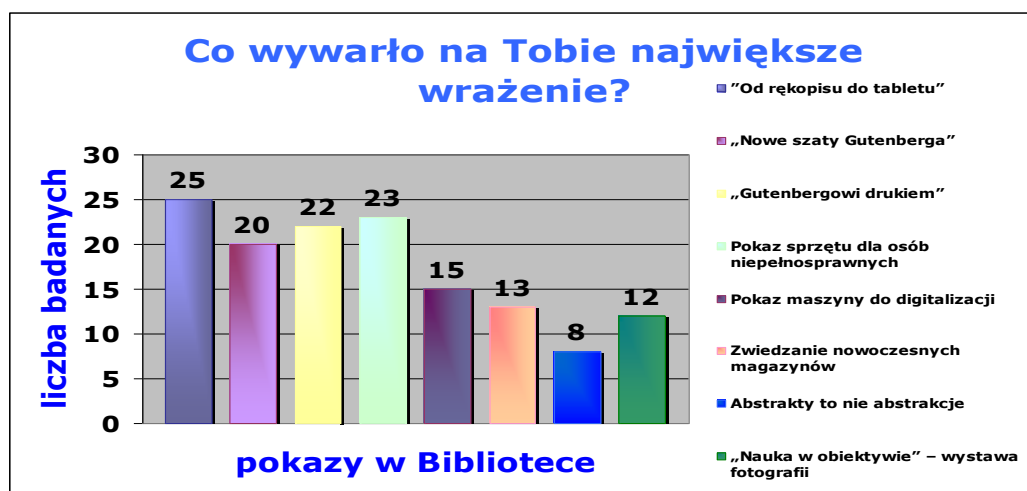
Rys. 2. Zakres wieku respondentów

Źródło: badanie własne.

Na terenie Biblioteki tego wieczoru zorganizowano osiem pokazów. Niektóre przygotowali pracownicy Biblioteki, a kilka innych przygotowały zaprzyjaźnione firmy zewnętrzne.

Według wyników ankiety największym zainteresowaniem cieszyła się prezentacja „Od rękopisu do tabletu”. Dużym zainteresowaniem cieszyła się wystawa linorytów Ryszarda D. „Gutenbergowi drukiem” oraz prezentacja sprzętu dla osób z dysfunkcją wzroku, który znajduje się na terenie Czytelni.

Rys. 3. Ocena pokazów w bibliotece

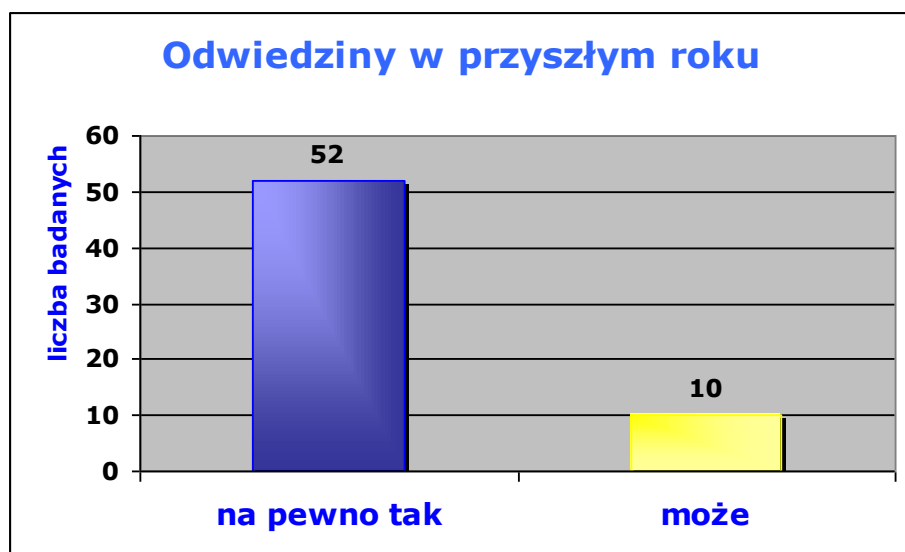


Źródło: badanie własne.

Ostatnie pytanie zadane w ankiecie brzmiało: Czy odwiedzisz nas w przyszłym roku?

Większość odpowiedzi była twierdząca, z zaznaczeniem, że na pewno.

Rys. 4. Deklaracje przyszłorocznych odwiedzin w bibliotece



Źródło: badanie własne

Ankieta przeprowadzona w Bibliotece pozwoliła wszystkim utwierdzić się w przekonaniu, że organizowanie tego typu imprez jest celowe i przynosi korzyści zarówno gościom, jak i organizatorom.

Widząc zauważalne efekty naszego uczestnictwa w cyklicznej już na Śląsku imprezie zaplanowaliśmy w 2011r. spotkanie z odwiedzającymi pod tytułem: „Prawda to znana przez wieki, nie ma naukowca bez biblioteki”. Przygotowując prezentacje zaplanowaliśmy, że celem kolejnego spotkania będzie ukazanie naukowca jako osoby o specyficznych predyspozycjach, które kształtują się już w dzieciństwie i nie zanikają nawet po wielu latach od zakończenia aktywności zawodowej na uczelni. Stąd udział w tym wydarzeniu uniwersytetu dla dzieci, mocno związanego z naszą uczelnią oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku, w którego działalność angażują się pracownicy naszej uczelni.

Tym razem stworzyliśmy możliwość zapoznania się z nowoczesnymi metodami nauczania i kształcenia, zapraszając uczestników do wirtualnego kina 3D. Mając na uwadze przydatność umiejętności szybkiego czytania i możliwość wykorzystania tej zdolności także przy korzystaniu z nowoczesnego sprzętu elektronicznego np. czytników, zaprosiliśmy na warsztaty pt. „Kwantowy umysł i niekonwencjonalne metody nauki szybkiego czytania.”

W ramach powrotu do tradycji zapewniliśmy wszystkim odwiedzającym dobrą zabawę na zajęciach z kaligrafii. Zaproponowaliśmy także ciekawy świat planszowych gier edukacyjnych, rozwijających wiele umiejętności w tym np. logicznego myślenia i koncentracji uwagi.

Wykorzystując zasoby biblioteki w postaci licznych baz danych, umożliwiliśmy poruszanie się w gąszczu informacji. Dla maturzystów i dyplomantów zorganizowaliśmy zajęcia pt. „Survival w gąszczu baz i katalogów”.

W 2012r. wraz z odwiedzającymi nas w ten wieczór osobami przenieśliśmy się do dalekiej Japonii.



Fot. 5

Przed Biblioteką odbył się pokaz „Baśniowa fantastyka” i spektakl teatralny „Tato Tato sprawa się rypła” w reżyserii Tadeusza Hankiewicza, wystąpili aktorzy Akademickiego Teatru Remont.

W **Galerii ZAKAMAREK** jednocześnie odbywała się wystawa fotograficzna „Nauka – świat bez granic” i warsztaty „Kamishabi - papierowy teatr”.

Jak co roku w **Magazynie** można było obejrzeć jak funkcjonuje nowoczesna biblioteka, czyli pokaz kompaktowych regałów przesuwanych.

W **Holu Biblioteki** odbywały się w tym czasie liczne pokazy i warsztaty, m.in.: Kolorowy papier – pokaz barwienia papieru; Obrazy na jedwabiu – warsztaty malowania; Poznasz, poczujesz, posmakujesz – japońska kultura, warsztaty, degustacja; Pokaz zakładania kimona; Patrzysz, ale czy widzisz - badanie wzroku autorefraktometrem.



Fot.6 Pokaz zakładania kimona (fot. Krzysztof Ziolo)

W obu **Czytelniach** można było posłuchać ciekawych wykładów, wziąć udział w grach, zabawach i interesujących warsztatach, m.in.: W gąszczu znaków japońskich – wykład; warsztaty: kesi gomu stampu (pieczętki), furoshiki (zabawy kwadratową chustą), origami, ikebana (układanie kwiatów); Japonia bliska i daleka – lekcja pokazowa j. polskiego z udziałem dzieci z Japonii; Kreatywność niejedno ma imię - warsztaty kreatywnego myślenia.



Fot.7 Kreatywność niejedno ma imię - warsztaty kreatywnego myślenia (fot. Krzysztof Ziolo)

W Czytelni Abstraktów odbyły się trzy wykłady:

1. Czy rewolucja naukowa musi prowadzić do rozwoju społeczeństwa - Dyrektor BG Politechniki Śląskiej dr K. Ziolo;
2. Japońska kolej w rzeczywistości i zbiorach filatelistycznych – prof. Marek Sitarz;
3. Politechnika jakiej nie znacie czyli na tropach tajemnic gliwickiej uczelni – Marian Jabłoński.

Po Nocy Naukowców przez dwa miesiące w Holu Biblioteki miała miejsce wystawa pokonkursowa prac dziecięcych pt. „**NAUKOWIEC OZAMI DZIECI**”.



Fot.8 Plakat wystawy (aut. Przemysław Kasperkiewicz)

Tytuł roboczy tegorocznej imprezy brzmi: **"NAUKOWCY, NAUKA, NAUCZANIE – WCZORAJ I DZIŚ"**. Spotkamy się z odwiedzającymi 18 października 2014r. w sobotę.

Zaplanowane zajęcia odbędą się w czterech modułach:

I. Mam talent. Student nie tylko żyje nauką. Pasje, które kształtują przyszłych naukowców.

1. Pokaz mistrzyń świata mażorettek - studentki Politechniki Śląskiej.
2. Sztuka Stanisława Mrożka „Emigranci” przedstawi ją Teatr Remont działający przy Politechnice Śląskiej.
3. "Ręka terminatora", czyli pokaz rękawicy zwiększającej pewność chwytu i siły uścisku ludzkiej dłoni".

Prezentacja Przemysława Wolnickiego, studenta pierwszego roku wydziału MT.

II. Mam pasję. Technika w ujęciu retro. Naukowiec, który nie żyje tylko nauką.

1. "Koleje wczoraj i dziś" prelekcja z wykorzystaniem zbiorów własnych, znaczki, zegarki, widokówki, mapy i inne przedmioty związane z koleją - prezentacje poprowadzi prof. Marek Sitarz z Wydziału Transportu.

2. Spacerkiem po historii techniki. Prezentacja zbiorów zgromadzonych w Muzeum Techniki przy Bibliotece Głównej Politechniki Śląskiej - prezentację poprowadzi Dyrektor BG Politechniki Śląskiej dr K. Ziolo.

3. Historia informatyki. Pokaz pierwszych książek do nauki elektroniki. Na czym liczyliśmy w XIX wieku. Konstrukcje urządzeń liczących na ziemiach polskich. Pierwsze komputery w Polsce - prelekcja z pokazem Jerzego Nowaka z Polskiego Towarzystwa Informatycznego.

4. Szlakiem techniki i telekomunikacji. Sprzęty, którymi posługiwali się nasi dziadkowie - prezentacja Marka Gawła, pracownika BG Politechniki Śląskiej w Galerii Zakamarek.

III. Historia kołem się toczy. Od obrazka do totemu. Fazy rozwoju komunikacji.

1. "Homo sapiens, homo science". Podróż przez dzieje ludzkości przedstawiająca rozwój nauki i największe osiągnięcia człowieka na przestrzeni wieków – zaprezentują uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 9 w Gliwicach.

2. Warsztaty kaligrafii od średniowiecza do współczesności – poprowadzi Aleksander Smoliński Młodzieżowy Dom Kultury w Gliwicach.

2. Pokaz i warsztaty czerpania papieru – Flawiusz Pietrzak, Czerpalnia Papieru.

4. Warsztaty rzemiosł różnych, czyli czego i jak nauczano w dawnych wiekach – zaprezentuje Chorągiew Ziemi Śląskiej.

5. "Był sobie dokument..." - wystawa Archiwum Państwowego w Katowicach mająca charakter ścieżki dydaktycznej. Zaznajomienie odbiorcy z klasycznym obiegiem dokumentu od wystawcy do archiwum.

6. Digitalizacja, czyli nowoczesna komunikacja. W formie zabawy prezentacja najnowocześniejszego sprzętu do archiwizowania zbiorów.

7. Wielopokoleniowa zabawa z techniką. Warsztaty od liczydła i suwaka do komputera - Uniwersytet Trzeciego Wieku

8. Prezentacja nowoczesnych nośników informacji firmy Samsung.

IV. „Wyobraźnia ważniejsza jest od wiedzy” - Albert Eistein widział przyszłość. Nauka potrzebuje wizjonerów, sprawdź i naucz się myśleć kreatywnie.

1. Szybkie czytanie – podstawowe narzędzie poruszania się w świecie informacji w XXI wieku. Zajęcia poprowadzą trenerzy szybkiego czytania i technik pamięciowych z firmy „Future”.

2. Wytaczamy swoje ścieżki naukowe. Określ swoje miejsce w społeczeństwie. Poznaj swoje kompetencje i umiejętności. Pomiar kompetencji społecznych przedstawi Biuro Karier Studenckich Politechniki Śląskiej.

3. Jak w dzisiejszych czasach łączymy sztukę z technologią? Jak efektywnie sprzedać swoją wiedzę – warsztaty poprowadzone zostaną przez pracowników Katedry Stosowanych Nauk Społecznych Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej.

4. „Nastawienie na rozwój, czyli życie jako sztuka możliwości”, rzecz o coachingowym podejściu do edukacji - prezentacja z elementami warsztatów poprowadzona przez Dyrektora Liceum Ogólnokształcącego Filomata, panią Ewę Więclaw.

5. Osiągnij to co inni mogliby uznać za niemożliwe. Zmień utarte ścieżki myślenia. Warsztaty twórczego rozwiązywanie problemów – Odyseja Umysłu, zaprezentują uczniowie z Liceum Ogólnokształcącego Filomata.

Nasze pomysły przekształcania poważnego gmachu biblioteki naukowej, a zwłaszcza technicznej w miejsce spotkań wielopokoleniowych, służą nie tylko oczywistym celom promocyjnym, ale także spełniają ogromną funkcję edukacyjną. Bibliotekarze, którzy brali udział w organizacji tego typu przedsięwzięć mieli satysfakcję nie tylko z dobrze zorganizowanej i przeprowadzonej imprezy, ale także przyczynili się do zmian postrzegania społecznego biblioteki. Podejmując różne działania animacyjne w bibliotece naukowo-technicznej mamy świadomość, że nie nadążając za dokonującymi się zmianami w postrzeganiu funkcji różnego typu bibliotek – zostajemy z tyłu.

Pozytywnym efektem akcji były nie tylko zachęcające do dalszej pracy wyniki ankiety i liczne słowa zadowolenia i podziękowań od uczestników tych spotkań. Stało się coś, na czym zależało nam najbardziej – zmieniła się percepcja myślenia o bibliotece naukowo-technicznej. Okazało się, że również ten typ bibliotek może być miejscem otwartym i spełniać funkcje tzw. „trzeciego miejsca” w przestrzeni publicznej. Zauważyliśmy również podobną tendencję w postrzeganiu opinii publicznej, a wiadomo, że pogląd ten wpływa nie tylko na postrzeganie jednostki, ale całych grup społecznych. Efektem tej zmiany było coś, co zaskoczyło nas samych. Niektóre firmy związane z działalnością bibliotek, procesem pisania lub czytania, same zabiegały o możliwość włączenia się do tegorocznej akcji.

Opinia i medialność imprezy stały się podstawą do nawiązania nowych więzi społecznych, co zaowocowało procesem integracji, zarówno pracowników uczelni z biblioteką, jak i innych środowisk związanych z promowaniem nowoczesnych form czytelnictwa, nauczania i wszechobecnej informatyzacji. Z dumą możemy stwierdzić, że opisane imprezy zmieniły panujący stereotyp smutnej, ciemnej i cichej instytucji, jaką była biblioteka w świadomości różnych grup społecznych. Biblioteka w świadomości osób biorących udział w Nocy Naukowców, zmieniła swój wizerunek. Stała się miejscem interdyscyplinarnym, gdzie wzajemnie uzupełniają się zagadnienia z różnych obszarów nauki. Mając na względzie, że interdyscyplinarność, otwartość na różne formy

działania jest dziś modą i koniecznością jesteśmy przekonani, że opisane imprezy służą nie tylko naszym studentom, pracownikom i społeczności lokalnej, ale również nam samym.

BIBLIOGRAFIA:

1. **Pilichowicz G.** Biblioteki Europy. *Wernisaż wystawy 27 stycznia 2010r. Miejska Biblioteka Publiczna w Gliwicach*, „Bibliotheca Nostra” Śląski Kwartalnik Naukowy, 2010, No 1(20), s. 103-105 [dostęp: 01.09.2010], <http://www.sbc.org.pl/dlibra/doccontent?id=20190&dirids=1>
2. **Rasmussenn C. H., Jochmunsen H.** (2009), *The Fall and Rise of the Physical Library* [online]. [dostęp: 2010-08-13]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/15928/1/40.pdf>

Bożena Ratajczak-Olszewska

Biblioteka i Centrum Informacji Naukowej

Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu

Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu – jak nas widzą inni

Streszczenie: Wystąpienie ma na celu zwrócenie uwagi na problemy związane z tematyką aktywności bibliotek w kontekście społecznym. Wskazane zostaną następujące zagadnienia: historyczna rola bibliotek w aktywizacji otoczenia lokalnego, misja bibliotek a sposoby realizacji zadań w XXI wieku, obraz bibliotecznej aktywizacji regionalnej i ponadregionalnej w środowiskach pozabibliotecznych. Dyskusja skoncentruje się wokół pytania: „kto kogo aktywizuje w kontekście kryzysu czytelnictwa w Polsce - formy aktywności bibliotek (diagnoza potrzeb, efekty działań) oraz demokratyzacja usług bibliotecznych. Słowa kluczowe: biblioteki, działalność bibliotek, aktywność, społeczeństwo, społeczność lokalna

Aktywizacja to oczywiste pojęcie, które - najprościej - według słownika języka polskiego oznacza czynienie czegoś lub kogoś aktywnym, pobudzanie do działania¹. Aktywizacja społeczności regionu wydaje się być jednak nie tyle pojęciem, co zagadnieniem lub problemem wielokrotnie bardziej skomplikowanym, bowiem cele takiej aktywizacji są zazwyczaj bardzo złożone, wynikające z realnych bądź antycypowanych potrzeb lokalnych, wymagających kompleksowych działań, odpowiednich programów i planów, wsparcia politycznego, ekonomicznego, psychologicznego, socjalnego, socjologicznego i wielu innych.

Aktywizacja społeczności lokalnych czy społeczności regionu to jeden z obecnie głównych celów działań państwowych i samorządowych, w ramach których różne instytucje, w tym „zapomniane przez lata” biblioteki, występują z różnorodnymi i nieszablonowymi aktywnościami wpływającymi twórczo i integrująco na swoich klientów, członków lokalnej społeczności. Ta kompleksowa interwencja społeczno-edukacyjno-kulturalna, szczególnie na obszarach o dużym natężeniu problemów ekonomicznych, demograficznych czy społecznych określana jest coraz częściej jako rewitalizacja społeczna². Konieczność i słuszność takich działań w Polsce nie budzą żadnych wątpliwości.

¹ *Słownik języka polskiego* [online] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://sjp.pl/aktywizacja>.

² *Rewitalizacja społeczna: od aktywizacji do rozwoju lokalnego* [online] [dostęp 13.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://efs.slaskie.pl/zalaczniki/2012/01/10/1326183521.pdf>.

W ramach tych działań, głównie projektów i programów Unii Europejskiej, nadaje się również bibliotekom, szczególnie bibliotekom publicznym nową, pożądaną, jakość: biblioteka jako centrum aktywności lokalnej, bibliotekarz jako lider szerzenia kultury w środowisku lokalnym³. Podkreśla się wyjątkowe wyzwania, jakie stają współcześnie przed bibliotekami w dobie globalizacji, informatyzacji, niekontrolowanego chaosu informacyjnego, dynamicznych zmian społeczeństwa wiedzy itd., które zmuszają bibliotekarzy do nadzwyczajnych czynności, aby ich instytucje nie zniknęły z map regionów jako placówki nieatrakcyjne dla społeczności, czytaj niepotrzebne. O aktywizacji bibliotek w aktywizacji otoczenia lokalnego piszemy i mówimy jednak co najmniej od 20 lat. Za wzór bardzo często stawia się biblioteki skandynawskie, publiczne czy szkolne wraz z rozwijającymi się teoriami „trzeciego miejsca”, często bez pogłębionej analizy rozwoju bibliotekarstwa czy rekordowego czytelnictwa w tych krajach⁴. Czy faktycznie biblioteka jako centrum aktywności lokalnej to nowa biblioteka XXI wieku, a wyzwania globalne, które niosą, m.in. konkurencję w przepływie, dostarczaniu i rozpowszechnianiu informacji, źródeł informacji czy tekstów są realnym zagrożeniem dla funkcjonowania bibliotek jako instytucji książki, edukacji, nauki i kultury.

Historia bibliotek sięga około 2500 lat p.n.e, biblioteki publiczne i to w niemałej liczbie funkcjonowały już w starożytnym Rzymie, rozpowszechnienie papieru czy wynalezienie druku - kroki milowe w rozwoju cywilizacji nie zachwiały posadami bibliotek, a tylko przyspieszyły ich rozwój i modernizację. Wielokrotnie więc w ciągu wieków biblioteki na nowo definiowały nie tyle swoją rolę, co funkcje i zadania, kodyfikowały i porządkowały wiedzę, wspomagały i inspirowały rozwój nauki, walczyły z analfabetyzmem, zmieniały i rozszerzały zakres usług, organizowały nowoczesną przestrzeń biblioteczną, przyjmowały nowego czytelnika, edukowały go, kształciły, wychowywały i bawiły.

³ H. Borowski: *Wizerunek i użytkowanie bibliotek publicznych: raport z badania* [online] [dostęp 12.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.biblioteki.org/repository/PLIKI/DOKUMENTY/RAPORTY/05_wizerunek_i_uzytkowanie_bibliotek_publicznychraport_PRB.pdf; *Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*. Profile seminariów licencjackich i magisterskich.: dr hab. Hanna Batorowska, prof. UP [online] [dostępny 12.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://iinib.up.krakow.pl/profile-seminariow-licencjackich-i-magisterskich.html?2_0.

⁴ Przykładem może być biblioteka publiczna w duńskim mieście Hjørring. A. Piotrowska, M. Witczak: *Zastosowanie idei „trzeciego miejsca” na przykładzie wybranych bibliotek europejskich (Hjørring, Blanes)*. W: Red. M. Wrocławska, J. Jerzyk-Wojtecka.: *Biblioteka jako „trzecie miejsce”*. Międzynarodowa Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2011 [on-line] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://bcu1.lib.uni.lodz.pl/Content/1896/KonferencjaBULII14.12.pdf>.

Bibliotekarz stał się fachowcem, za którym stały wieki profesjonalizmu, a z czasem także nauki bibliotekoznawcze.

Fragment napisu na Bibliotece Załuskich w 1747 roku głosił: „...biblioteka, [...] otwarta jest dla publiczności i podaje młodzieży szczęśliwą przynętę, starcom - źródło przyjemności życia, beczynnym - widowisko, tym, co kochają pracę - odpoczynek, uczniom - obfite zbiory wiadomości...”⁵. Aleksander Birkenmajer, jeden z pierwszych polskich profesorów bibliotekoznawstwa, pisał o projektowaniu bibliotek w latach dwudziestych ubiegłego wieku: „(...) plan gmachu przewidywać również musi, w części przeznaczony dla publiczności, tego rodzaju lokale, jak odpowiednio wielką garderobę itd.; obok tego coraz częściej urządza się, za przykładem bibliotek amerykańskich, pokój do śniadań z bufetem i palarnią – pożądany w tych zwłaszcza bibliotekach, które otwarte są cały dzień bez przerwy. Na koniec nieodzowną rzeczą jest sala wystawowa, boć biblioteki, te mianowicie, które bogate są w starsze zabytki drukowane i pisane, są nie tylko warsztatami pracy naukowej, ale równocześnie i muzeami książki”⁶. W tym samym okresie na Górnym Śląsku Towarzystwo Czytelni Ludowych, organizacja z wieloletnią tradycją pracy bibliotecznej i oświatowej w zaborze pruskim, prezentowało „...różne formy pracy od akcji związanych z upowszechnianiem książki i czytelnictwa, poprzez uniwersytety ludowe, kursy doształcające, wykłady, spotkania autorskie, wieczornice, akademie, wiece i festyny. Wielokierunkowa działalność społeczno-kulturalna stanowiła równocześnie element narodowo-patriotycznego wychowania lokalnego społeczeństwa”⁷.

Trudno zaprzeczyć, iż wybrane historyczne już przykłady ukazują działania zmierzające do jak najpełniejszego zaspokojenia potrzeb czytelników z jednej strony, a aktywizacji lokalnych społeczności wokół biblioteki i jej podstawowego posłannictwa z drugiej, w szeroko rozumianym społecznym kontekście, który determinował zadania bibliotek w konkretnym miejscu i czasie. Trudno zaprzeczyć

⁵ *Historia bibliotek* [online] [dostęp 11.05.2014]. Dostępny w World Wide Web:

<http://www.wsp.krakow.pl/whk/biblioteki/index.html>.

⁶ P. Lewkowicz: *Wizerunek pracownika biblioteki akademickiej kreowany w polskiej literaturze fachowej dwudziestolecia międzywojennego*. W: Red. M. Wrocławska, J. Jerzyk-Wojtecka: *Biblioteka jako „trzecie miejsce”*. Międzynarodowa Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2011 [online] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web:

<http://bcu.lib.uni.lodz.pl/Content/1896/KonferencjaBULII14.12.pdf>.

⁷ B. Warząchowska: *Organizacja pracy oświatowej Towarzystwa Czytelni Ludowych w województwie śląskim w latach 1922-1939*. W: Red. I. Swoboda, A. Bajor. *Nowa Biblioteka*. Historia bibliotek. Katowice 2011, nr 1 (8) [online] [dostęp 5.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.knb.ibin.us.edu.pl/wp-content/uploads/2012/11/NOWA-BIBLIOTEKA-1_2011.pdf

również, za Piotrem Lewkowiczem, że bibliotekarze z tak ukształtowaną świadomością zawodową mogliby bez wysiłku pracować we współczesnych bibliotekach⁸.

Przykłady z przeszłości są niezwykle ważne, gdyż wspomniana na wstępie współczesna konieczność nadzwyczajnych form pracy biblioteki w aktywizacji środowisk lokalnych sugeruje - nie bezzasadnie - brak tej aktywizacji. Biblioteki jawią się jako instytucje skostniałe, konserwatywne, mało nowoczesne, wprawdzie w jakiś sposób użyteczne, ale nie nadążające za technologicznym, komunikacyjnym i społecznym rozwojem XXI wieku. To opinia samych bibliotekarzy. Zdenka Valnet-Belić, bibliotekarz biblioteki publicznej w Nowym Sadzie w Słowacji pisze: „Rola biblioteki jest często pojmowana jako coś zrozumianego samo przez się, co jest dla wszystkich jasne, ale w podtekście (w podświadomości) takiego podejścia tkwi przekonanie, że rola bibliotek nie jest poddawana wystarczającej krytyce, względnie biblioteki nie są w zadowalającym stopniu natrętne oraz nie są wystarczająco wyraziste w swoim otoczeniu, ale ich istnienie mało kogo obchodzi. Działalność skupiona tylko na standardowych usługach wypożyczania książek i czasopism, oferowaniu informacji oraz zbieraniu i przechowywaniu publikacji dotyczących najbliższego regionu, już od dawna jest nieaktualna, to jest, została ona rozszerzona o nowe aspekty usług i przedsięwzięć. Biblioteki nie powinny już stanowić tylko spokojnych i cichych miejsc, w których użytkownicy chodzą na paluszkach i szepczą, lecz pełnić także rolę źródła informacji i życia, miejsca licznych wydarzeń dla wszystkich pokoleń, dla ludzi o różnym poziomie wykształcenia, miejsca spotkań i rozwijania zainteresowań użytkowników. Biblioteka ma być tym „żywym organizmem”⁹.

W tym miejscu, biorąc pod uwagę nawet wszystkie obiektywne okoliczności zewnętrzne, bibliotekarze muszą również krytycznie przyjrzeć się samym sobie i swojej pracy. Odczucia bowiem członków naszych lokalnych społeczności są podobne do krytycznych analiz bibliotekarzy. Przytoczę przykład wypowiedzi (anonimowo) uczestnika zajęć w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu w końcu 2013 roku w ramach jednego z modułów kształcenia bibliotekarzy na studiach podyplomowych: „Może zabrzmi to deprymująco, ale moje kontakty z bibliotekami z prawdziwego zdarzenia skończyły się wraz z obroną pracy magisterskiej...Tak bywa gdy ktoś mieszka i pracuje z daleka od wielkich miast. Moje późniejsze „potrzeby książkowe” realizowane były w naszej podręcznej bibliotece szkolnej bądź miejsko-gminnej,

⁸ P. Lewkowicz: *Wizerunek pracownika...*

⁹ Z. Valnet-Belić: *Współpraca biblioteki publicznej z lokalną społecznością jako warunek popularyzacji kultury na przykładzie Biblioteki Miejskiej w Nowym Sadzie*. W: *E-Biuletyn pokonferencyjny. Biblioteka publiczna w XXI wieku*. Wejherowo: PiMBP, 2011 [online] [dostęp 11.04.2014]. Dostępny w World Wide Web:

http://biblioteka.wejherowo.pl/na_poludnie/images/pdf/biuletyn_pokonferencyjny.pdf.

które nie zmieniły swojego sposobu działania od dawna....Wizyta w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Jana Pawła II stała się kamieniem milowym w mojej świadomości...Dawna biblioteka...z panią dorabiającą na pół etatu, w przerwach dziergającą na drutach, stała się instytucją wielkoformatową, prowadzącą ponadstandardową działalność kulturalno-oświatową, w pełni stechnicyzowaną i atrakcyjną na różnych poziomach”¹⁰.

Dwie najbardziej zainteresowane biblioteką strony wykazują zainteresowanie zmianami, dobrze, że doczekaliśmy wreszcie zainteresowania trzeciego partnera, czyli władz państwowych i samorządowych. Zamykane jeszcze niedawno małe biblioteki publiczne otrzymały status niezbędnego ośrodka aktywności lokalnej, a bibliotekarz przewodnika po świecie wiedzy oraz lokalnego lidera budującego społeczeństwo obywatelskie w realizowanym i komentowanych także medialnie Programie Rozwoju Bibliotek czy ministerialnym wieloletnim programie Kultura Plus, w tym Biblioteka Plus¹¹.

Biblioteka ma wpisaną w swoją misję ciągłą ewolucję, skoro zawsze, moim zdaniem, była „żywym organizmem” to dlaczego nie jest nim teraz. Dlaczego duński obywatel nie wyobraża sobie życia bez swoich bibliotek, które też zresztą zmieniają się dynamicznie, a polski czy słowacki, poza w najlepszym razie szkolną edukacją na różnych poziomach nauczania, może nie odwiedzać biblioteki do końca życia. Odpowiedź jest bardzo złożona, bowiem dotyczy wielu płaszczyzn życia publicznego oraz – co bardzo ważne – postaw społecznych, także w odniesieniu do decyzji politycznych, ale wcale nie taka trudna. Gdyby wybrać jedną z wielu możliwych odpowiedzi, mogłaby to być aktualność oferty: w konkretnym miejscu i konkretnym czasie począwszy od profesjonalnego bibliotekarza, nowoczesnego budynku bibliotecznego, bezprzewodowego Internetu, elektronicznych źródeł informacji dostępnych z dowolnie wybranego miejsca, przez spotkania autorskie, wystawy, lekcje biblioteczne, nowoczesne formy szkolenia użytkowników informacji, aż po książki na regale bibliotecznym i codzienną gazetę do poczytania w bibliotecznym kawiarence. Wydaje się to oczywiste.

Tymczasem wskaźnik zakupu nowości w polskich bibliotekach jest bardzo niski, choć rzeczywistość biblioteczna pokazuje ścisły związek między ilością nowości wydawniczych a liczbą odwiedzających

¹⁰ Materiał własny.

¹¹ H. Borowski: *Wizerunek i użytkowanie bibliotek...*

biblioteki¹². Inwestycyjne zaniedbania widać często gołym okiem, niestety nadrobienie strat jest i kosztowne i czasochłonne, często stawia zarządzających bibliotekami przed wyborem- albo remont albo zakup zbiorów. Bezprzewodowy Internet nie zwalnia jednak bibliotekarza z obowiązku prowadzenia polityki gromadzenia zbiorów. Nie jest to działanie ani skostniałe, ani konserwatywne.

Kluczem do sukcesu bibliotek jest oczywiście czytelnik, na jego zadowolenie nakierowane są wszystkie współczesne procesy biblioteczne. Spadek czytelnictwa, nowe źródła informacji i nowe technologie, nowe sposoby komunikowania się i przede wszystkim nowe sposoby zdobywania wiedzy realnie zmniejszyły liczbę rejestrowanych czytelników i liczbę odwiedzin w gmachach bibliotek. Czytelnik zmienił się w użytkownika, użytkownik w klienta bibliotek o wysokich wymaganiach i często wysokich kompetencjach, czytelnik jest też obywatelem krytycznie obserwującym i analizującym życie publiczne. Powiększyły się grupy wykluczonych z zasięgu oddziaływań bibliotek, z różnych przyczyn, także ekonomicznych, pojawiły się nowe kategorie użytkowników: użytkownicy bibliotek cyfrowych, czytelnicy zdalni od początkujących eksploratorów elektronicznych źródeł informacji do ekspertów cyberprzestrzeni, mających dostęp do praktycznie każdej światowej informacji bez monitorowania przez bibliotekarza. Nieobecni w bibliotece to ogromne wyzwanie dla współczesnych bibliotekarzy¹³.

Grzegorz Gauden, dyrektor Instytutu Książki stwierdza: „W kraju stajemy przed wyzwaniami, które są owocem wieloletnich zaniedbań problemu edukacji kulturalnej i czytelnictwa. Utrzymywanie się tego trendu grozi zapaścią cywilizacyjną Polski. Będziemy trzeciorzędnym krajem Unii Europejskiej, jeżeli nie staniemy się społeczeństwem powszechnie czytającym książki”¹⁴. Badania dowodzą, że kto czyta dużo, lepiej czyta i rozumie, lepiej pisze i argumentuje, nie robi błędów stylistycznych, ma bogatsze słownictwo i używa skomplikowanych struktur gramatycznych¹⁵. Jest po prostu mądrzejszy. Przywołanie czytelnictwa, w szerszym zresztą znaczeniu niż w podanym powyżej cytacie, w kontekście działalności

¹² *Biblioteka XXI wieku w walce o czytelnictwo: rozmowa z Grzegorzem Gaudenem, dyrektorem Instytutu Książki* [online] [dostęp 22.05.2014]. Dostępny w World Wide Web:

http://www.vidart.com.pl/vidart_joomla/vidart/index.php?option=com_content&task=view&id=5792&Itemid=19

¹³ B. Ratajczak-Olszewska: *Kategoryzacja czytelników/użytkowników biblioteki*. W: *Czytelnik o specyficznych potrzebach w bibliotece: materiały z sympozjum dyrektorów bibliotek państwowych wyższych szkół zawodowych 5-6.09.2012*. Red. K. Stąpór. Jelenia Góra: KPSW, 2012, 24-36.

¹⁴ *Biblioteka XXI wieku...*

¹⁵ Por. S. D. Krashen: *The power of reading: Insights from the research*. 2nd ed. Portsmouth, NH: Heinemann, 2004; S. D. Krashen. Anything but reading. *Knowledge Quest* 2009, 37(5), 18-25.

bibliotek jest kluczowe, bowiem powołaniem bibliotek jest upowszechnianie czytelnictwa różnymi metodami i w różnych formach, za pomocą różnych narzędzi i kanałów komunikacyjnych. Biblioteka z powodzeniem powinna więc organizować, zawsze to robiła, środowiskowe imprezy czytelnicze, naukowe czy kulturalne, szkolenia, warsztaty itd. ale jednak powiązane z misją biblioteki. Ilość imprez bibliotecznych nie świadczy o ich jakości, a często służy reperowaniu statystyk wobec braku czytelników w bibliotece. Diagnoza potrzeb i ewaluacja efektów jest niezbędna w każdej aktywizacji otoczenia lokalnego.

O bibliotece w aktywizacji społeczności regionu piszą w zasadzie bibliotekarze do bibliotekarzy w fachowych czasopismach i na portalach branżowych, media ograniczają się do relacji z wydarzeń bibliotecznych bez pogłębionych komentarzy, poza wspomnianymi już programami dla bibliotek publicznych, które także w publicznej debacie analizują zadania bibliotek i określają pożądaną perspektywę, brak głosów innych środowisk na interesujący nas temat, może poza nielicznymi wyjątkami z dziedziny architektury w związku z pozytywnie zmieniającymi się aranżacjami przestrzeni bibliotecznych¹⁶. Nie do końca chodzi też o opracowania naukowe. Biorąc pod uwagę jak bardzo media, w tym media elektroniczne kształtują obecnie wizerunek codzienności, naprawdę ciężko znaleźć jakiegokolwiek wypowiedzi tzw. znanych osób na temat czytania czy korzystania z bibliotek¹⁷. Trudno się dziwić, że obiegowe opinie o bibliotekach nie lasują tych instytucji w rzędzie niezastąpionych w lokalnych społecznościach, a potocznie aktywna biblioteka to taka, która „robi dużo imprez”.

Z 30 studentów studiów podyplomowych z bibliotekoznawstwa zapytanych, jak rozumieją temat: Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu, tylko 5 powiązało aktywność środowiskową z zadaniami biblioteki, 3 wskazało na konieczność współpracy z innymi lokalnymi jednostkami, np. samorządem, 2 osoby zaleciły rozpoznanie potrzeb mieszkańców gminy, wszyscy aktywność sprowadzają do „organizacji spotkań” i enigmatycznie rozumianego propagowania kultury¹⁸. Czym różni

¹⁶ Zob. np. A. Palej, B. Homiński: Współczesne biblioteki i ich rola w życiu mieszkańców miast. *Czasopismo Techniczne* 2007, z. 2-A, 207-214.

¹⁷ „Mamy nadzieję na włączenie mediów elektronicznych do wspierania czytelnictwa. Chodzi o to, żeby one „wzięły książkę”, nie chodzi tylko o promocję, ale ogólnie o postawę. W serialach filmowych nie widzimy mieszkań, w których byłyby półki z książkami. Czy możemy zobaczyć bohatera czytającego książkę? Przedstawiany jest świat bez książki. Chcemy, aby media elektroniczne lansowały postawę obecności książki we współczesnym świecie”. *Biblioteka XXI wieku...*

¹⁸ Materiał własny.

się zatem aktywizacja społeczności regionu przez bibliotekę od aktywizacji społeczności lokalnej na przykładzie Stowarzyszenia „Macierzanka” z Wiązaj, z wielkim szacunkiem dla tego zasłużonego dla promocji sera podpuszczkowego Stowarzyszenia¹⁹. Różni zasadniczo - misją biblioteki. Wierzę, że biblioteka może z powodzeniem zastąpić dom kultury, ale dom kultury nie zastąpi biblioteki. Aby skutecznie wpływać na aktywizację otoczenia biblioteka musi być przede wszystkim profesjonalna z tradycyjnymi procesami bibliotecznymi i nowoczesnym facebookiem czy blogiem, a nade wszystko z czytelnikiem, nawet wirtualnym²⁰.

Warto zauważyć również, że polityka często nie do końca profesjonalnej aktywizacji otoczenia i promocji biblioteki w środowisku lokalnym oraz akcyjność takiej polityki wcale nie przynosi radykalnych zmian w ocenie biblioteki w tym środowisku. Prowadzone przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego badania jako część wspomnianego już Programu Rozwoju Bibliotek pokazują, iż zmiany w świadomości ludzi co do tożsamości biblioteki następują bardzo powoli. Po czterech latach kontynuowania programu rola biblioteki jako ośrodka aktywności lokalnej była ciągle najślabiej zauważana, a bibliotekarzowi rzadko przypisywano umiejętności i kompetencje lokalnego lidera. Co więcej, zadowolenie z działalności biblioteki spadło, choć postrzegane one były jako bardziej otwarte, lepiej doinwestowane technologicznie (komputery), bardziej popularne, ale popularność wynikała z częstszych wizyt w bibliotece, nie z faktu rozszerzenia zasięgu biblioteki²¹.

Rola bibliotek w procesie aktywizacji regionu, zauważalna w kontekście istotnych potrzeb społecznych, wzrasta podobnie jak innych instytucji kultury, edukacji i nauki, szczególnie po okresie wieloletnich zaniedbań w edukacji kulturalnej. Misja biblioteki, jej funkcje: informacyjna, edukacyjna, naukowa,

¹⁹ *Aktywizacja społeczności lokalnej na przykładzie Stowarzyszenia „Macierzanka” z Wiązaj* [online] [dostęp 12.04.2014].

Dostępny w World Wide Web: <http://www.rops-bialystok.pl/andrzej3/?p=516>

²⁰ „...aby nie zatracić swoich podstawowych funkcji „biblioteka jako trzecie miejsce” może tworzyć się tylko w oparciu o silnie i dobrze funkcjonującą „bibliotekę jako drugie miejsce”...To właśnie wierność podstawowym funkcjom, pewien konserwatyzm wobec współczesnych tendencji powinien stać się kamieniem węgielnym wprowadzania zmian...Warto zauważyć, że Biblioteka Narodowa czy Biblioteka Jagiellońska ograniczają swoje aktywności do coraz lepszego gromadzenia i udostępniania księgozbioru (zarówno w wersji materialnej jak i cyfrowej)”. A. Zysiak: *Jak pozostać wiernym w niestałym świecie? Czym, gdzie i dla kogo ma być ma być nowoczesna biblioteka?* W: Red. M. Wrocławska, J. Jerzyk-Wojtecka: *Biblioteka jako „trzecie miejsce”*. Międzynarodowa Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2011 [on-line] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://bcu1.lib.uni.lodz.pl/Content/1896/KonferencjaBULII14.12.pdf>.

²¹ H. Borowski: *Wizerunek i użytkowanie bibliotek...*

estetyczna, intelektualna, obywatelska, rozrywkowa, integracyjna, substytutyczna, zadania i procesy biblioteczne, instytucjonalny egalitaryzm i demokracja biblioteki to jej niezaprzeczalne atuty w nowym otoczeniu cywilizacyjnym, społecznym, technologicznym, ekonomicznym, w dynamicznie zmieniającym się środowisku wiedzy i informacji i społeczeństwie wiedzy i nieustającego uczenia się²². To co najistotniejsze w posłannictwie biblioteki to fachowe pośrednictwo w komunikacji, gdzie, przy udziale nowatorskich form, metod i narzędzi, we współpracy z innymi instytucjami, w ramach spójnej edukacyjno-kulturalnej polityki państwa, najważniejsza jest wartościowa treść i dostęp do tej treści.

BIBLIOGRAFIA:

1. Aktywizacja społeczności lokalnej na przykładzie Stowarzyszenia „Macierzanka” z Wiżajn [online] [dostęp 12.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rops-bialystok.pl/andrzej3/?p=516>.
2. Biblioteka XXI wieku w walce o czytelnictwo: rozmowa z Grzegorzem Gaudenem, dyrektorem Instytutu Książki [online] [dostęp 22.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.vidart.com.pl/vidart_joomla/vidart/index.php?option=com_content&task=view&id=5792&Itemid=19
3. Borowski H.: Wizerunek i użytkowanie bibliotek publicznych: raport z badania [online] [dostęp 12.04.2014]. Dostępny World Wide Web: http://www.biblioteki.org/repository/PLIKI/DOKUMENTY/RAPORTY/05_wizerunek_i_uzytkowanie_bibliotek_publicznychraport_PRB.pdf.
4. Cisek S.: Biblioteka XXI wieku [online] [dostęp 13.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.slideshare.net/sabinacisek/biblioteka-xxi-wieku>.
5. Historia bibliotek [online] [dostęp 11.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wsp.krakow.pl/whk/biblioteki/index.html>.
6. Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Profile seminariów licencjackich i magisterskich.: dr hab. Hanna Batorowska, prof. UP [online] [dostępny 12.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://iinib.up.krakow.pl/profile-seminariow-licencjackich-i-magisterskich.html?2_0.
7. Krashen S. D.: Anything but reading. Knowledge Quest 2009, 37(5), 18-25.
8. Krashen S. D.: The power of reading: Insights from the research. 2nd ed. Portsmouth NH: Heinemann, 2004.
9. Lewkowicz P.: Wizerunek pracownika biblioteki akademickiej kreowany w polskiej literaturze fachowej dwudziestolecia międzywojennego. W: Red. M. Wrocławska, J. Jerzyk-Wojtecka: „Biblioteka jako „trzecie miejsce”. Międzynarodowa Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne. Łódź:

²² Por. S. Cisek: *Biblioteka XXI wieku* [online] [dostęp 13.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.slideshare.net/sabinacisek/biblioteka-xxi-wieku>.

- Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2011 [online] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://bcul.lib.uni.lodz.pl/Content/1896/KonferencjaBULII14.12.pdf>.
10. Palej A., Homiński B.: Współczesne biblioteki i ich rola w życiu mieszkańców miast. *Czasopismo Techniczne* 2007, z. 2-A, 207-214.
11. Piotrowska A., Witczak M.: Zastosowanie idei „trzeciego miejsca” na przykładzie wybranych bibliotek europejskich (Hjorring, Blanes). W: Red. M. Wrocławska, J. Jerzyk-Wojtecka : Biblioteka jako „trzecie miejsce”. Międzynarodowa Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2011 [on-line] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://bcul.lib.uni.lodz.pl/Content/1896/KonferencjaBULII14.12.pdf>.
12. Ratajczak-Olszewska B.: Kategoryzacja czytelników/użytkowników biblioteki. W: Czytelnik o specyficznych potrzebach w bibliotece: materiały z sympozjum dyrektorów bibliotek państwowych wyższych szkół zawodowych 5-6.09.2012. Red. K. Stąpór. Jelenia Góra: KPSW, 2012, 24-36.
13. Rewitalizacja społeczna: od aktywizacji do rozwoju lokalnego [online] [dostęp 13.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://efs.slaskie.pl/zalaczniki/2012/01/10/1326183521.pdf>.
14. Słownik języka polskiego [online] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://sjp.pl/aktywizacja>.
15. Valnet-Belić Z.: Współpraca biblioteki publicznej z lokalną społecznością jako warunek popularyzacji kultury na przykładzie Biblioteki Miejskiej w Nowym Sadzie. W: E-Biuletyn pokonferencyjny. Biblioteka publiczna w XXI wieku. Wejherowo: PiMBP, 2011 [online] [dostęp 11.04.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://biblioteka.wejherowo.pl/na_poludnie/images/pdf/biuletyn_pokonferencyjny.pdf.
16. Warząchowska B.: Organizacja pracy oświatowej Towarzystwa Czytelń Ludowych w województwie śląskim w latach 1922-1939. W: Red. I. Swoboda, A. Bajor . Nowa Biblioteka. Historia bibliotek. Katowice 2011, nr 1 (8) [online] [dostęp 5.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.knb.ibin.us.edu.pl/wp-content/uploads/2012/11/NOWA-BIBLIOTEKA-1_2011.pdf
17. Zysiak A.: Jak pozostać wiernym w niestałym świecie? Czym, gdzie i dla kogo ma być ma być nowoczesna biblioteka? W: W: Red. M. Wrocławska, J. Jerzyk-Wojtecka: Biblioteka jako „trzecie miejsce”. Międzynarodowa Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2011 [on-line] [dostęp 2.05.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://bcul.lib.uni.lodz.pl/Content/1896/KonferencjaBULII14.12.pdf>.

Bożena Budrewicz
Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej

Udział biblioteki Politechniki Opolskiej w aktywizacji środowiska akademickiego i nie tylko

1. Wprowadzenie

Biblioteki, w tym również akademickie, aby mogły istnieć, muszą budować trwałą więź ze środowiskiem akademickim i lokalnym. Jednym ze sposobów budowania trwałych relacji jest aktywizacja społeczności tych środowisk do uczestnictwa w szeregu podejmowanych inicjatyw.

W dobie powszechnego dostępu do internetu, a co za tym idzie błyskawicznego rozwoju portali społecznościowych, niestety coraz trudniej pobudzić środowisko do działań na rzecz uczelni i regionu. Zatem jakie podjąć działania, aby aktywizacja była skuteczna?

Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej (BG PO) prowadzi wiele działań, których celem jest wypracowanie ciekawych, a zarazem realnych inicjatyw i pomysłów. Kieruje je przede wszystkim do kandydatów, studentów, absolwentów oraz pracowników uczelni. Zwieńczeniem tych poczynań jest aktywne uczestnictwo we wszystkich przedsięwzięciach biblioteki, zarówno społeczności akademickiej jak i regionu.

2. Wybrane metody działania biblioteki w aktywizacji społeczności akademickiej.

Działalność informacyjna poprzez stronę www biblioteki

W XXI wieku Internet jest miejscem komunikowania się nie tylko na gruncie prywatnym, ale również społecznym. Dlatego też wysoka jakość i aktualność strony www biblioteki pozwala na stały kontakt z użytkownikiem. Z dobrodziejstw takiej formy komunikacji korzysta również BG PO.

Na stronie domowej biblioteki, w aktualnościach, zainteresowani mogą dowiedzieć się o wszystkich wydarzeniach, które są, bądź odbędą się w najbliższym czasie w bibliotece. Informacje te są również umieszczane na stronie www Uczelni. W tej zakładce znajdą informację o testowaniu baz oraz o zmianach godzin pracy. Poprzez stronę domową biblioteki zainteresowani mogą korzystać z baz bądź z komputerów znajdujących się na uczelni, albo z domu poprzez serwera Proxy.

Użytkownicy odwiedzający stronę domową biblioteki mają możliwość zaproponowania zakupu książek i czasopism, zgłoszenia literatury do przedmiotu, zaproponowania tematu pracy dyplomowej, a w razie pytań mogą wysłać bezpośrednie zapytanie wybierając link: Zapytaj bibliotekarza. Swoje opinie, uwagi i sugestie mogą wyrazić wypełniając anonimową ankietę on-line. Taka elektroniczna forma ankiety zdecydowanie cieszy się większym odzewem, aniżeli forma drukowana i ręczne jej wypełnianie. Ankieta przeprowadzana jest raz do roku, a jej wyniki pozwalają usprawnić nie tylko prace biblioteki, ale i poprawić jakość świadczonych usług.



Fot.1 Strona domowa Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej

Szkolenia

Dobrym momentem na zmianę sposobu postrzegania biblioteki i bibliotekarzy (niestety stereotyp bibliotekarki i pracy w bibliotece nadal istnieje) jest edukacja studentów rozpoczynających studia, gdyż właśnie wtedy kształtują się ich akademickie nawyki. W tym roku akademickim została wprowadzona nowa forma szkolenia przysposobienia bibliotecznego - on-line. Studenci muszą zapoznać się z częścią teoretyczną, a następnie rozwiązać test. Ta nowa usługa ma na celu zmotywowanie studentów w procesie samokształcenia i zdobywania wiedzy, a jednocześnie daje interaktywne narzędzie na miarę XXI wieku.

Platforma e-Learningowa Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej

Nie jesteś zalogowany(a)

Zaloguj się Biblioteka Główna Politechnika Opolska

Strona główna ► Zaloguj się do serwisu

Zaloguj się

Numer indeksu
 Hasło
 Zapamiętaj login
 Zapomniałeś(aś) nazwy użytkownika lub hasła?

Przyjmowanie cookies (ciasteczek) musi być włączone w Twojej przeglądarce [?](#)

Niektóre kursy dostępne są dla użytkowników zalogowanych jako goście.

Czy jesteś w tym serwisie po raz pierwszy?

Witaj!

Aby otrzymać pełny dostęp do kursów, musisz stworzyć konto w tym serwisie.

Każdy z kursów może wymagać podania jednorazowego "klucza dostępu do kursu", który będzie potrzebny tylko przy zapisywaniu się na kurs.

Oto kroki, które musisz wykonać:

1. Wypełnij formularz. Nowe konto swoimi danymi.
2. Po chwili na podany przez Ciebie adres zostanie wysłany e-mail.
3. Otwórz wiadomość i kliknij zawarty tam link.
4. Twoje konto zostanie potwierdzone i będziesz mógł się zalogować.
5. Wybierz kurs, w którym chcesz wziąć udział.
6. Jeżeli zostaniesz poproszony(a) o podanie "klucza dostępu do kursu" - wpisz otrzymany od prowadzącego klucz. W ten sposób zapiszesz się na kurs.
7. Od tego momentu będziesz mieć dostęp do kursu. Aby zalogować się i uzyskać dostęp do kursów, na które się zapisałeś, konieczne będzie tylko wpisanie Twojej nazwy użytkownika i hasła (w formularzu na tej stronie).

Fot. 2 Platforma e-learningowa dla studentów 1-roku (2014r.)

Po zakończeniu szkolenia do studentów została wysłana anonimowa ankieta, w której studenci mogli wyrazić swoją opinię na temat szkolenia, a przedstawione tam sugestie i uwagi zostaną wzięte pod uwagę przy organizowaniu kolejnego kursu.

Udział biblioteki w przedsięwzięciach Uczelni

Dziecięca Politechnika Opolska (DPO)

BG PO aktywnie włącza się w promowanie Uczelni wśród najmłodszych studentów

słuchaczy DPO. W każdej edycji organizowane są wycieczki do biblioteki, a w ostatnich latach ogłaszane były konkursy, tj.: "Biblioteka i bibliotekarz w oczach dziecka", "Zaprojektuj nowe logo biblioteki", "Zakładka przyjacielem książki" oraz "Poszukaj Unii Europejskiej w swoim mieście". Spośród nadesłanych prac jury wybrało najlepsze. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymują dyplomy, a zwycięzcy nagrody.



Fot. 3 Wizyta dzieci w bibliotece (2014r.)



Fot. 4 Rozdanie nagród konkursu „Bibliotekarz i bibliotekarka w oczach dziecka” (2011r.)

Opolski Festiwal Nauki (OFN)

Obecność biblioteki na Opolskich Festiwalach Nauki to wspinały sposób zarówno zaprezentowania jej zasobów, jak i nawiązania pozytywnych relacji z uczestnikami.

W ostatnich latach oprócz przygotowanych wystaw tematycznych organizowane były konkursy, które cieszyły się dużym zainteresowaniem zarówno wśród dzieci jak i młodzieży. Warto wymienić wystawy i związane z nimi konkursy: "Dopóki piłka w grze", "Czy mnie jeszcze pamiętasz" i "Co wiesz o Unii Europejskiej". Stoisko biblioteczne było wręcz oblegane, co można uznać za ogromny sukces w procesie aktywizacji społeczności regionu.



Fot. 5 IV OFN - „Z Biblioteką przez wieki” (2006r.)



Fot. 6 X OFN – „Dopóki piłka w grze” (2012r.)

Działalność wystawiennicza

Biblioteka od chwili powstania prowadzi działalność wystawienniczą. Obecnie wystawy prezentowane są w gablotach na Wydziale Mechanicznym Politechniki Opolskiej oraz na posterach w galerii Galimatias Biblioteki Głównej.

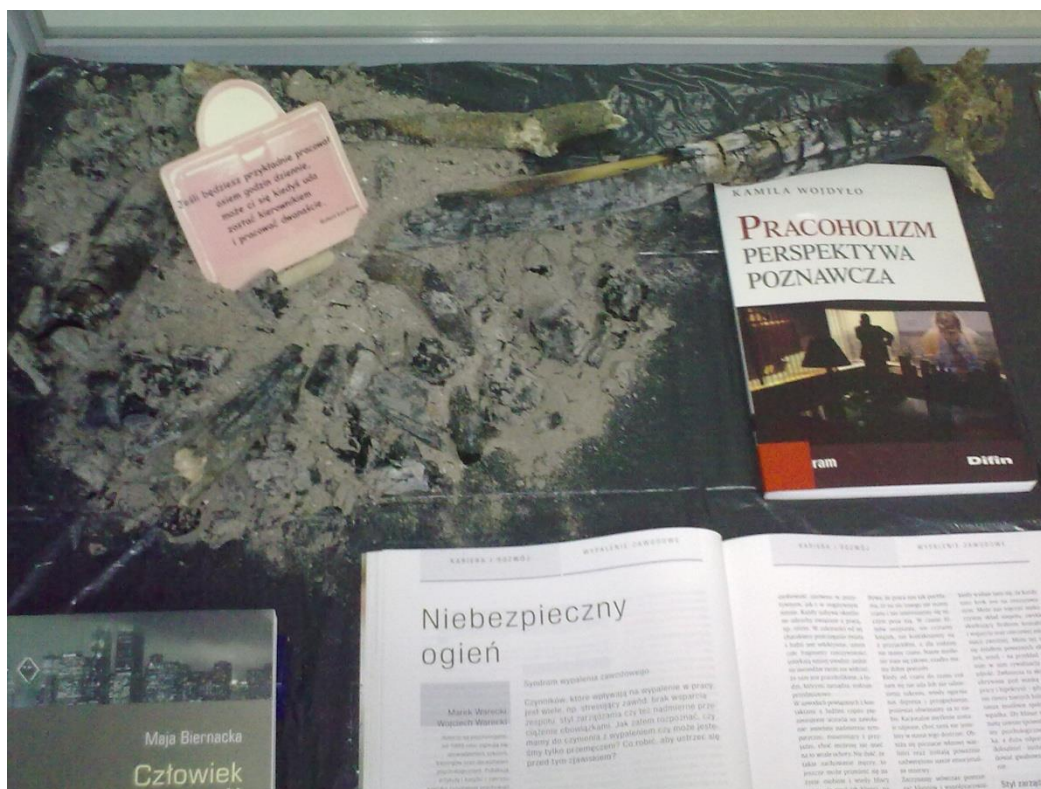
Do współpracy zapraszani są również pracownicy Uczelni. Owocem takiego współdziałania są powstałe w ostatnim czasie wystawy „Wędrując przez mosty” i „Czarne pokłady nadziei”, których współautorami byli panowie Przemysław Jakiel z Wydziału Budownictwa oraz Grzegorz Wałowski z Wydziału Mechanicznego.

Temat wystawy, dobór księgozbioru oraz ciekawa aranżacja sprawiają, że osoby oglądające ekspozycję chętnie sięgają po prezentowane w gablotach pozycje.

Przykładowe realizacje wystaw na Wydziale Mechanicznym



Fot. 7 Wystawa „Money, Money” (2009r.)



Fot. 8 Wystawa „W drodze po pracę” (2010r.)



Fot. 9 Wystawa „Wędrując przez mosty” (2006r).



Fot.10 Wystawa „Czarne pokłady nadziei” (2011r.)

Tematami ekspozycji w galerii Galimatias są ludzie świata nauki, kultury, sztuki oraz ważne wydarzenia mające miejsce w kraju lub na świecie. Tam również prezentowane są wystawy fotograficzne i malarskie nie tylko autorstwa pracowników uczelni, ale również osób spoza niej.

Wśród wystaw warto wymienić „Barwy i kształty” - wystawę fotografii autorstwa Pani Antoniny Solki, „Pamięć gór” - wystawę państwa Barbary i Mateusza Buczmów, „Na azjatyckim szlaku” - reportaż z podróży państwa Głośnickich, „Uroki Lwowa” - malarstwa Pana Lewczaka, „Pejzaż inspiracją twórczości malarskiej Helgi Radochońskiej” - malarstwa Pani Radochońskiej oraz wystawę „W prześwicie” - akwarel autorstwa Pani Jolanty Hęciak-Morzyk.

Przykładowe realizacje wystaw w galerii Galimatias



Fot. 11 Wystawa „Pamięć gór” autorstwa Barbary i Mateusza Buczmów (2013r.)



Fot. 12 Wystawa „W prześwicie” Pani Jolanty Hęciak-Morzyk (2014r.)

Otwarcie wystaw gromadzi zawsze wiele osób z różnych środowisk. To sygnał świadczący o tym, że biblioteka postrzegana jest jako miejsce spotkań nie tylko z książką. Przygotowane ekspozycje można oglądać w godzinach otwarcia biblioteki.

Konkursy

Biblioteka zorganizowała dotychczas dwa dedykowane środowisku akademickiemu konkursy: "Dokąd zagnaty Cię wakacyjne wiatry?" oraz "Zaprojektuj nowe logo biblioteki". Konkursy cieszyły się dużym zainteresowaniem, laureaci konkursów zostali uhonorowani nagrodami, a zwycięskie logo jest obecnie obowiązujące w oficjalnej dokumentacji BG.



Fot.13 Laureaci konkursu „Dokąd zagnały Cię wakacyjne wiatry” (2011r.)



Fot.14 Zwycięzca konkursu „Zaprojektuj nowe logo biblioteki” (2013r.)

Spotkania autorskie

Korzyści z organizowania spotkań autorskich można długo wycisnąć. Są jedną z form popularyzacji literatury, służą promocji książek i ich twórców. Dają możliwość poznania ludzi, uczą odbioru literatury oraz zachęcają do czytelnictwa. Biblioteka dotychczas zorganizowała spotkania autorskie połączone z promocją książek z Aleksandrą Ziółkowską-Bohem, Januszem Bylińskim oraz z Januszem Paluchem. Jak owocne mogą takie spotkania może świadczyć finał wystawy "Kresowanie w Politechnice Opolskiej", który był powiązany ze spotkaniem z

„politechnicznymi” kresowianami. Wzruszające opowieści bohaterów wystawy stały się motorem kolejnej inicjatywy biblioteki - wydanie książki z tymi wspomnieniami.



Fot. 15 Spotkanie autorskie z Aleksandrą Ziółkowską-Bohem



Fot. 16 Spotkanie autorskie z Januszem Paluchem

Wycieczki do biblioteki

Uczestnicy wycieczek mają możliwość zarówno zdobycia wiedzy o bibliotece jak również zwiedzenia pomieszczeń bibliotecznych.

Biblioteka gości w swoich murach grupy przedszkolaków, uczniów szkół gimnazjalnych oraz młodzież z Zespołu Szkół Specjalnych w Opolu. Pokłosiem tego ostatniego spotkania będzie wystawa prac ręcznych młodzieży tej szkoły.



Fot. 17 Wizyta dzieci z Przedszkola Integracyjnego nr 5 w Opolu (2011r.)



Fot. 18 Wizyta młodzieży z Zespołu szkół Specjalnych w Opolu (2014r.)

3. Podsumowanie

Udział Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej w procesie aktywizacji społeczności akademickiej i lokalnej jest ważnym elementem składowym jej działalności. Kierując się zasadą: dużo nie znaczy dobrze, ale dobrze znaczy dużo, biblioteka wybiera takie metody działania, aby oprócz utrwalania więzi z całą społecznością, w sposób skuteczny promować swoje zasoby i budować pozytywny wizerunek.

Biblioteka w takim kształcie, z takim nastawieniem do działań, na pewno będzie równorzędnym partnerem w tworzeniu lepszego środowiska edukacyjnego zarówno w obszarze akademickim jak i całego regionu. A pytanie czy biblioteka ma istnieć będzie bezpodstawne i zupełnie niepotrzebne.

BIBLIOGRAFIA:

1. *Biblioteka i informacja w aktywizacji regionalnej*: praca zbiorowa pod red. Doroty Grabowskiej i Elżbiety Barbary Zybert, Warszawa 2012.
2. *Gdzie jesteś czytelniku?: rola biblioteki w strategii i działalności uczelni wyższej*: XXV Forum Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich pod red. Krzysztofa Ziolo, Gliwice 2012.
3. *Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej - tradycja i nowoczesność*: praca zbiorowa pod red. Beaty Antczak-Sabali, Małgorzaty Kowalskiej, Lucyny Tkaczyk, Toruń 2009.

- Relacje-

Beata Śliwińska

Oddział Informacji Naukowej

Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego

Patrząc, czytając, słysząc, smakując – II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego

(12 czerwca 2014)

12 czerwca br. odbyło się kolejne – drugie już – Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego, organizowane tym razem przez Bibliotekę Główną Politechniki Opolskiej. Licznie przybyli przedstawiciele opolskiego środowiska bibliotekarskiego, tj. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Biblioteki Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej i, oczywiście, z bibliotek Uniwersytetu Opolskiego oraz Politechniki Opolskiej. Nie zabrakło także – wśród słuchaczy i prelegentów – gości z województw ościennych, m. in. z Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach czy Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.



Tegoroczne logo i plakat II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego [fot. B.Ś.]

Poprzednie forum, zapowiadające cykl spotkań bibliotekarzy województwa opolskiego, odbyło się 18 października 2012 roku w Dobrzenu Wielkim. Hasło brzmiało wówczas: „Moja biblioteka. Mój użytkownik”. Tegoroczne hasło – „Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu” – było więc wyraźnym nawiązaniem do poprzedniego i podkreśleniem ciągłości dyskusji o roli bibliotek w regionie, było wyrazem troski o czytelnika poniekąd „warunkującego” byt bibliotek.



Uczestników powitała prof. dr hab. inż. Krystyna Macek-Kamińska, prorektor ds. dydaktyki Politechniki Opolskiej [fot. B.Ś.]

Jako pierwsza głos zabrała **Agnieszka Łakomy** z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W referacie pt. „*Działalność bibliotek publicznych na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – wybrane przykłady inicjatyw w środowisku wielokulturowym*” wymieniła programy, które realizują biblioteki europejskie, by pomóc obcokrajowcom w dostosowaniu się do nowej codzienności. To tym trudniejsze, że największą barierą – wręcz podstawową – jest język. Aby to zniwelować lub chociaż zmniejszyć, sieć bibliotek w Auckland naucza technologii informacyjnych w języku chińskim i mandaryńskim. W innej przygotowywano dwujęzyczne imprezy kulturalne, np. Tydzień Języka Samoa, Chiński Nowy Rok czy Tydzień Dziedzictwa Imigrantów. Godnym zapamiętania (i zastosowania) może być powstrzymanie się przed transliteracją i zachowanie oryginalnej pisowni – wszak obcokrajowcy mówiący po rosyjsku czy grecku nijak nie zgadną, jak interesujące ich tytuły brzmią w języku kraju, w którym się znajdują...

Następnie mikrofon przejęła Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu: **Magdalena Mączyńska, Mirosława Wąsowicz i dyrektora Piotr Polus**, mówiących o „*Aktywizacji społeczności lokalnej w działaniach bibliotek publicznych w województwie opolskim*”.

Bogata oferta biblioteki może budzić zazdrość – czytelnicy (w różnym wieku, o różnych zainteresowaniach) mają do dyspozycji Punkt Informacji Prawnej (prowadzony we współpracy ze studentami Uniwersytetu Opolskiego).

„Biblioteka z Klasą” (we współpracy z Biblioteką Austriacką) czy warsztaty „Od małego ucz się francuskiego” (które dla najmłodszych są zabawą, a dla prowadzących je studentów odbywaniem praktyk zawodowych) to tylko wybrane przykłady form skierowanych do najmłodszych czytelników. WBP ma także ofertę dla dorosłych – „Aktywni, twórczy, otwarci 50+”. To program dla osób starszych, dla których może najnowsze techniki i technologie są jeszcze obce, ale już wkrótce będą taką samą gratką, jak dla ich wnuków.

Wiele radości czytelnikom małym i dużym mogą dać – i dają – comiesięczne spotkania w ramach Opolskiego Koła Genealogów w WBP. Wszyscy, którzy chcą wiedzieć więcej o swoich korzeniach, próbują je rozwikłać czy ustalić fakty, zbierają się raz w miesiącu i przy wsparciu pracowników Archiwum Państwowego w Opolu dyskutują o rodach, herbach i herbarzach, próbując zrekonstruować własne rodowody.

WBP dostarcza odwiedzającym nie tylko przeżyć wzrokowych. Opolskie Dni Kresowe przybierają formę wystaw (do obejrzenia w Galerii WuBePe) lub wędrówek po mieście („Spacerem po Opolu”). Podobnych wrażeń dostarcza Magiczny Świat Światła i Koloru. Biblioteka proponuje także „coś dla ucha”, np. „Muzykę w Galerii” (z aktywnym udziałem uczniów Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Opolu).

Na zakończenie dyrektor Polus, podkreślił, że wiele bibliotek w kraju już w pełni zasługuje na miano „miejsca spotkań wielu kultur”. Badania i statystyki wyraźnie pokazują, że biblioteki mają zbiory obcojęzyczne – ale „nieaktywne”.

Nie mniejsze zaangażowanie w aktywizowaniu mieszkańców regionu wykazuje Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu, reprezentowana tu przez **Katarzynę Pawluk i Danutę Łuczak**. Mówiły one o „*Działalności na rzecz społeczności lokalnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu*”. Przejawia się ona formami bliskimi w treści potrzebom i problemom współczesnego społeczeństwa. Tak też w MBP można uczestniczyć w warsztatach „Mobilny Senior”, na których zawiloci spraw administracyjno-prawnych w przystępny sposób tłumaczą pracownicy PZU. Europejski Tydzień z Internetem – w tym warsztaty „Pole do popisu” – to z kolei zajęcia uświadamiające starszym i młodszym pasjonatom Internetu jego plusy i minusy, szanse i zagrożenia. Szczególnie potrzebne dziś – nie tylko młodym szukającym pracy – są umiejętności poprawnego napisania aplikacji, a informacje o tym, jak to zrobić, można zasięgnąć na warsztatach „CV w pigułce”.

Ponadto w budynku MBP odbywają się cykliczne spotkania literackie, wystawy i konferencje, np. Śląskie Forum Krajoznawcze, warsztaty fotograficzne prowadzone przez członków Fundacji 2.8 czy spotkania z cyklu „Fotograf o fotografii”, „Podróże Opolan”.

Przyjemne z pożytecznym łączy się w *kompletach*²³ prowadzonych przez Grupę Rekonstrukcji Historycznych, zawsze skupiających pasjonatów historii, nierzadko przychodzących całymi rodzinami. Tak też było podczas organizacji „Festung Oppeln” w styczniu br. Zajęciom i warsztatom z rekonstruktorami towarzyszyło otwarcie wystawy tematycznej.

Formą zdobywającą coraz większą popularność są happeningi (nawet, jeśli odbywają się późnym wieczorem, zimą, jak to miało miejsce w przypadku pożegnania Wisławy Szymborskiej) i tzw. flash moby, czyli *akcje inicjowane za pośrednictwem internetu, w której uczestniczą nieznanymi sobie ludzi, znający tylko godzinę i miejsce spotkania oraz zaplanowane działanie; zbierają się w miejscu publicznym i przeprowadzają krótkotrwałe zdarzenie, które jest zazwyczaj zaskakujące dla przypadkowych świadków*²⁴ (jak spotkanie wielbicieli poezji Tuwima na... dworcu PKP).

Sporą aktywność wykazują także poszczególne filie MBP. I tak np. w filii nr 7 (przy ul. Rodziewiczówny). Dużym zainteresowaniem cieszą się pomysły: „Książka do domu” czy „Poznając śląskie tradycje”. Należy podkreślić, że te inicjatywy to propozycje samych czytelniczek i czytelników, tak zaangażowanych i wspierających aktywność filii w lokalnym środowisku. Niejednokrotnie sami prowadzą te zajęcia.

Mirosława Grabowska ze Szkolnego Multimedialnego Centrum Dydaktyczno-Bibliotecznego w Zespole Szkół w Dobrzenu Wielkim w wystąpieniu „*Biblioteka szkolna w środowisku (komunikat z badań)*” przedstawiła wzrastającą rolę zajęć pozalekcyjnych i innych inicjatyw, kierowanych do uczniów. Referat ten korespondował z późniejszą prelekcją **Danuty Szewczyk-Kłós**, dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego, o „*Umiejętności młodych użytkowników Internetu w zakresie korzystania z naukowych źródeł informacji*”. Standardy edukacji informacyjnej w Polsce wyznaczają – a co najmniej powinny wyznaczać – Krajowe Ramy Kwalifikacyjne. W różnych typach szkół „różnie” prowadzi się szkolenia biblioteczne i „różne” jest podejście do rozwijania w uczniach umiejętności wyszukiwania i selekcji informacji. Przekłada się na znajomość pracy z tekstem naukowym, którą późniejszy student podczas edukacji uniwersyteckiej wykonuje wielokrotnie (z różnym zresztą skutkiem).

Edukacja w zakresie *information literacy* (pol. *alfabetyzm cyfrowy*), tj. posiadania umiejętności w zakresie korzystania z Internetu i narzędzi multimedialnych w celu wyszukiwania, analizowania i zarządzania informacją, obejmuje 3 poziomy – analogicznie do 3 etapów kształcenia:

- ✓ I – przekazywanie podstawowych informacji o zasobach i usługach biblioteki,
- ✓ II – wiedza o ogólnodostępnych bazach danych i katalogach bibliotecznych oraz wyszukiwanie z zastosowaniem różnych technik wyszukiwawczych,

²³ Określenie użyte tutaj trochę żartobliwie, ale rozumiane jako zajęcia prowadzone poza szkołą, poza budynkiem, grupowo [wg *Wielkiego słownika wyrazów obcych PWN* pod red. Mirosława Bańko, Warszawa 2003].

²⁴ <http://www.wirtualnemedial.pl/slownik/flash-mob> [dostęp dnia 23.06.2014].

- ✓ III – wreszcie wiadomości nt. dziedzinowych baz danych, cytowanie tekstów źródłowych i sporządzanie informacji o źródłach.



Dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego, Danuta Szewczyk-Kłós, przypominała, jak ważne jest uczenie korzystania z naukowych źródeł informacji już w szkołach – tak, by na etapie studiów było tylko doskonalenie zdobytych umiejętności [fot. B.Ś.]

Szczególne znaczenie w epoce cyfrowej zyskał konektywizm, będący przejściem od behawioryzmu przez kognitywizm i konstruktywizm. Mówiąc najprościej, to odejście od pytań „co wiesz?” na rzecz „skąd wiesz?”, „w jaki sposób się tego dowiedziałeś?”; „wiedzieć jak” (*know-how*) czy „wiedzieć co” (*know-what*) zostaje zastąpione przez „wiedzieć gdzie” (*know-where*). Konektywizm to przyznanie, że wszechobecna technologia informacyjno-komunikacyjna w sposób istotny oddziałuje na całe nasze życie, naszą pracę, sposób komunikowania się, a także na to, jak się uczymy. Według konektywistów wiedza, którą dysponujemy, wcale nie musi być w naszych głowach – może znajdować się w zasobach „poza nami”, np. w zorganizowanych zasobach, portalach internetowych, czy bazach danych.

Jako pracownik Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego, prowadząc szkolenia, boleśnie przekonywałam się o niewiedzy abiturientów oraz wielkości czekającej mnie pracy. Rolą biblioteki uniwersyteckiej jest zawsze aktywizowanie studentów i motywowanie ich do zdobywania wiedzy.

Niejednokrotnie bywało wręcz odwrotnie a ogrom zaniedbań z okresu szkolnego potęgował utrudnienia w komunikacji bibliotekarz – student, wykładowca – student. Szczególnie zgubne dla studentów jest myślenie, że wiedza znaleziona w Internecie to zawsze zbiór wiarygodnych [podkr. moje – B.Ś.] faktów. Bibliotekarz musi czytelnika nauczyć selekcji informacji i analityczno-krytycznego podejścia do różnych źródeł informacji; wyjaśnić,

jak jest ona wytwarzana, przechowywana i udostępniana. Temu służą obowiązkowe szkolenia biblioteczne, prowadzone w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Opolskiego. Są one prowadzone w dwóch formach: indywidualnie bądź grupowo (co jest powszechniejsze). Podczas przysposobień bibliotecznych studenci otrzymują podstawy informacji naukowej i wiedzę z zakresu elektronicznych źródeł informacji. Warunkiem otrzymania wpisu do indeksu jest, finalnie, dokonanie aktywacji swojego konta, zamówienie i wypożyczenie przynajmniej 1 publikacji.

W bibliotekach szkół wyższych należy uczyć, jak wykorzystywać różne narzędzia internetowe i naukowe bazy danych. Te w swym bogactwie zawartości i różnorodności typów (pełnotekstowe, abstraktowe, bibliograficzne, faktograficzne, abstraktowo-bibliometryczne, tj. z indeksem cytowań) mogą pomóc przy pisaniu pracy zaliczeniowej, licencjackiej, magisterskiej, dając zainteresowanemu zaskakujące efekty. O, przepraszam – wyniki, rezultaty wyszukiwania. Należy też jednak uczulać na to, że czasami... do informacji „trzeba się pofatygować” – dalej, niż do komputera z dostępem do Internetu.

Damian Piera (przedstawiciel sponsora, firmy EBSCO), zamykający pierwszy panel, w swym wystąpieniu pt. *„Nowoczesne rozwiązania EBSCO w dostępie do informacji cyfrowej”* zachwalał możliwości platformy EBSCO, szczególnie jej najnowszych produktów: EBSCO boks, EBSCO host i EBSCO audio. Przypomniwał też, że z EBSCO Discovery Science korzystają już 24 biblioteki w Polsce – w tym Politechnika Opolska. Multiwyszukiwarka na jej stronie wzbudza spore zainteresowanie studentów.

Drugi panel (a w nim trzy referaty) był – wydawać się mogło, skierowany bardziej do bibliotek szkół wyższych, gdyż głos zabrały przedstawicielki bibliotekarskiego środowiska akademickiego. **Anna Obrzut** z Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach przedstawiła prezentację pt. *„Kulturotwórcza rola biblioteki akademickiej w środowisku lokalnym na przykładzie Nocy Naukowców w Bibliotece Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach”*. Pokaz slajdów okazał się bardzo udanym wystąpieniem, który może dać dużo do myślenia i wiele podpowiedzieć bibliotekarzom z Politechniki i Uniwersytetu. Obie te instytucje dwa tygodnie wcześniej współpracowały w ramach XII Opolskiego Festiwalu Nauki, który jest jedną z ważniejszych form wzbudzania zainteresowania nauką i szkołami wyższymi w regionie [zdjęcia z festiwalu w dziale „Varia” niniejszego numeru „Bibliotekarza Opolskiego”].

Tymczasem Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej przyciąga czytelników – nie tylko studentów – oferując warsztaty, zajęcia i spotkania, np. „Od rękopisu do tabletu” czy „Nowe szaty Gutenberga”. Wyjaśnia w nich ewolucję źródeł naukowych i nauki w ogóle, podkreślając jej doniosłą rolę dla rozwoju i poziomu życia przyszłych pokoleń.

Aktywnym włączaniem się w popularyzację wiedzy jest też, współorganizowana przez Bibliotekę, Śląska Noc Naukowców (w roku 2011 i 2012). Podczas jednej z nich sporym zainteresowaniem cieszyła się wystawa „Naukowiec oczami dzieci”. Z kolei „Nauka w Obiektywie” to 2 edycje Biennale Fotograficznego, które pokazują

to, co najlepsze, najważniejsze i najciekawsze w nauce. Edycję I przeprowadzono pod hasłem: „Śląsk okiem naukowca” (2006), zaś edycję II: „Nauka śląska dla Polski. Nauka polska dla Śląska” (2007).

Na szczególną uwagę zasługuje inicjatywa o rozbijającej nazwie, jakże jednak odpowiadająca miejscu, jakim jest biblioteka: „Prawda poznana przez wieki – nie ma naukowca bez biblioteki” (!). Równie intrygująco brzmi „Sprawna głowa do naukowej pracy gotowa” czy „Od słów do tekstu – jak to się plecie”.

Bożena Ratajczak-Olszewska z Biblioteki i Centrum Informacji Naukowej Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu zaskoczyła słuchających.

W swym referacie „*Biblioteka w procesie aktywizacji społeczności regionu – jak nas widzą inni*” nie odwoływała się do inicjatyw prowadzonych w bibliotekach na rzecz aktywizacji środowiska – lecz przypominała o „nieobecnych w bibliotece”. Największym wyzwaniem bibliotek w XXI wieku są przecież właśnie oni.

Ostatnia dekada pokazuje, że biblioteki „zachłyśnęły się” nowymi technologiami i – najczęściej przy pomocy funduszy unijnych – „skumulowały” ich u siebie wiele. Tymczasem należy się zatrzymać, zastanowić i „wrócić” do społeczeństwa powszechnie czytającego książki [podkr. moje – B.Ś.]. Wybitny pedagog Paulo Freire twierdził, że „głowa nie powinna być magazynem nieprzydatnych informacji” – lecz te podstawowe bezwzględnie muszą się w niej znaleźć. Pani Ratajczak-Olszewska podkreślała, że wciąż *nie ma mody na czytanie* – a przeprowadzane raz po raz akcje, takie jak „Nie czytasz – nie idę z tobą do łóżka”, „Przyłapani na czytaniu” czy „Czytanie jest sexy”, są raczej tematem żartów i drwin (być może z racji mało szczęśliwych haseł mających je propagować). Owszem, niezwykła aktywność poprzez bardzo różne formy, najczęściej możliwa właśnie dzięki nowym technologiom, przyczynia się do aktywizacji środowiska, ale też do zmiany postaw czytelników (!). Jak podaje raport przygotowany przez FRSI [Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego] „Co robimy na komputerach w bibliotece i co z tego mamy?” (z maja 2013 roku)²⁵: komputery przyciągały do bibliotek zarówno osoby, które wiedziały, do czego one służą, jak i te, które po raz pierwszy z niego korzystały. Ponadto aż 29% użytkowników wciąż korzysta z komputerów tylko w bibliotekach (tak odpowiadano w okresie od lutego 2012 do maja 2013).

Należałoby się bowiem zastanowić nad zmianą sposobu postrzegania bibliotek oraz rewitalizacji ich roli jako instytucji. Wszystkie wymienione przez referentów przykłady zorganizowanych w bibliotekach spotkań międzykulturowych, zajęć językowych itd. są jak najbardziej godne pochwały (i pozazdrosczenia). Dowodzą profesjonalizmu i znakomitego przygotowania prowadzących je bibliotekarzy. Ci czerpali swą wiedzę z książek, lecz adresaci ich warsztatów już nie zawsze. Jak się wyraziła prelegentka, „obywatel duński nie wyobraża sobie życia bez swojej biblioteki publicznej”. Obywatel polski być może także nie – ale, w odniesieniu do wspomnianego raportu, prawdopodobnie z innych, „nie-książkowych” powodów...

²⁵ <http://frsi.org.pl/raport-co-robimy-na-komputerach-w-bibliotece-i-co-z-tego-mamy-maj-2013/> - do niniejszego raportu odwołuje się autorka artykułu, nie prelegentka, jako że w opinii tej pierwszej jego wyniki bardzo dobrze ilustrują tezy zawarte w wystąpieniu pani Bożeny Ratajczak-Olszewskiej.

O aktywizacji w teorii mówiła Danuta Szewczyk-Kłós, zaś o praktyce **Bożena Budrewicz** z Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej. W zamykającym II Forum wystąpieniu pt. „*Udział Biblioteki Politechniki Opolskiej w aktywizacji środowiska akademickiego i nie tylko*” opowiedziała o działaniach adresowanych właśnie do najmłodszych. To nie tylko wycieczki po gmachu Biblioteki, ale wersja „Dziecięcej Politechniki Opolskiej”, a w jej ramach zajęcia i warsztaty typu: „Zakładka przyjaciół książki”, „Zawód bibliotekarza w oczach dziecka” czy „Znajdź Unię Europejską w swoim mieście”. Dzieci to przyszli studenci, więc działania Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej są jak najbardziej uzasadnione i pożądane. Do nich też – choć nie tylko – adresowane są wystawy w galerii „Galimatias”.

Najczęściej wystarczy jedna sala, życzliwość i studenci czy emeryci (którzy są dużym wsparciem dla bibliotekarzy), aby biblioteka prawdziwie „tętniła życiem” – o czym przypominali w swych wystąpieniach referenci. Musimy to mieć na uwadze, planując i przeprowadzając prace w swoich bibliotekach. Na zakończenie z sali padły słowa doskonale podsumowujące II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego: *Dużo nie znaczy dobrze, ale **dobrze znaczy bardzo dużo**...* Tego należy życzyć wszystkim bibliotekom – zwłaszcza Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu, która za 2 lata zorganizuje następane, III już Forum.



Zdjęcia wiszące w korytarzu prowadzącym do Biblioteki Głównej Politechniki Opolskiej przypominają, że jaka by nie była forma książki, to zawsze ona – a nie komputery itd. – jest „sercem” i „niezbędnikiem” współczesnych bibliotek [fot. B.Ś.]

dr Dagmara Kawoń – Noga
dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Opolu

I FESTIWAL ARTETERAPII „HOMO CREATOR”

Idea I Festiwalu Arteterapii „Homo Creator” zrodziła w się Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu oraz Publicznej Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Polskiej Nowej Wsi. Festiwal miał na celu popularyzację arteterapii w środowisku edukacyjnym i rodzinnym, jako działania terapeutycznego, edukacyjnego i wychowawczego. Był okazją do zaprezentowania różnorodnych terapii przez sztukę w specjalnych zajęciach i warsztatach. Stał się swoistą platformą prezentującą i promującą placówki i organizacje, które wykorzystują metody arteterapeutyczne w swojej działalności. Projekt był też próbą integracji lokalnego środowiska arteterapeutów, zarówno teoretyków, jak i praktyków. Organizację festiwalu wspierały instytucje oświatowe – Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Opolu oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. Fryderyka Chopina w Opolu – w ofercie uwzględniono działania na rzecz wzbogacenia warsztatu pracy nauczycieli, opiekunów, wychowawców, pedagogów.

Festiwal otworzyła konferencja metodyczna. Pani prof. Wita Szulc, reprezentująca Uniwersytet Wrocławski omówiła „Stan wiedzy o arteterapii w świetle wybranych publikacji i bibliografii”. Pan prof. Wiesław Karolak z Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi wygłosił referat: „Mandala w twórczym samorozwoju i arteterapii.” Opolskie środowisko reprezentowała p. dr Anna Glińska – Lachowicz z Uniwersytetu Opolskiego oraz p. Katarzyna Krause – fotograf z Opolskiego Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Dzieci z Trisomią 21. Pani Glińska – Lachowicz zatytułowała swoje wystąpienie „Po co nam ruch?” i omówiła terapię tańcem jako medium zmiany u osób skazanych. Pani Krause zreferowała twórcze działania fotograficzne z osobami z zespołem Downa.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka pozyskała wielu partnerów – instytucji i osób prywatnych, które prowadzą działalność arteterapeutyczną – wspólnie z którymi przygotowano bogaty program warsztatów i zajęć edukacyjnych odbywających się przez kolejne dni festiwalu w siedzibie biblioteki oraz pod różnymi innymi opolskimi adresami. Współpraca została nawiązana m.in. z: Galerią Sztuki Współczesnej w Opolu, Domem Dziennego Pobytu „Złota Jesień”, Galerią „Koral Art”, Inkubatorem Inspiracji (Inkubator Inspiracji Pracownia Twórczej Edukacji i Rozwoju), Centrum Szkoleń Interdyscyplinarnych „Mahakam”, Pracownią Ceramiki i Technik Plastycznych Żywioty, Ethnika Art, Pracownią Phenomeno, Galerią Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych w Opolu „Biały Kruk”, Instytutem Zajęć Psychofizycznych Zen, Pilates IQ, Akademią Czasu Wolnego”, Towarzystwem Muzycznym – Marii Ołdak i in.

Zamierzeniem organizatorów było zaprezentowanie środowisku lokalnemu różnych form i odmian leczenia przez sztukę. W ofercie festiwalu można było więc odnaleźć propozycje z zakresu biblioterapii, choreoterapii, muzykoterapii, talasoterapii, a także zajęcia, w których demonstrowano terapeutyczne oddziaływanie teatru i dramy, sztuk wizualnych, w tym plastycznych, fotografii i filmu, a także rękodzieła.

W bogatej ofercie festiwalu znalazły się interesujące propozycje, w których stosuje się dramę, taniec i ruch, jako metody terapii. W PBW w Opolu p. dr Anna Glińska – Lachowicz przeprowadziła warsztaty choreoterapeutyczne „Rusz ciało – uspokój umysł – zrób miejsce na nowe”. W Instytucie Ćwiczeń Psychofizycznych Zen odbyło się spotkanie z p. Łukaszem Zalewskim pt.: „Joga i psychosomatyka w terapii”. Pani Sylwia Kapała reprezentująca IQ Pilates poprowadziła zajęcia „Pilates Strech & Relaks”

W wielu propozycjach odwoływano się do terapeutycznych walorów sztuk plastycznych. W tym obszarze w bibliotece odbyły się m.in. warsztaty „EKO – PLASTIKON – czyli ekologiczno – ekonomiczny warsztat plastyczny” (p. Izabela Stefańska) oraz warsztaty tworzenia biżuterii tekstylnej (p. Małgorzata Wolnicka). W Galerii Sztuki Współczesnej odbyły się zajęcia plastyczne pod hasłem „Transfiguracje”. Z inicjatywy Galerii Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych w Opolu „Biały Kruk”, odbyły się w bibliotece pedagogicznej zajęcia kroju i szycia, w których gościnnie wzięli udział podopieczni i współpracownicy Galerii. Pracownia Ceramiki i Technik Plastycznych Żywioły wzbogaciła ofertę festiwalu o warsztaty ceramiczne. Współpraca, którą PBW podjęła z Inkubatorem Inspiracji Pracownią Twórczej Edukacji i Rozwoju, umożliwiła przeprowadzenie warsztatów „Kreatywne niemowlę”. Zajęcia skierowane były do rodziców z małymi dziećmi i wskazywały terapeutyczne wartości wybranych obszarów edukacji plastycznej oraz różnorodne metody i formy stosowania jej od pierwszych chwil życia dziecka.

W I Festiwalu Arteterapii wiele miejsca zarezerwowano dla muzykoterapii. W ramach projektu Towarzystwa Muzycznego „Wędrowną Pracownia Muzyczna” odbył się koncert z udziałem Marii Ołdak i Dominika Zabłockiego. Występ poprzedziła pogadanka p. dra Janusza Stasiaka na temat siły oddziaływania muzykoterapii. Pani Olga Berdechowska poprowadziła warsztaty z wykorzystaniem muzyki i ruchu jako metod terapeutycznych wśród seniorów w Domu Dziennego Pobytu „Złota Jesień”. Zajęcia wokalnie – muzyczne przeprowadzono m.in. wśród uczestników chóru „Złoty Liść”. Uczestnicy projektu arteterapeutycznego mieli okazję poznać zastosowanie metody strategicznej polistymulacji podczas zajęć Janusza Czarneckiego (Ethnica Art) z terapii dźwiękiem i rytmem. Dzięki współpracy organizatorów ze stowarzyszeniem Opolskie Lamy w ofercie festiwalowej znalazły się praktyki rękodzielnicze oraz zajęcia, w których zastosowano terapię obrazem ruchomym w ramach projektu „Filmoteka malucha”. We współpracy z Pracownią Phenomeno, zorganizowano zajęcia papieroplastyczne „Cuda z Papier Mache”.

Z kolei o tym, jak przeprowadzić sesję talassoterapii w pomieszczeniu zamkniętym, mogli przekonać się uczestnicy zajęć p. dr Anny Glińskiej – Lachowicz pt.: „Nad brzegiem morza”.

I Festiwal Arteterapii „Homo Creator” zorganizowany przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Opolu miał za zadanie upowszechnienie i popularyzację idei rozwoju poprzez sztukę na przestrzeni całego życia człowieka. Wzięło w nim udział ponad 500 mieszkańców naszego regionu. Zaproszono do udziału małe dzieci, młodzież, dorosłych i seniorów. W ofercie pojawiły się propozycje dla osób chorych i niepełnosprawnych. Zasadna była też chęć integracji środowiska terapeutów oraz ośrodków oświatowych, edukacyjnych i kulturowych, pracujących w oparciu o metody arteterapeutyczne. Do organizacji projektu włączyło się ponad 20 partnerów. Inicjatywie I Festiwalu Arteterapii w Opolu został poświęcony jeden z numerów „Modelowego Nauczania”, kwartalnika edukacyjnego wydawanego przez Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Opolu. Zostały tam opublikowane m.in.: teksty referatów wygłoszonych na konferencji, szczegółowe informacje dotyczące instytucji wspierających festiwal, zestawienia bibliograficzne, scenariusze zajęć i inne opracowania tematyczne.

Monika Wójcik-Bednarz
Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu
Biblioteka Austriacka

14 WIOSNA AUSTRIACKA

Bogactwa austriackiej literatury, muzyki i sztuki opolska publiczność mogła zakosztować podczas zakończonej niedawno 14. Wiosny Austriackiej.

Podczas tegorocznej wiosny odbyły się spotkania z wielokulturowymi wykonawcami i pisarzami z Austrii, prezentacje wydanych tłumaczeń literatury austriackiej, warsztaty, wystawa, koncert oraz konkurs wiedzy o Austrii. Impreza zorganizowana przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu - Bibliotekę Austriacką odbyła się pod patronatem honorowym pana Andrzeja Buły, Marszałka Województwa Opolskiego oraz Thomasa M. Buchsbauma, Ambasadora Republiki Austrii w Polsce. Tematem przewodnim w tym roku była 100. rocznica wybuchu I wojny światowej.



14. Wiosną Austriacką w Opolu tradycyjnie rozpoczęto konkursem wiedzy **Austria - kraj i mieszkańcy**, który zgromadził w tym roku w Bibliotece Austriackiej oraz w 50 szkołach województwa opolskiego i śląskiego rekordową liczbę, bo aż 760, uczestników. W eliminacjach szkolnych trzeba było rozwiązać test wyboru. Aż szesnaście osób odpowiedziało poprawnie na przynajmniej 90 % zadań. I to oni dostali się do finału konkursu, który miał miejsce w dniu 3 kwietnia 2014 r. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu. Finałiści stanęli do walki o zdobycie głównej nagrody - wycieczki do Wiednia, ufundowanej przez Biuro Podróży Almatour w Opolu.

Uczestnicy finału odpowiadali na pytania związane z Austrią, rozpoznawali prezentowane utwory muzyczne i fotografie oraz przedstawiali krótką wypowiedź na dowolny temat o Austrii. W jury konkursu zasiedli: jako przewodnicząca komisji Violetta Łabędzka - kierownik Działu Udostępniania w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu, dr Małgorzata Jokiel z Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego, Dominika Gorgosz - dziennikarka z Radia Plus oraz Janusz Wróbel, wiceprezes Biura Podróży Almatour w Opolu, sponsor głównej nagrody.

Laureatem wojewódzkim XVII konkursu *Austria - kraj i mieszkańcy* został Daniel Stajszczyk z Zespołu Szkół Rolniczych w Namysłowie, zdobywając najwięcej, bo aż 40 punktów. Drugie miejsce zajęła Marta Gomolla z Publicznego Liceum Ogólnokształcącego nr 2 w Opolu (35 punktów), a trzecie Krzysztof Król z Zespołu Szkół - LO nr 3 w Kłobucku (31 punktów). Ponadto przyznano wyróżnienia za najciekawszą prezentację tematu o Austrii. Otrzymali je: Piotr Larysz z LO nr 1 w Kędzierzynie-Koźlu za przedstawienie austriackich specjałów kulinarnych w prezentacji *Przez żółtek do serca* oraz Marcin Nowara za gawędę *O Austrii z humorem*. Wszyscy finaliści otrzymali dyplomy oraz nagrody rzeczowe.



Kolejnym wydarzeniem Wiosny Austriackiej był wernisaż wystawy **Gwałtowna cisza przed burzą - czas przed rokiem 1914**, który odbył się 8 kwietnia. W Małej Galerii pokazano wystawę o Austrii przed wybuchem I wojny światowej, który często nazywany jest ciszą przed burzą. Kuratorzy wystawy: Manfred Thumberger i Stefan Kutzenberger pokazali, że tak wcale nie było. Był to, szczególnie w Austrii, okres bardzo burzliwy. We wszystkich dziedzinach poczyniono ostatni krok w kierunku modernizmu, który do dzisiaj odgrywa decydującą rolę: Zygmunta Freud zaczął badać nieświadomość naszej egzystencji, fizyka odkryła tajemnice atomu, kobiety się emancypowały, syjoniści chcieli utworzenia państwa żydowskiego, muzyka straciła fundamenty harmonii, a malarstwo uwolniło się od przedmiotowości. W latach przed 1914 raz jeszcze przetestowano wszystkie wady i zalety nowej Europy: sprawdzano, na ile wytrzymałe są tradycyjne granice: artystyczne, osobiste i społeczne, krytycznej analizie poddawano fundamenty moralne i teoretyczne oraz wypróbowywano nowe możliwości techniczne w budownictwie miejskim i w medycynie – wszystko to w jednym mieście, w którym „jednego dnia mogło minąć sto lat”, jak już po I wojnie światowej nieco nostalgicznie powiedział o Wiedniu Robert Musil.

Uroczystości otwarcia wystawy uświetnili studenci Instytutu Filologii Germańskiej UO oraz uczniowie II LO w Opolu, którzy zaprezentowali program artystyczny nawiązujący do epoki będącej tematem wystawy. Opiekunami projektu były Agnieszka Garufo i dr Daniela Ploch.

Podczas Wiosny Austriackiej 30 kwietnia wizytę w Opolu złożył **Ambasador Republiki Austrii w Polsce**, dr Thomas Buchsbaum, który objął projekt patronatem honorowym. Była to pierwsza wizyta w Opolu nowego Ambasadora Austrii, który objął to stanowisko jesienią ubiegłego roku. Działalność Biblioteki Austriackiej w Opolu i Wiosna Austriacka zrobiła na dyplomacie duże wrażenie.



Głównym punktem programu był zorganizowany w Filharmonii Opolskiej koncert międzynarodowego zespołu Kreisler **Trio Wien** występującego w składzie: Bojidara Kouzmanova-Vladar z Bułgarii (skrzypce), Axel Kircher z Austrii (altówka) oraz Luis Zorita z Hiszpanii (wiolonczela). Wykonany program pt. *1914 - Świat wczorajszy*, jak data mówi, także nawiązał do rocznicy wybuchu I wojny światowej. Licznie przybyła na koncert grupa melomanów wysłuchała utworów kompozytorów austriackich z końca XIX i początku XX wieku, takich jak Robert Fuchs, Ernst Krenek, Anton Webern i Ernsa von Dohnanyi.

Koncert zorganizowany w dniu 5 maja 2014 r. we współpracy z Filharmonią Opolską poprzedziła degustacja win austriackich „Austria w kieliszku” sponsorowana przez opolską firmę Vogar, oferującą duży wybór win austriackich.



Spotkanie z renomowanym tłumaczem literatury niemieckojęzycznej, **Ryszardem Wojnakowskim**, miało miejsce 15 kwietnia w Bibliotece Austriackiej. Podczas spotkania odbyła się prezentacja nowo wydanych tłumaczeń książek austriackiego pisarza Alexandra Lernet-Holenii *Hrabia Luna* i *Germania*. W drugiej części miały miejsce warsztaty tłumaczeniowe dla studentów germanistyki.



Do kolejnego spotkania z literaturą doszło 9 kwietnia w Studenckim Centrum Kultury z debiutującym pisarzem z Liechtensteinu, **Simonem Deckertem**. Autor urodził się w 1990 r. w Austrii jako syn Austriaczki i Polaka, wychował się w Liechtensteinie, a obecnie mieszka i studiuje w Szwajcarii. Píše teksty prozatorskie i piosenki. Publikuje teksty w czasopiśmie i antologiach. Studiował filologię angielską i filozofię w Zurychu. Ukończył Szwajcarski Instytut Literatury, odbył praktykę m.in. na międzynarodowych targach książki i literatury BuchBasel oraz

trzymiesięczny pobyt pisarski w Austrii. W czasach szkolnych grał w sztukach teatralnych, a okazjnie gra na perkusji i gitarze oraz śpiewa piosenki.



Ciekawe, ze względu na nowatorską formę, było tzw. **kino czytane** *Ungläubig / Niewierny Sama Maani* i grupy producenckiej **Trick my film**. Podczas spotkania scenicznego w Studenckim Centrum Kultury 15 maja autor przedstawił fragmenty wydanej wiosną 2014 r. książki *Ungläubig / Niewierny* uzupełnione projekcjami animacyjnymi i efektami akustycznymi w wykonaniu Birte Brudermann i Bartka Kubiaka z Trick-my-Film. Sama Maani, syn irańskich emigrantów. Dorastał w Austrii, Niemczech i Iranie. Studiował medycynę we Wiedniu i filozofię w Zurychu. Mieszka w Wiedniu, gdzie wykonuje zawód psychoanalityka, psychiatry oraz pisze teksty. Pisze i publikuje w niemieckojęzycznych i irańskich czasopismach literackich oraz antologiach. W 2007 r. otrzymał austriackie stypendium państwowe.



14. Wiosną Austriacką zakończyło spotkanie z austriacką pisarką **Marianne Gruber**, które miało miejsce 21 maja w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego. Autorka zaprezentowała fragmenty swoich powieści *Zwischenstation* oraz *Erinnerungen eines Narren*, wprowadziła studentów w tajniki swojego warsztatu pisarskiego oraz przedstawiła źródło swojego natchnienia - pluszowego misia Kalawapino.

Marianne Gruber urodziła się w 1944 r. w Wiedniu, gdzie mieszka do dziś. Studiowała w konserwatorium wiedeńskim w klasie fortepianu, oraz kilka semestrów medycyny i psychologii u Victora Frankla. Tworzy powieści, opowiadania, eseje, literaturę fantastycznonaukową i młodzieżową, tłumaczone m.in. w USA, w Czechach, w Polsce czy Rosji. Spośród gremiów literackich, w których uczestniczy wypada wymienić członkostwo zarządu austriackiego P.E.N.- Klubu oraz udział w zespole redakcyjnym czasopisma literackiego PODIUM. Od 1994 r. jest prezydentem Austriackiego Towarzystwa Literackiego, ponadto laureatką prestiżowych nagród literackich.

Marianne Gruber stanowi ważny i ceniony głos wśród austriackich intelektualistów na ważne tematy, jakie niesie współczesność, znakomicie wpisując się nie tylko w nurt literatury kobiecej. Do jej książek wydawanych w ostatnich latach należą m.in.: *Die gläserne Kugel*, *Protokolle der Angst*, *Zwischenstation*, *Winstille*, *Ins Schloss*, *Erinnerungen eines Narren*. W Polsce dotychczas znana jako autorka powieści *Protokoły strachu* i *Stacja pośrednia*.



Podsumowując wydarzenie, jakim była 14. Wiosna Austriacka, można stwierdzić, że ma ona już swoje stałe miejsce w kalendarzu kulturalnym Opola i regionu. W ośmiu spotkaniach uczestniczyło ponad 2100 osób. Sukcesem imprezy jest zorganizowanie jej w partnerstwie z licznymi instytucjami. Honoraria artystów i koszty podróży sfinansowało Austriackie Forum Kultury w Warszawie, sale udostępniła Filharmonia Opolska i Studenckie Centrum Kultury Uniwersytetu Opolskiego, a Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego pomógł w kwestiach merytorycznych. Gościnność opolskich bibliotekarzy i „królewskie” pokoje w zamku w Rogowie Opolskim, otoczonym wiosennym parkiem, gwarantowały stuprocentowe zadowolenie przebywających tam gości z Austrii.

Opolskie redakcje środków masowego przekazu: Telewizja Polska Opole, Nowa Trybuna Opolska, Pro Futura, Wochenblatt, Radio Opole i Radio Plus objęły imprezy patronatem medialnym, dzięki czemu wiele osób mogło się o nich dowiedzieć. Dzięki wsparciu sponsorów uczestnicy koncertu mogli degustować wyśmienite wina austriackie, a finaliści konkursu o Austrii zostać nagrodzeni wycieczką do Wiednia i nagrodami rzeczowymi. Rangi imprezie dodały także patronaty honorowe Marszałka Województwa Opolskiego oraz Ambasadora Republiki Austrii Polsce. Wiosna Austriacka jest przykładem imprezy zorganizowanej, dzięki partnerstwom z różnymi instytucjami, za niewielki budżet.

Na zakończenie warto dodać, że Wiosna Austriacka została po raz pierwszy włączona w projekt *Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur*, realizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Halina Szklanny
OBP w Oleśnie

Tydzień Bibliotek 2014 w Oleśnie

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich już po raz jedenasty zorganizowało Tydzień Bibliotek – program promocji czytelnictwa i bibliotek mający na celu zainteresowanie książką. Oleska Biblioteka Publiczna aktywnie włączyła się w te obchody. W ramach Tygodnia Bibliotek oleśnianie spędzili noc w bibliotece, wzięli udział w bookcrossingu, videokonferencji, dyskusji o książce i w rajdzie rowerowym, oglądali także wystawę „Znani ludzie – nieznani bibliotekarze”.

Tydzień Bibliotek zainaugurowany został happeningiem zatytułowanym „Polub OBP” oraz bookcrossingiem pod hasłem „Wymień się książką”. Każdy posiadający książki w nadmiarze mógł je przynieść i złożyć do specjalnego bibliowózka, a każdy kto odwiedził, przemieszczający się ulicami Olesna, biblioteczny pojazd, został obdarowany książką i kolorowymi zakładkami.



Liczna grupa zainteresowanych zdrowym stylem życia uczestniczyła w wirtualnym „Spotkaniu z pasjami”. Gościem spotkania była Urszula Szczurek, organizatorka zajęć fitness dla seniorów i nie tylko. Spotkanie przeprowadzone zostało na żywo w bibliotece, w formie wideokonferencji.

Kolejną atrakcją była „Noc w bibliotece” skierowana do dzieci i dorosłych. „Noc” zaczęła się od „Bibliokina”, czyli przeglądu programów dla dzieci i dobranoczek emitowanych w telewizji polskiej na przestrzeni ponad pięćdziesięciu lat, bo od 1962 roku. Na ekranie pojawiali się bohaterowie z poprzednich dekad: gąska Balbinka i Płyś, Jacek i Agatka, Miś z okienka, Bolek i Lolek, Sąsiedzi oraz Pampalini. Jednak najważniejszym wydarzeniem wieczoru była zabawa w poszukiwanie mola książkowego. Dzieci podzielone na pięcioosobowe grupy, musiały wykonać szereg nietrywialnych zadań i łamigłówek. Na zakończenie nocnej imprezy odbyły się trzy rundy zabawy w bibliotecznego słonia. Każdy z obecnych mógł też wykonać sowę, posługując się dowolną techniką plastyczną oraz do woli konsumować ciepły, pachnący popcorn.



Tradycyjnie już w czasie Tygodnia Bibliotek miało miejsce spotkanie uczestników Dyskusyjnego Klubu Książki. Zgodnie z rocznym harmonogramem tematem dyskusji była książka „Smoleńsk” Teresy Torańskiej. Interesujące, pełne emocji spotkanie trwało 2,5 godziny

W ramach akcji zorganizowany został „Odjazdowy bibliotekarz”, czyli rajd rowerowy sympatyków czytania i książki. Z rowerami, dobrym nastrojem i książkami zebrała się liczna grupa miłośniczek aktywnego stylu życia. Pierwszym punktem spotkania był instruktaż prawidłowej postawy podczas jazdy na rowerze. Trasa przejażdżki wiodła ulicami Olesna i ścieżką rowerową do zabytkowego kościoła pod wezwaniem św. Anny i dalej traktem leśnym do uroczyska „Siedem Źródeł”. W leśnym uroczysku uczestnicy rajdu rozwiązywali na czas krzyżówki literackie. Był poczęstunek i instruktaż nordic walkingu. Nie zabrakło oczywiście wymiany zdań na temat przeczytanych książkach.



W obchody aktywnie włączyły się dzieci z przedszkola nr 4, które przyszły obejrzeć oleską bibliotekę. Uczestniczyły w krótkiej prezentacji, oglądały książki i bawiły się pluszakami.

To były wyjątkowe, pełne atrakcji dni.

Katarzyna Pawluk
Sekretarz Zarządu Okręgu Opolskiego SBP

Dzień Bibliotekarza i Tydzień Bibliotek 2014 w Opolu

SBP – Stowarzyszenie działające nieprzerwanie od 1917 roku, od 11. lat zaprasza do udziału w ogólnopolskim programie – Tydzień Bibliotek. Głównym celem tego przedsięwzięcia jest popularyzacja wiedzy o bibliotekach oraz podnoszenie prestiżu zawodu bibliotekarza. Tegoroczne hasło brzmiało „Czytanie łączy pokolenia”.

Jak co roku Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Opolu zaprosił do uczestnictwa w inauguracji Tygodnia Bibliotek, dyrektorów i bibliotekarzy z opolskich bibliotek, bibliotekarzy z województwa, przedstawicieli władz oraz miłośników książki. Uroczystość odbyła się w przeddzień Dnia Bibliotekarza, 7. maja 2014 roku, w budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu. Spotkanie prowadziła Danuta Łuczak – przewodnicząca Oddziału SBP w Opolu.

To święto jest znakomitą okazją do podziękowań i gratulacji. W tym roku medal „W dowód uznania” Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich przyznało prezydentowi miasta Opola – Ryszardowi Zembaczyńskiemu, za wspieranie inicjatyw stowarzyszeniowych oraz życzliwość dla bibliotek naszego miasta. We wspomnieniach dr Wandy Matwiejczuk, będąc jeszcze wojewodą Ryszard Zembaczyński jako pierwszy zaproponował pomoc Bibliotece Głównej Uniwersytetu Opolskiego po powodzi, jaka nawiedziła Opolszczyznę w 1997 roku. Prezydenta Miasta doceniono również za osobiste zaangażowanie oraz siłę perswazji w stosunku do oponentów budowy nowej biblioteki, zorganizowano konkurs na projekt, a potem z powodzeniem aplikowano o środki unijne i w efekcie powstała najnowocześniejsza biblioteka na Opolszczyźnie – Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II w Opolu. Prezydent wspiera wszystkie inicjatywy SBP, obejmując je honorowym patronatem, wzmacniając ich znaczenie i rangę bezpośrednim udziałem. Przez cały okres pełnienia funkcji prezydenta (od 2002 roku) wspiera działania na rzecz czytelnictwa i bibliotek.



Od lewej: Ryszard Zembaczyński – Prezydent Miasta Opola i Elżbieta Kampa – Przewodnicząca ZO SBP w Opolu
Za długoletnią pracę w namysłowskiej bibliotece pełną pasji i kreatywności „Medal w dowód uznania” otrzymała –
Teresa Hruby. Koleżanka, która przez 35. lat swojej pracy wprowadziła wiele programów innowacyjnych, m.in. jest
autorką projektu „Klan Przyjaciół Książki”.



Od lewej: Teresa Hruby – Przewodnicząca Koła SBP w Namysłowie i Elżbieta Kampa

Jej praca na rzecz czytelnictwa najmłodszych została zauważona przez *Fundację ABC XXI – Cała Polska czyta dzieciom*, gdzie jako koordynator tej akcji na ziemi namysłowskiej, otrzymała medal czytania. Teresa Hruby od wielu lat jest także przewodniczącą Koła SBP w Namysłowie, które poprzez różnego rodzaju działania integruje bibliotekarzy oraz zmienia wizerunek naszego zawodu.

Honorową odznaką SBP, Stowarzyszenie uhonorowało Bożenę Ratajczak-Olszewską, dyrektora Biblioteki i Centrum Informacji Naukowej Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu, obecnie pełni również funkcję wiceprzewodniczącej Zarządu Okręgu SBP w Opolu oraz sekretarza Koła Bibliotek Naukowych SBP w Opolu. Pełni także funkcję Redaktora Naczelnego *Pulsu Uczelni*, kwartalnika naukowo-informacyjnego dla pracowników i studentów wyższych szkół medycznych wydawanego przez PMWSZ w Opolu. Prowadzi zajęcia z metodyki pracy bibliotecznej, ze studentami studiów podyplomowych z bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Brzegu. Uczestniczy aktywnie w działaniach Koła Bibliotek Naukowych SBP w Opolu przy tworzeniu projektu *Historia mówiona bibliotekarzy regionu opolskiego*.



Od lewej: Bożena Ratajczak-Olszewska odznaczona Honorową Odznaką SBP i Elżbieta Kampa

W trakcie uroczystości do Księgi Zasłużonych Bibliotekarzy Opolszczyzny wpisano dr Wandę Matwiejczuk, długoletniego dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego oraz członka SBP z 50-letnim stażem.

Zanim napiszę kilka słów o dr Wandzie Matwiejczuk, warto przypomnieć historię powstania Księgi Zasłużonych. Powstała w maju 1981 roku z inicjatywy Zarządu Okręgu SBP w Opolu i miała być swoistą kroniką działalności bibliotekarzy i bibliotek wszystkich sieci na terenie naszego województwa. We wstępie – a właściwie „Zamiast wstępu” czytamy słowa Janiny Kościów, ówczesnej przewodniczącej – *Zazwyczaj tak się działo, że wybitniejsi bibliotekarze rozumieli szerzej swoją działalność i byli także członkami Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.*

Dr Wanda Matwiejczuk, to kolejna osoba, której życiorys i osiągnięcia obrazują rozwój bibliotekarstwa opolskiego. Zarząd Okręgu SBP chciał, wpisując do Księgi, podziękować za ogromny wkład i zaangażowanie w nowoczesne bibliotekarstwo oraz utworzenie możliwości zdobywania wykształcenia adeptom zawodu bibliotekarskiego. Dr Wanda Matwiejczuk jest inicjatorką i współtwórcą systemu informacyjnego – obecnie bazy PEDAGOG, cieszącej się dużym zainteresowaniem studentów. Po przejściu na emeryturę, w 2013 roku rektor prof. Stanisław S. Nicieja zlecił Jej misję zorganizowania Muzeum Uniwersytetu Opolskiego, a następnie powierzył funkcję kierowania tym Muzeum.



Dr Wanda Matwiejczuk, uhonorowana wpisem do Księgi Zasłużonych

Elżbieta Kampa – przewodnicząca Zarządu Okręgu SBP wręczyła nagrodę Bibliotekarzowi Opolszczyzny – Renacie Pańce, kierownikowi Filii nr 1 Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej Strzeleckiego Ośrodka Kultury w Strzelcach Opolskich. Kilkanaście dni później okazało się, że Renata Pańka wygrała IV edycję Ogólnopolskiego Konkursu i została Bibliotekarzem Roku 2013, zdobywając 1976 głosów. Jest osobą rozpoznawalną w swoim środowisku lokalnym, moderatorem Dyskusyjnego Klubu Książki. Jak przystało na aktywnego bibliotekarza, realizuje własne pomysły i projekty, m.in. Piątki z Bajką, Klub Zainteresowań Artystycznych. Osoba bardzo pogodna, otwarta i zaangażowana, pracująca z ogromną pasją.



Od lewej: Renata Pańska – Bibliotekarz Roku 2013 i Elżbieta Kampa

Drugą część uroczystości stanowił interaktywny wykład on-line *Biblioteka... i co dalej?*, który poprowadzili Maciej Kochanowicz i Dorota Kostowska z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Maciej Kochanowicz jest głównym specjalistą do spraw ewaluacji w FRSI i jego prezentacja on-line omawiała zagadnienie przyszłości biblioteki, czy tego rodzaju instytucja odnajdzie się na rynku nauki i nowoczesnej technologii. Rozwiązanie istnieje w połączeniu animacji i nowych technologii, świat książki istniał i istnieć będzie nadal, może tylko w nieco zmienionej formie – e-publicacji.

Dorota Kostowska – główna specjalista ds. szkoleń skupiła swoje wystąpienie na obecnej sytuacji biblioteki w lokalnym środowisku, jej wielowymiarowej roli. Biblioteki, która jest blisko człowieka, jednocześnie jest wśród ludzi, dostrzega różne grupy wiekowe i społeczne, nie prowadzi za rękę – a jest świadomym przewodnikiem i uczy się ciągle, zmienia się i dostosowuje. Obecnie na spotkaniu przekazano publikacje otrzymane od FRSI – *Scenariusze przyszłości bibliotek oraz Inspirator obywatelski. Przewodnik po nieformalnej edukacji obywatelskiej w bibliotekach publicznych i nie tylko...*

Po zakończonych prezentacjach, przyszedł czas na refleksję, gratulacje, plany a wszystko to przy filiżance kawy i śląskim kołaczku.



Program tegorocznego Tygodnia Bibliotek był bardzo bogaty i zróżnicowany. Rozpoczął się już 5. maja koncertem *Kreisler Trio Wien* w ramach Wiosny Austriackiej organizowanej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu. Kilka dni później – 15. maja, w czytelni WBP odbyło się *V Forum Środowiska Literackiego Opolszczyzny* poświęcone Janowi Goczołowi z okazji 80. urodzin poety – *Dziedzic śląskości – Jan Goczoł*. Życie i twórczość tego piewcy Śląska można było dodatkowo poznać dzięki przygotowanej wystawie w Małej Galerii WBP.

Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu zaproponowała swoim czytelnikom pamiętając o hasle tegorocznego Tygodnia – *Czytanie łączy pokolenia*, różne spotkania autorskie. W ramach *Fabryki Inspiracji* do Opolu przyjechał i zaprezentował swoją książkę „ADHD – autobiografia” Tymon Tymański, a o rodzinie Beksińskich opowiadała Magdalena Grzebałkowska. Z młodymi czytelnikami spotkała się Renata Piątkowska, autorka książki „Wszystkie moje mamy”, w której pojawia się postać Ireny Sendlerowej. W tym miejscu warto wspomnieć, że ta publikacja otrzymała nagrodę „Przecinek i kropka” 2013 za najlepszą książkę dziecięcą.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu zaprosiła w tym okresie do udziału w *I Festiwalu Arteterapii – Homo Creator*, w ramach, którego oprócz konferencji w dniach 12-15. maja odbyły się liczne warsztaty na terenie całego miasta. Zainteresowani choreoterapią, muzykoterapią, sztukami plastycznymi, fotografią, rękodziełem oraz chortikuloterapią mogli zgłębiać ich tajniki uczestnicząc w fachowych zajęciach.

Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej zaprosiła miłośników malarstwa na wernisaż prac Jolanty Hęciak-Morzyk oraz zaproponowała abolicję dla użytkowników.

Ukłon w stronę „zapominalskich” skierowała również Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego, która dodatkowo zaprosiła w ramach Tygodnia Bibliotek na kiermasz książki używanej. Międzywydziałowa Biblioteka Politologii, Filozofii i Socjologii, przy której działa Koło Bibliotek Naukowych SBP zaprosiła do udziału w spotkaniu – *Poezja – proza – prasa, czyli co łączy poezję z dziennikarstwem?* W spotkaniu wzięli udział: Justyna Janus - dziennikarka „Nowej Trybuny Opolskiej”; Maciej Bieszczada – poeta i Piotr Zawadzki - poeta, dziennikarz, oraz bloger, którzy wspólnie zastanawiali się nad tym, co łączy poezję i dziennikarstwo. Było to ostatnie wydarzenie, które zostało przeze mnie opisane (nie wymieniłam tutaj wszystkich inicjatyw bibliotekarzy), a równocześnie ostatnie spotkanie w ramach Tygodnia Bibliotek 2014.

Program TYGODNIA BIBLIOTEK 2014 w Opolu

5 maja 2014, godz.18.00

Koncert **Kreisler Trio Wien**

(WBP, w ramach WIOSNY AUSTRIACKIEJ)

Filharmonia Opolska

6 maja 2014

Wystawa ***Rok 1914 – burzliwy spokój przed szturmem***

(WBP, w ramach WIOSNY AUSTRIACKIEJ)

Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Mała Galeria, ul. Piastowska 18

7 maja 2014

JAN GOCZOŁ - wystawa

Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Mała Galeria, ul. Piastowska 18

7 maja 2014, godz. 13.00

Wernisaż wystawy ***Spacerem po dawnym Opolu***

Galeria WuBePe, ul. Piastowska 20 (pałacyk)

8 maja 2014

godz. 17.00

Galeria Muzyki, czyli muzyka w Galerii

koncert

Galeria WuBePe, ul. Piastowska 20 (pałacyk)

godz. 18.00

Spotkanie z **Tymonem Tymańskim**

i prezentacja książki „**ADHD – autobiografia**”

Prowadzenie – **Maciej Nowak**

w ramach FABRYKI INSPIRACJI

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Sala Konferencyjna

9 maja 2014

godz. 12.00-15.30

DZIEŃ BAJKI EUROPEJSKIEJ

Czytać będzie m.in. europoseł Danuta Jazłowiecka

Skwer przed kawiarenką „Kafka”

godz. 18.00

Wernisaż wystawy

ROK CZYTELNIKA

w obiektywie uczestników warsztatów fotograficznych

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Mała Galeria

10 maja 2014, godz. 12.00-17.00

PLANSZOWY ŚWIAT

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Hol

11 maja 2014, godz. 12.00-17.00

DNI OTWARTE FUNDUSZY EUROPEJSKICH

w Miejskiej Bibliotece Publicznej

ul. Minorytów 4

12 maja 2014

godz. 9.00

Spotkanie z **Renatą Piątkowską**

i prezentacja książki „**Wszystkie moje mamy**”

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Sala Konferencyjna

godz. 9.30

Festiwal Arteterapii Homo Creator

Konferencja

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka, ul. Kościuszki 14

<http://www.pedagogiczna.pl/index.php/konferencje>

godz. 17.00

O braciach Piłsudskich - opowieść Haliny Smolińskiej

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Sala Konferencyjna

13 maja 2014

godz. 17.00

Spotkanie z **Magdaleną Grzebałkowską**
i prezentacja książki „**Beksińscy. Portret podwójny**”

Prowadzenie – **Tomasz Grzyb**

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Sala Konferencyjna

godz. 17.00

Czytanie łączy pokolenia - wieczór w kręgu ulubionej lektury

CIN PMWSZ w Opolu, ul. Katowicka 68

14 maja 2014, godz.17.00

Koncert **PIOSENKI ROSYJSKIEJ I UKRAIŃSKIEJ**

Koło Kultury Rosyjskiej

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Sala Konferencyjna

15 maja 2014

godz. 11.00

V Forum Środowiska Literackiego Opolszczyzny

**„Dziedzic śląskości – Jan Goczoł”
sesja poświęcona Janowi Goczołowi**

Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Czytelnia, ul. Piastowska 18

godz. 13.00

Wernisaż prac plastyczki **Jolanty Hęciak-Morzyk**

W prześwicie

Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej, ul. Sosnkowskiego 3

godz. 18.00

***Poezja - proza - prasa,
czyli co łączy poezję z dziennikarstwem?***

Spotkanie literackie z udziałem

Justyny Janus, Macieja Bieszczada, Piotra Zawadzkiego

Prowadzenie - Magdalena Janus
Spotkaniu towarzyszyć będzie muzyka w wykonaniu
Beaty Piotrowskiej-Piersiak (skrzypce) i Marzeny Kaszczyszyn (akompaniament)

Międzyinstytutowa Biblioteka Politologii, Filozofii i Socjologii UO,
ul. Katowicka 89, Collegium Civitas

Imprezy towarzyszące

5-10 maja 2014

Wystawa **Konserwacja i digitalizacja zabytkowych zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu**

Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Czytelnia, ul. Piastowska 18

8-15 maja 2014

wystawa „Jan Paweł II – droga do świętości”

Muzeum Uniwersytetu Opolskiego, Collegium Maius,
pl. Kopernika 11.

15 maja 2014, godz. 17.00

AMERYKAŃSKA WŁÓCZĘGA - Michigen

W ramach programu AMERYKA W TWOJEJ BIBLIOTECE

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Minorytów 4, Sala Konferencyjna

8 – 30 maja 2014, godz. 9.00 - 17.00

Kiermasz książek używanych

Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego

i wybrane biblioteki specjalistyczne

8-15 maja 2014 Biblioteka Główna i biblioteki specjalistyczne UO

zapraszają wszystkich dłużników do oddawania wypożyczonych książek bez wpłacania opłat
za przetrzymane zbiory biblioteczne

5-17 maja 2014 abolicja dla użytkowników Biblioteki Politechniki Opolskiej
oraz bibliotek wydziałowych

TYDZIEŃ BIBLIOTEK W OPOLU

współorganizują

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich

Zarząd Okręgu i Oddział w Opolu

Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego
Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej
Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu
Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu
Biblioteka Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu
Międzyinstytutowa Biblioteka Politologii, Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Opolskiego

Magdalena Janus

Międzyinstytutowa Biblioteka Politologii, Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Opolskiego

Nie-dramatyczne, nie-prozaiczne, poetyckie spotkanie z literaturą w ramach XI Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek

Tegoroczny Ogólnopolski Tydzień Bibliotek obfitował w różnego rodzaju, nie tylko literackie, wydarzenia organizowane przez opolskie biblioteki. Po raz kolejny miały one okazję stać się miejscem spotkań i nawiązywania relacji między ludźmi z różnych środowisk oraz pokoleń, jak również miejscem dyskusji, wymiany poglądów, dochodzenia do twórczych i odkrywczych wniosków. Tak też było w ostatnim dniu obchodów XI Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek w Międzyinstytutowej Bibliotece Politologii, Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Opolskiego, gdzie odbyło się z tej okazji spotkanie pod intrygującym hasłem: „**Poezja – Proza – Prasa, czyli co łączy poezję z dziennikarstwem?**”. Temat na pierwszy rzut oka trudny, nawet przewrotny - bo cóż może łączyć tak z pozoru różne formy działalności pisarskiej? Jednak, jak się okazało, oprócz oczywistych różnic, można znaleźć w tym przypadku kilka zbieżności.

Nad znalezieniem ich zastanawiali się wraz z publicznością zaproszeni przez organizatorów goście specjaliści, z których profesję dziennikarską reprezentowała **Justyna Janus** – wieloletnia dziennikarka „Nowej Trybuny Opolskiej”, redaktor naczelna tygodnika „Teraz Opole” oraz ogólnopolskiego tytułu „Teraz” ukazującego się w 8 miastach wojewódzkich naszego kraju. Przedstawicielem środowiska poetyckiego był **Maciej Bieszczad** – poeta, autor dwóch tomów wierszy: „Elipsa” (2011), nagrodzonego III nagrodą Złotego Środka Poezji za poetycki debiut roku oraz „Okolice Gerazy” (2012). Publikuje również w licznych czasopismach literackich, tj. „Topos”, „Akcent” czy „Kresy”. Wcześniej prezentował już swoją twórczość w Opolu na wieczorze autorskim w październiku 2012 roku w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej i miesiąc później w Studenckim Centrum Kultury Uniwersytetu Opolskiego podczas spotkania „Wiersze z duszą”. Trzecim z gości był **Piotr Zawadzki** – poeta, eseista, bloger, zdobywca nagrody Marszałka Województwa Opolskiego w XVIII OKL „Krajobrazy Słowa” (2011), który współpracował również z Opolskim Kwartalnikiem Kulturalnym „Prowincja,” a obecnie jest redaktorem Chrześcijańskiego Bloga dla Kulturotwórców RESPIRATOR.

W atmosferze przyjacielskiej rozmowy goście doszli do wniosku, że to, co łączy poezję z dziennikarstwem to przede wszystkim poszukiwanie prawdy. Prawdy o świecie, o ludziach, o sobie samym. Inną, równie ważną kwestią, jest chęć wywarcia wpływu społecznego za pomocą słowa pisanego. W przypadku trójki gości jest to chęć dobrego, pozytywnego oddziaływania na czytelnika, Chęć służenia mu poprzez swoją działalność. Z zagadnieniem wpływu

łączy się również kwestia odpowiedzialności za słowo pisane, która dotyczy każdego twórcy literackiego, nie tylko dziennikarzy działających w ramach prawa prasowego.

Dyskutanci wraz z prowadzącą spotkanie **Magdaleną Janus** dopatrzili się pewnych podobieństw między poezją a dziennikarstwem również na poziomie warsztatu literackiego, zwłaszcza publicystycznych gatunków prasowych, jak reportaż czy felieton. Rzeczywiście, jak podsumowała spotkanie **Kamila Byrtek**, przewodnicząca Studenckiego Naukowego Koła Literackiego UO, czytając choćby reportaże Ryszarda Kapuścińskiego, nie można nie zauważyć ich poetyckiego, czasem niemal abstrakcyjnego przekazu. Ryszard Kapuściński był wszakże jednym z wielu dziennikarzy **tworzących także poezję – podobnie, jak** Andrzej Bursa czy Otto Julius Bierbaum, których nazwiska również padły podczas dyskusji.

Poetycki klimat spotkania tworzyły nie tylko prezentowane wiersze, ale również utwory muzyczne wykonywane na skrzypcach przez **Beatę Piotrowską-Piersiak** przy akompaniamencie **Marzeny Kaszczyszyn**.

Najlepszym podsumowaniem tego wydarzenia są słowa Macieja Bieszczada, który żegnając się, westchnął: „Kolejne udane spotkanie w Opolu”. Kolejne, i miejmy nadzieję, nie ostatnie, zwłaszcza, że według informacji samego autora, trzeci tomik jego poezji ukaże się już pod koniec maja br.

Oprac. Katarzyna Hermasz

Wydział Edukacji i Promocji
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu

Noc Kultury w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu

Pierwsza edycja Nocy Kultury w Opolu miała miejsce w roku 2010. Organizatorem Nocy Kultury jest Wydział Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Opole. W tę noc można bezpłatnie uczestniczyć w imprezach przygotowanych przez placówki kulturalno-oświatowe, których celem jest pobudzenie w uczestnikach wrażliwości artystycznej i zachęcić do czynnego udziału w życiu kulturalnym. Każdego roku liczba wydarzeń opolskiej Nocy Kultury powiększa się. W tym roku można było odwiedzić 33 placówki. Każda edycja Nocy Kultury jest pełna wrażeń i emocji, uczestnicy są zadowoleni i z niecierpliwością oczekują następnej. W tę jedyną noc w naszej bibliotece zatrzymuje się czas. Wszyscy się bawią, uczą, poznają nowe postaci świata nauki, kultury, literatury i etnografii. Tegoroczna Noc Kultury odbyła się pod hasłem „Kolbergowski świat”.



Świat ten rozpoczął się od warsztatów gwarowych: „Trzy razy na ludowo” - Kaszebszcze note (Barbara Pająk), Goralskie posady (Teresa Stanisz-Cyrys) i Śląska godka (Dorota Pasoń). Gwara została przedstawiona na wesoło, a baśń zilustrowano pantomimą.



Gościliśmy zespół taneczny z Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Grodkowie. Uczniowie wykonali trzy tańce: „Krakowiaka”, „Groźonego” oraz „Polkę”. Opowiadali o strojach, w których występują. Przedstawili prezentację multimedialną o działalności i historii zespołu, który istnieje już od 20 lat.



Gwoździem programu tej nocy byli Państwo Marzena i Jacek Mielcarkowie, którzy podczas warsztatów etnomuzykologicznych zaprezentowali brzmienie instrumentów ludowych.



Kolejnym wspaniałym gościem była Pani Iwona Wylęgała. Pani Iwona poprowadziła warsztaty tradycyjnego śpiewu. Okazało się, że śpiewać każdy może.



Podczas trwania Nocy Kultury można było zwiedzić salonik etnograficzny. Na ekspozycję złożyły się różne narzędzia i przedmioty codziennego użytku z prywatnych zbiorów pracowników Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Opolu. Uczestnicy Nocy Kultury mogli się poczęstować tradycyjnym kołaczem (z

piekarni Pana Jerzego Kurca), ciastem upieczonym przez pracowników biblioteki, a na osoby nie lubiące słodkości czekał chleb ze smalcem (Smalec domowy „Spotem” z Olesna). Na spragnionych dobrej kawy i herbaty czekały napoje firmy Tchibo.



Panie Justyna Pasieka i Ewa Przedpełka z Galerii Biały Kruk poprowadziły warsztaty kroju i szycia dla małych i dużych. Dzieci wraz z rodzicami obiegali salę, w której każdy mógł sam uszyć ulubionego pluszaka. Podczas Nocy Kultury trwała akcja społeczna KILOMETRY.DOBRA.PL Fundacji Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu, do której z radością się przyłączyliśmy.



Do każdej edycji pracownicy biblioteki przygotowują się bardzo starannie. Każdy szczegół musi zostać dopracowany. Największą nagrodą dla nas jest tłum odwiedzających gości. Mamy już stałych uczestników Nocy Kultury, którzy pojawili się na pierwszej edycji i są nam każdego roku wierni.

Magdalena Mączyńska

Dział Informacji, Bibliografii i Promocji WBP w Opolu

„Czas już wyjść w morze” – Tydzień pod żaglami w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej (3-11.06.2014)

Ishmael, główny bohater powieści Hermana Melvilla „Moby Dick”, przyznaje, że za każdym razem kiedy czuje się źle, gdy nie może sobie znaleźć miejsca, a głowę wypełniają mu depresyjne myśli, udaje się na morze. Żeglowanie postrzegane jest (nie tylko przez pisarzy i artystów) jako panaceum na wszystkie problemy. Gdy łódź zostaje daleko w tyle człowiek może sprawdzić samego siebie, poznać zarówno swoje słabości jak i drzemiącą w nim siłę. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu idąc tym literackim tropem postanowiła również otworzyć sezon żeglarski zapraszając na cykl spotkań z osobami w różnym stopniu związanymi z morzem. Tydzień pod żaglami był okazją nie tylko do ciekawych rozmów, ale również do muzycznych inspiracji czy uzupełnienia fachowej wiedzy.



Marek Szurawski

Marek Szurawski przeplatał opowieści o niełatwym życiu marynarzy na liniowcach w dziewiętnastym wieku szantami, jakie rozbrzmiewały wtedy na pokładach. W zazwyczaj cichej czytelnicy zabrzmiały pieśni wielorybników, wesołe i czasem niezbyt poprawne przyśpiewy rodem z portowych tawern, a także rytmiczne utwory ułatwiające wysiłek przy podnoszeniu kotwicy czy wypompowywaniu wody.

Różnorodność szant, o której wspominał nasz pierwszy gość po mistrzowsku zaprezentował brzeski zespół Shantażyści.



Zespół Shantażysty

Wykonawcom udało się porwać publiczność nie tylko muzyką, ale również zabawnymi komentarzami, jakimi przeplatali swój występ. Śpiew a'capella to najlepsza wizytówka grupy, która oprócz melodii tradycyjnych prezentuje również własne kompozycje. Repertuar Shantażystów uzmysławia nam, że szanty nadal ewoluują i inspirują pomimo tego, że wiek żaglowców dawno minął i nie ma już ludzi, którzy wykorzystywali je w swojej codziennej pracy. Choć szanty straciły swoją pierwotną funkcję, nadal fascynują środowisko żeglarzy, zarówno tych odwiedzających polskie jeziora jak i zapuszczających się na oceaniczne rejsy. Uroki i trudy współczesnego dalekomorskiego żeglowania pokazał opolski żeglarz Feliks Szczot. Odślonił wszystkie zakamarki „Zawiszy Czarnego” – pozwolił zajrzeć pod pokład i do kajut marynarzy, a jego morskie opowieści urozmaicił smak marynarskiego grogu i zapach mocnej tabaki. Morze to jednak nie tylko wspólne podróżowanie, ale także w dużym stopniu samotność. Ten aspekt morskich wypraw poruszył kapitan Krzysztof Baranowski, który opowiedział o samotnych rejsach dookoła świata i swojej fascynacji morzem. Wspominał niewygodę związane z codziennym funkcjonowaniem na statkach, tęsknotę za rodziną i przyjaciółmi, a także problemy wynikające z długiej nieobecności w domu, niemniej jednak słuchacz odnosił wrażenie, że wszystkie przeciwności błędą, gdy tylko odezwie się miłość do morza.



Kapitan Krzysztof Baranowski

Kapitan Krzysztof Baranowski podkreślił, że potrzeba żeglowania nie mija z wiekiem, lecz jest nieustannie obecna w człowieku, dlatego też wszyscy zapaleni wodniacy instynktownie czują kiedy przychodzi czas aby już wyjść w morze.

Barbara Giedrońc

Dział Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych WBP w Opolu

Sentymentalna podróż w przeszłość – wystawa „Spacerem po dawnym Opolu” w WBP w Opolu

Niesprzyjająca pogoda nie zniechęciła mieszkańców Opolu do wzięcia udziału w wernisażu wystawy „Spacerem po dawnym Opolu”, który odbył się 7. maja br. w Galerii WuPeBe. Licznie zgromadzeni goście, po wysłuchaniu kilku starych polskich przebojów w wykonaniu Laury Kaczanowskiej z zespołem, udali się w podróż w czasie. Na ponad 400 prezentowanych widokach (pocztówkach, fotografiach, drzeworytach) obejrzeć można było, jak zmieniało się Opole od początku XX w. do końca lat 60-tych. Wystawę, przygotowaną ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, wzbogaciły prywatne fotografie mieszkańców regionu, którzy często dokumentowali swe rodzinne, niedzielne spacery po mieście, fotografując nie tylko siebie, ale i opolskie zabytki.



Spacer rozpoczął się spod opolskiego ratusza – tego z przedwojennymi przybudówkami oraz w odbudowie po zawaleniu wieży w 1934 r. Dookoła rynek, pełen przedwojennych straganów, rynek zniszczony działaniami wojennymi oraz z (zapomnianym już) ruchem autobusowym lat 60-tych. Po drodze mijaliśmy tętniącą przedwojennym, wielkomięjskim życiem ulicę Krakowską oraz ją samą w powojennej, prawie całkowitej

odbudowie. Obejrzeć można było też Plac Wolności z gmachem Rejencji, a także powojenne skwery jeszcze bez rzeźby „opolskiej Nike”, Zamek Piastowski w pełnej krasie oraz samotną wieżę po rozbiórce, wyspę Pasiekę z górującym gmachem Nowej Synagogi oraz budowane w latach 60-tych wieżowce przy Placu Konstytucji.



Nie zabrakło miejsc, które zarówno przed wojną, jak i dziś, są przez mieszkańców chętnie odwiedzane – urokliwy Plac Daszyńskiego, promenada wzdłuż Młynówki, bulwary nad Odrą, wyspa Bolko czy ogród zoologiczny.



Liczne były też fotografie i pocztówki najważniejszych opolskich kościołów – katedralnego Św. Krzyża, oo. Franciszkanów, „na Górcę” czy Świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz ulic – 1 Maja, Kościuszki, Katowickiej, Korfantego. Udało się wyjść poza centrum miasta – na planszach prezentują się przed i powojenne Zaodrze oraz Szczepanowice. A to wszystko na przed i powojennych fotografiach.

Niemalą atrakcją wystawy były eksponaty. W gablotach prezentowano stare aparaty fotograficzne, z których najstarszy pochodził z lat 20-tych XX w. i należał do jednej z mieszkanek opolskich Szczepanowic. Muzeum Wiejskie w Raszowej wypożyczyło dwa dziecięce wózki, które z pewnością spotkać można było zarówno w przed jak i powojennym Opolu. Uroku dodawała stara, drewniana hulajnoga, panów zaś szczególnie interesował Simson Suhl SR2 z 1958 r. (ciągle „na chodzie”).



Wystawa cieszyła się olbrzymim powodzeniem. W niewiele ponad 3 tygodnie zwiedziło ją ok. 600 osób i zebrła wiele pozytywnych opinii. Tematyka dawnego Opolu z pewnością wróci w przyszłości do Galerii WuBePe.

Gabriela Kansik
Dyskusyjny Klub Książki
Oleska Biblioteka Publiczna w Oleśnie

Dyskusyjny Klub Książki w Oleśnie

Kilkuletnia już działalność klubu pokazała, że jest to inicjatywa potrzebna. Pozwala na zapoznanie się z nowymi na rynku wydawniczym propozycjami książkowymi, na odkrywanie nowych autorów, na sięganie po inne niż zazwyczaj gatunki literackie – kolejny sezon w DKK w Oleśnie podsumowuje uczestniczka Gabriela Kansik.

Dyskusyjny Klub Książki, czyli DKK działa przy Oleskiej Bibliotece Publicznej od 2010 roku pod patronatem Instytutu Książki. Jego pomysłodawcą, założycielem i moderatorem jest dyrektor OBP Pani Halina Szklanny. Oleski DKK tworzy grupa czytelniczek, które spotykają się, aby porozmawiać o książkach. Spotkania odbywają się cyklicznie, konkretnie w jeden z wtorkowych wieczorów każdego miesiąca. Po każdym spotkaniu sporządzane jest sprawozdanie, które następnie wysyłane jest do koordynatora wojewódzkiego DKK w Opolu.

Na czym polega działalność klubu? W wykazie propozycji Instytutu Książki uczestniczki szukają kilka pozycji książkowych, które pragną poznać. Wybierają z działów literackich: literatura polska (powieść, poezja, reportaż, felieton, biografia) oraz literatura obca. Mogą również zdecydować się na wybór własnej propozycji literackiej, spoza listy IK. Następnie czytają wnikliwie wybrany utwór, by w czasie kolejnego spotkania podyskutować na jego temat. Rozmawiają o autorze książki, walorach i niedociągnięciach lektury, własnych przeżyciach czytelniczych. Wymieniają się poglądami, wzbogacając tym samym osobisty odbiór literacki.

Kilkuletnia już działalność klubu pokazała, że jest to inicjatywa potrzebna. Pozwala na zapoznanie się z nowymi na rynku wydawniczym pozycjami książkowymi, na odkrywanie nowych autorów, na sięganie po inne niż zazwyczaj czytane gatunki literackie. A dyskusja o tych książkach to po prostu niezwykła uczta intelektualna! DKK zaspokaja w zasadzie wszelkie potrzeby czytelnicze, zarówno tzw. poszukiwaczy przygód, którzy lubią w lekturze silne emocje, zestresowanych, którzy czytają, by się odprężyć i odpocząć, jak również zdesperowanych - czyli czytających wszystko, co im wpadnie w rękę, zachowawczych - sięgających tylko po swoich ulubionych autorów, nie lubiących ryzyka, a także ambitnych obcujących tylko i wyłącznie z wymagającą lekturą. W mijającym właśnie półroczu członkinie DKK miały możliwość zapoznać się z nowymi pozycjami wydawniczymi. Rozmawiały o wierszach Justyny Bargielskiej zamieszczonych w tomiku "Bach for my baby", gorąco dyskutowały o książce Joanny Bator "Ciemno, prawie noc", laureatce Nagrody Nike 2013 oraz o reportażu historycznym Angeliki Kuźniak "Papusza". Poznały i omawiały problemy polskiej współczesności przedstawione w powieściach obyczajowych Anny Ficner-Ogonowskiej ("Alibi na szczęście", "Krok do szczęścia", "Zgoda na szczęście") oraz w reportażu-wywiadzie "Smoleńsk", ostatniej książce Teresy Torańskiej. Dyskutowały na temat książki "Nadal ten sam śnieg i nadal ten sam wujek" Herty Mueller, jednej z najważniejszych postaci współczesnej literatury niemieckiej, uhonorowanej Nagrodą Nobla w dziedzinie literatury w 2009 r. Zapoznały się z twórczością amerykańskiego autora Paula Richarda Evansa i zastanawiały się nad fenomenem popularności tego pisarza, dyskutując o jego książkach, przede wszystkim o najnowszej, czyli "Zimowych snach".

Oprócz tych niejako rutynowych spotkań odbywają się także w ramach działalności DKK tzw. spotkania autorskie ze znanymi twórcami literackimi. Do tej pory gościliśmy w oleskiej bibliotece Barbarę Kosmowską, Jana Grzegorzycza, Jacka Hugo-Badera, Małgorzatę Gutowską-Adamczyk. Uczestniczki wykonują także przygotowane

dla członków klubów zadania. Instytut Książki prowadzi konkurs na recenzję omawianych książek (najciekawsze zamieszczane są na stronie internetowej IK), w której uczestniczą członkinie oleskiego DKK. Brały także udział w roku 2012 w ogólnopolskiej akcji **10 pytań na 1000 klubów**, która polegała na udzieleniu odpowiedzi na pytania dotyczące działalności klubu. Wśród nich znalazły się m. in. (przytaczam pytania i własne odpowiedzi):

1. Prehistoria klubu – jak to się zaczęło, pamiętacie pierwsze spotkanie? Opiszcie początki klubowe w pięciu dosłownie zdaniach.

A zaczęło się całkiem zwyczajnie... Ponieważ byłam stałym czytelnikiem naszej miejskiej biblioteki, otrzymałam zaproszenie na spotkanie poświęcone utworzeniu oleskiej sekcji Dyskusyjnego Klubu Książki. Pamiętam, siedziałam obok pani Basi, która sceptycznie podeszła do tego pomysłu, wysuwając argumenty przeciwko istnieniu Klubu, no i ostatecznie nie została jego członkiem. Ja zaakceptowałam jego istnienie natychmiast, zapisałam się, przyszłam na pierwsze spotkanie "robocze"..., no i mnie wciągnęło! Już prawie dwa lata czytam i dyskutuję - i bardzo sobie cenię te spotkania.

2. Czy dzięki klubom czytacie więcej?

Nie, czytam nie tyle więcej, co bardziej zróżnicowaną literaturę. Bez klubowego "przymusu" raczej nie sięgnęłabym do powieści politycznej, mniej czytałabym reportaży, być może nie odkryłabym literatury Kosmowskiej. Z pewnością oferta klubowa książek do przeczytania przyczyniła się do wzbogacenia moich zainteresowań czytelniczych.

3. Od sześciu lat spotykacie się z postaciami literackimi. Którego z bohaterów najbardziej chcielibyście spotkać? I dlaczego?

Trudne pytanie. Raczej nie identyfikuję się z bohaterami literackimi do tego stopnia, by chcieć spotkania i rozmowy z nimi. Ale muszę stwierdzić, że miałam to szczęście i spotkałam "bohatera literackiego", który mnie zainteresował, gdy wyruszyłam na spotkanie z książką. Niemożliwe? Ależ jak najbardziej możliwe! Przeczytałam "Dzienniki kołymskie" Jacka Hugo-Badera (i dodatkowo, niejako na deser, inne reportaże tego autora) i bardzo chciałam zadać kilka pytań głównemu bohaterowi tej książki, czyli samemu autorowi. Niedługo potem miałam okazję uczestniczyć w spotkaniu autorskim J. Hugo-Badera. I uzyskałam odpowiedzi na niektóre z moich pytań, przede wszystkim o odmienność trybu życia w tych odległych - geograficznie, socjologicznie, kulturowo i cywilizacyjnie - rejonach świata. Szkoda, że nie mogłam zapytać Wielką Szamankę o swoją przyszłość...!

4. Na pewno zdarzają się kłótnie, o bohatera, o sens, o język. Która z nich utkwiła wam w pamięci. Tu także prosimy o opis nie dłuższy niż pięć zdań. Pytania pomocnicze: o co się kłóciliście, czy ktoś czymś rzucał...?

Dyskusja jest wówczas ciekawa, gdy ścierają się poglądy. Mogę stwierdzić, że w zasadzie o każdą książkę "walczymy" z sobą, gdyż różne są gusta czytelnicze. Nie pamiętam jednak szczególnie zażartej kłótni o książkę... Może tylko tę o "Walkirie" Paulo Coelho, a w zasadzie o całą twórczość Coelho...Czy to grafomania, czy też literatura najwyższych lotów? Czy rzeczywiście taka filozoficzna, czy też zdecydowanie przereklamowana na fali mody? Czy to rzeczywiście moralne, zostawić rodzinę, by zbawiać świat (jak w przypadku Walkirii)? Wymiana poglądów była zdecydowana i ostra - na szczęście nikt niczym nie rzucał...

5. Jak odbieracie głos gadułów? Jakie macie sposoby na porządkowanie dyskusji?

Och, mamy swoją Panią Przewodniczącą, która z wielkim taktem i wyczuciem kieruje dyskusją. Nie ma problemów z "dygresyjnymi wtrąceniami".

Dyskusyjny Klub Książki przy Oleskiej Bibliotece Publicznej jest klubem otwartym. Informacje o spotkaniach, ich terminach i tematyce można uzyskać bezpośrednio w bibliotece lub na stronie internetowej biblioteki. Życzymy sobie dalszej owocnej działalności oleskiego DKK!



NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA

DKK

dyskusyjny klub książki

Ewa Bury
GBP w Gogolinie

Klub Młodego Czytelnika w Przedszkolu nr 3 w Gogolinie

Książka jest we współczesnym świecie elementem umożliwiającym człowiekowi kontakt z kulturą. Nawyk czytania i miłości do książek powinien powstać w dzieciństwie. Samo czytanie musi być dla dziecka atrakcyjne i przyjemne. Piękna i naprawdę wartościowa literatura ginie często w zalewie gier komputerowych i filmów. Z tych też powodów dorośli powinni rozbudzać w dziecku, już od najmłodszych lat kulturę i zainteresowania czytelnicze.

Nauczyciele, rodzice i dzieci z Publicznego Przedszkola Nr3 w Gogolinie uważają powyższe działania za priorytet. Dzięki współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną w Gogolinie placówka realizuje zajęcia programu „Klubu Młodego Czytelnika”, którego pomysłodawczynią i opiekunką jest nauczycielka Gizela Sapok.

Nawiązana między naszymi placówkami współpraca przyniosła wiele ciekawych rozwiązań i pomysłów. Dzieci w ramach realizowanych zajęć poznawały utwory literatury dziecięcej oraz ich autorów. Odbływały spotkania z pisarzami. Uczestniczyły w wielu imprezach i ciekawych zajęciach bibliotecznych tj.: „Pasowanie na Czytelnika”, „Przedszkolaki tańczą z książką”, „Zagrożenia wynikające z nieumiejętnego korzystania z nowoczesnych technologii”. Pracownicy biblioteki często byli zapraszani do udziału w licznych uroczystościach organizowanych przez przedszkole.

Dzieci miały również okazję zwiedzenia drukarni oraz poznania kolejnych etapów powstawania książki.

Dzięki poznawanim utworom literackim rozwijały swoje artystyczne talenty, prezentując je w postaci inscenizacji teatralnych.



Największym osiągnięciem Klubu Młodego Czytelnika jest jednak zwiększone zainteresowanie czytaniem książek wśród dzieci i ich rodziców, co było głównym założeniem realizowanego przez przedszkole programu. Każdego miesiąca nauczyciel opiekujący się klubem wyznaczał utwór literatury dziecięcej do wspólnego czytania dzieciom w domu przez rodziców. Poznawane w ten sposób bajki, wiersze i opowiadania były później omawiane na zajęciach w przedszkolu.

18 czerwca 2014r. w Publicznym Przedszkolu Nr 3 w Gogolinie odbyła się uroczystość zakończenia działalności Klubu Młodego Czytelnika, na którą zaproszono pracowników biblioteki.

W tym dniu odbyło się również rozstrzygnięcie konkursu na zakładkę do książki „Razem z Karolinką”. Konkurs skierowany był dla dzieci i ich rodziców. Laureaci otrzymali z rąk dyrektorów obu placówek oraz opiekuna klubu pamiątkowe dyplomy i nagrody.



Dyrekcja oraz pracownicy GBP w Gogolinie pragną podziękować dyrektor Publicznego Przedszkola nr 3 w Gogolinie, pani Katarzynie Figieli oraz nauczycielkom, a w szczególności pani Gizeli Sapok za wiele wspólnie podjętych ciekawych inicjatyw. Mamy nadzieję, że obopólne korzyści płynące z świetnie układającej się współpracy zaowocują jeszcze wieloma, ciekawymi pomysłami.

*Alicja Kisala**Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu*

Wybrane projekty i działania edukacyjne w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu

Zmiany technologiczne, społeczne, ekonomiczne i kulturowe są głównymi przesłankami wymuszającymi ciągłość samodoskonalenia się współczesnego człowieka. Coraz większego znaczenia nabiera kształcenie nieformalne. W takiej sytuacji praca z książką staje się inwestowaniem w siebie, gdyż umiejętność sprawnego odbioru i przekazywania informacji potrzebna jest nie tylko w szkole, ale i w całym późniejszym życiu. Biblioteki od początku swojego istnienia służą wszystkim tym, którzy pragną pogłębiać swoją wiedzę.

Literatura naukowa i popularnonaukowa stanowi 85% księgozbioru biblioteki pedagogicznej. Dla każdego bibliotekarza oczywiste jest, że najlepsze zbiory bez dobrej o nich informacji nie spełniają swoich podstawowych funkcji, dlatego też w poprzednich latach koncentrowaliśmy się głównie na tworzeniu katalogu on-line (dziś około 95% zbiorów) i baz bibliograficznych (ponad 85 000 opisów bibliograficznych). Poza zakupieniem bazy IBUK, aby umożliwić czytelnikom lepszy dostęp do zbiorów, realizowaliśmy projekty: **MULTIMEDIA** – zakładający sporządzenie cyfrowych kopii około 1000 filmów, które biblioteka posiada w postaci kaset VHS i udostępnianie ich w sieci wewnątrzbibliotecznej oraz **SCAN-PRESS** dotyczący czasopism. Celem projektu jest digitalizacja oraz elektroniczna archiwizacja liczących kilkaset tytułów zbiorów czasopiśmienniczych oraz zapewnienie do nich powszechnego dostępu. SCAN-PRESS jest bazą pełnotekstową. Dostęp do niej na tym etapie projektu możliwy jest lokalnie na wszystkich stanowiskach komputerowych znajdujących się w sali katalogowej w Opolu, jak również we wszystkich filiach PBW (w Brzegu, Kędzierzynie-Koźlu, Kluczborku, Nysie) w godzinach otwarcia poszczególnych agend biblioteki. Obecnie digitalizujemy 97 bieżących tytułów czasopism o tematyce pedagogicznej, metodycznej i społeczno-kulturalnej odnotowywanych w bazie bibliograficznej OMNIBUS. Ponadto z 7 tytułów czasopism literackich digitalizowany jest spis treści. W miarę możliwości będziemy powiększać kolekcję o kolejne tytuły i roczniki czasopism.

Szeroko rozumiana działalność edukacyjna biblioteki pedagogicznej prowadzona jest w formie wystaw, konferencji naukowych i metodycznych, prelekcji, spotkań i warsztatów. Działania edukacyjne PBW w Opolu i jej filii w roku szkolnym 2013/2014 skupiały się wokół kilku głównych obszarów, takich jak: projekty i działania w zakresie wspomagania placówek oświatowych i nauczycieli, kształcenie użytkowników informacji, promocja czytelnictwa, biblio- i arteterapia.

Wspomaganie placówek oświatowych realizowane jest w bibliotece poprzez m. in. organizację szkoleń, konferencji, instruktaży i warsztatów dla nauczycieli i nauczycieli bibliotekarzy, lekcje biblioteczne, zajęcia czytelnicze, prace informacyjno-bibliograficzne, oraz udział w projektach lokalnych. W ramach realizowanego przez

PODN w Kluczborku projektu „**Kompleksowe wspomaganie szkół i przedszkoli powiatu kluczborskiego**” opracowano w marcu 2014 r., „Materiał pomocniczy dla koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia oraz Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji w zakresie wybranych ofert doskonalenia nauczycieli opracowanych przez ORE”. Od marca bieżącego roku we współpracy z Administracją Oświaty w Kluczborku realizujemy projekt edukacyjny „**Biblioteka pedagogiczna otwartą przestrzenią w zakresie wspomagania szkół i nauczycieli powiatu kluczborskiego**” w zakresie adresowanych, edukacyjno-rozwojowych form doskonalenia zawodowego. W ramach projektu zrealizowane zostały np. szkolenia „*Nauczyciel coachem – umiejętności coachingowe w pracy nauczyciela*”, prelekcja i spotkanie autorskie nt. „*Logopedycznej bajki terapeutycznej*” oraz szkolenie „*Nauczyciel doradcą i przewodnikiem – czyli doskonalenie z zakresu umiejętności psychologicznych w pracy z dziećmi i młodzieżą*”.

Szkolenia i warsztaty organizowane w PBW i filiach obejmują różnorodne aspekty pracy nauczyciela, np.: *Problem agresji w szkole, mechanizmy jej powstawania, Radzenie sobie w sytuacjach trudnych, Syndrom nieadekwatnego uczenia się, Wykorzystanie gier logicznych, łamigłówek oraz gier planszowych na zajęciach lekcyjnych i poza lekcyjnych, Wykorzystanie gier planszowych w procesie nauczania dla nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej, Matura z języka polskiego od 2014/2015 - praktyczne wskazówki, Filozofia jako kontekst dzieła literackiego w perspektywie matury 2015, „Ibuk Libra – rewolucja w pracy z e-książką” - konferencja metodyczna dla nauczycieli bibliotekarzy, Media społecznościowe jako narzędzie pracy nauczyciela i bibliotekarza, Historia książki, Przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom.*

Od kilku lat na stronie internetowej biblioteki zamieszczane są corocznie aktualizowane zestawienia bibliograficzne zawierające wybór scenariuszy i konspektów poświęconych różnym uroczystościom szkolnym (zakładka MATERIAŁY REPERTUAROWE), które odwiedzane są blisko 40 000 razy rocznie.

Kontynuujemy współpracę z siecią kin HELIOS w ramach współorganizowanej akcji dla szkół KINO NA TEMAT. Nasi pracownicy są autorami scenariuszy zajęć i zestawień bibliograficznych o tematyce wychowawczej, publikowanych na stronie internetowej sieci HELIOS, m. in. *Cyberprzemoc, Zagrożenia wieku dorastania – młodociane macierzyństwo, Patriotyzm wczoraj i dziś, Spotkanie z Innym. Tolerancja, Czy dialog z rodzicami w okresie dorastania jest możliwy?*

PBW organizuje wiele konkursów o charakterze edukacyjnym. Przykładem może być konkurs fotograficzny dla uczniów szkół powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego *Wypromuj swoją miejscowość*, organizowany we współpracy z Kędzierzyńsko-Kozielskim Towarzystwem Historycznym pod Honorowym Patronatem Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle. Bierzymy również udział w akcjach ogólnopolskich jak konkurs *Młodzi dla wolności*, organizowany przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwo Edukacji i ORE.

W październiku ubiegłego roku współorganizowaliśmy międzynarodową konferencję interdyscyplinarną "Biblioteki w kulturze Kresów. Kresowanie w bibliotekach w Polsce i na świecie" pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Opolskiego, Dyrektora Biblioteki Ossolineum we Wrocławiu oraz Światowej Rady Badań nad

Polonią. Wspólnie ze Studenckim Kołem Naukowym Politologów Uniwersytetu Opolskiego, Stowarzyszeniem Współpracy Polska - Wschód zorganizowaliśmy w czerwcu b.r. konferencję lokalną „Rosja, społeczeństwo, kultura, polityka na przestrzeni wieków”. Walory edukacyjne miała również współorganizowana przez nas w 2013 roku konferencja „Dorosły w świecie praw dziecka” (współorganizatorami tej konferencji byli: PSP w Polskiej Nowej Wsi im. Janusza Korczaka, Zespół Szkół im. Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Opolu oraz Stowarzyszenie Szkół Innowacyjnych Regionu Opolskiego).



Warsztaty integrujące - Konferencja Biblioteki w kulturze Kresów

Od wprowadzenia tzw. „nowej matury”, w bibliotece prowadzone są lekcje biblioteczne poświęcone tworzeniu bibliografii załącznikowej oraz kształceniu umiejętności wyszukiwania informacji w bazach bibliotecznych i Internecie. Aby ułatwić maturzystom wyszukiwanie informacji potrzebnych do stworzenia prezentacji na ustny egzamin z języka polskiego, rozpoczęto tworzenie słownika bibliograficznego motywów literackich (on-line), który liczy dziś około 7000 opisów. W związku z planowaną zmianą formuły egzaminu ustnego, obecnie słownik wzbogacany jest o motywy w kulturze Rocznie z zajęć dla maturzystów i indywidualnych konsultacji korzysta około 1500 maturzystów. Oprócz lekcji bibliotecznych i tematycznych które odbywają się w bibliotece, do ciekawszych inicjatyw należą np. cykliczne zajęcia „Nauka języka obcego paszportem w świat od najmłodszych lat. Spotkania dla przedszkolaków w formie przedstawień teatralnych” oraz „Język angielski bez tajemnic” pomoc dla uczniów w nauce języka angielskiego - realizowane przy współpracy studentów z Koła Naukowego Activ Minds przy PWSZ w Nysie. Filia w Brzegu we współpracy z dietetykiem prowadzi cykliczne zajęcia dla szkół poświęcone promocji zdrowia i zdrowego trybu życia. Zajęcia z alfabetyzacji komputerowej dla seniorów prowadzą biblioteki w Nysie i Kędzierzynie-Koźlu. Projekt „Pierwsza pomoc od przedszkola do seniora” realizowała filia w Nysie.

Promocji książki i czytelnictwa poświęconych było wiele wydarzeń, organizowanych przez Bibliotekę.

Organizowane przez bibliotekę konkursy np. Przyłapani na czytaniu, Konkurs na najlepszą gazetkę szkolną woj.

opolskiego, konkurs dla przedszkolaków "Jestem ilustratorem mojej ulubionej bajki" współorganizowany z PP nr 18 w Opolu, konkursy na recenzje filmowe współorganizowane z siecią HELIOS ("Baczyński", "Kamienie na szaniec", "Wałęsa - człowiek z nadziei") przyczyniają się do promowania kultury czytelniczej i medialnej. Dużym zainteresowaniem starszych czytelników cieszą się po raz pierwszy zorganizowane konkursy: Czytelnik miesiąca, Czytelnik roku, Przyjaciel Biblioteki.

Oprócz spotkań autorskich dla dzieci i dorosłych, prowadziliśmy wiele zajęć czytelniczych dla przedszkolaków, uczniów wszystkich typów szkół, a także seniorów. W tym roku po raz pierwszy na większą skalę zorganizowaliśmy prowadzone przez Dorotę Różycką spotkania autorskie w opolskich szkołach średnich (naszymi gośćmi byli Mariusz Urbanek, Marek Zagańczyk i Jacek Podsiadło). W cyklu **Akademia Pedagogiczna** odbyło się spotkanie na temat kultury żydowskiej pt. „Świat żydowskich sztetli” z Anną Kałużną z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz spotkanie z fizykiem Andrzejem Brociańskim popularyzujące wiedzę o cząsteczkach elementarnych pt. „Jak pachną kwarki”. Cykl "Od Szekspira do Szyborskiej" to zajęcia czytelnicze odbywające się w ramach "Wtorków z literaturą" dla podopiecznych Domu Dziennego Pobytu "Magnolia" w Kędzierzynie-Koźlu. We współpracy z Kędzierzyńsko-Kozielskim Towarzystwem Historycznym organizowane są wykłady dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu. Pod hasłem "Dlaczego warto czytać dzieciom" odbyło się spotkanie dla członków Klubu Mamuśki w Nysie.



Spotkanie z Mariuszem Urbankiem w opolskim Plastyczniaku



Świat żydowskich sztetli - zajęcia prowadzi Anna Kałużna z Uniwersytetu Wrocławskiego

Kluczborska filia prowadzi wiele inicjatyw o charakterze cyklicznym skierowanych do mieszkańców powiatu kluczborskiego m. in. Klub Czytających Rodzin "Czytaczki bajeczki" Klub Miłośników Poezji, zajęcia warsztatowe dla seniorów z elementami biblioterapii połączone z treningiem twórczości, kreatywnego myślenia i gimnastyki mózgu oraz cykl Młodzi w codzienności (w ramach którego odbył się Panel czytelniczy dla młodzieży gimnazjów i szkół średnich – Co z tym czytaniem?). Od ubiegłego roku realizujemy w Kluczborku projekt **Zaczytana ławeczka**, którego ideą jest powstanie miejsca spotkań ludzi, którzy poprzez głośne czytanie tekstów literackich w ramach akcji czytelniczych promować będą literaturę w środowisku lokalnym (Akcja „Lato z książką” przy „Zaczytanej ławce”, Happening czytelniczy dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych (kl.I-III), pt. *"Jedzie pociąg z daleka..."* - z okazji obchodów Roku Juliana Tuwima oraz XII Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom).



Zaczytana ławeczka w Kluczborku

Bierzemy udział w akcjach Narodowe Czytanie, Tydzień Zakazanych Książek, Zaczytani, Cała Polska czyta dzieciom oraz akcjach społecznych np. "Pomaganie w dobrym tonie" i inicjatywach lokalnych np. "Mam talent, mam pasje – jestem wolny od nałogów", (impreza zorganizowana przez Zespół Szkół nr 1 z Oddziałami Sportowymi, Urząd Miasta, Brzeskie Centrum Kultury i filię PBW w Brzegu).

Nasza przygoda z biblioterapią rozpoczęła się od zorganizowanej wspólnie z MODN w Opolu w kwietniu 2013 roku, I Opolskiej Konferencji Biblioterapeutycznej "Książka lekiem na niepogodę duszy". Zarówno konferencja jak i zorganizowane w jej ramach warsztaty prowadzone przez członków Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestników. W zakresie upowszechniania wiedzy o biblioterapii (bajkoterapii, poezjoterapii), w 2013 roku zorganizowano we współpracy z PODN w Kluczborku cykl warsztatów z elementami biblioterapii dla nauczycieli bibliotekarzy powiatu kluczborskiego, pt. „Podróż w stronę książki” prowadzonych przez m. in. dr Małgorzatę Siemieź, dr Lidzię Ippoldt i naszą koleżankę Joannę Baran oraz kurs z bajkoterapii dla nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej gminy Kluczbork. Warsztaty przybliżające nauczycielom ideę biblioterapii zorganizowane zostały również w Opolu i Kędzierzynie-Koźlu. Słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Kluczborku wzięli udział cyklu warsztatów z elementami biblioterapii „Ogród mojego szczęścia”. Podobne spotkania organizowane były również dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz dla pensjonariuszy Domu Dziennego Pobytu w Nysie. Pensjonariusze Domu Żłota Jesień w Opolu od ponad dwóch lat uczestniczą w poniedziałkowych spotkaniach z książką, łączących elementy biblio- i arteterapii, prowadzonych przez naszą koleżankę Barbarę Pająk. Zajęcia edukacyjne z elementami biblioterapii dla dzieci prowadzone są przez naszych pracowników w kilku opolskich przedszkolach w oraz w 2 przedszkolach w Grodkowie. W ramach cyklu spotkań, pt. „Bajki, które leczą – popołudnia głośnego czytania”, nasze koleżanki zorganizowały akcję głośnego czytania dzieciom „Głośno czytać każdy i wszędzie może” na Oddziale Pediatrycznym Powiatowego Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku.



Zajęcia otwarte B. Błyszczakowskiej w ramach Konferencji Biblioterapeutycznej



Happening czytelniczy w Kluczborku

Wszyscy zainteresowani arteterapią mogli wziąć udział w zorganizowanym w tym roku przez PBW w Opolu I Festiwalu Arteterapii Homo Creator. Współorganizatorami tego ogromnego czterodniowego przedsięwzięcia, na które złożyła się konferencja arteterapeutyczna oraz cykl warsztatów przeprowadzonych przez ponad 20 współpracujących z biblioteką podmiotów, byli: MODN w Opolu, PSP im. Janusza Korczaka w Polskiej Nowej Wsi oraz PSM I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Opolu.

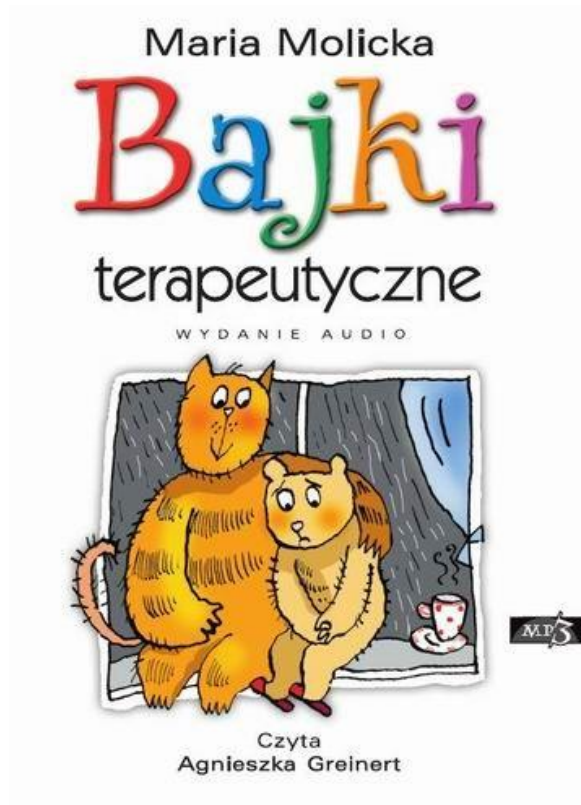
Zorganizowanie wielu różnorodnych działań w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Opolu oraz jej filiach, z których wybrano dla tego omówienia tylko niektóre, możliwe było dzięki współpracy z wieloma instytucjami, placówkami oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi, firmami i osobami prywatnymi.

- KULTURA: LITERATURA • KSIĄŻKA • CZASOPISMIENICTWO -

Małgorzata Pindera

Dział Udostępniania Zbiorów WBP w Opolu

Audiobooki z bibliotecznej kolekcji



***Bajki terapeutyczne* : wydanie audio**

Maria Molicka ; czyta Agnieszka Greinert.

Poznań : Media Rodzina, 2007.

Czas trwania: 4 godz. 57 min.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu poleca audiobook Marii Molickiej pt. "Bajki terapeutyczne". Autorka bajek jest psychologiem pracującym z dziećmi i młodzieżą. Opublikowała wiele książek z zakresu psychologii dziecka oraz opracowań a teoretycznych na temat bajkoterapii i biblioterapii.

Warto zwrócić uwagę na samo pojęcie **bajki terapeutycznej**. Jest to utwór pisany wyłącznie w celu terapeutycznym do młodego adresata. Zadaniem bajki terapeutycznej jest "niesienie pomocy dziecku, które doświadcza lub doświadczyło sytuacji trudnych emocjonalnie, bądź przygotowanie go do możliwości ich pojawienia się¹".

Na audiobook Marii Molickiej składa się szesnaście krótkich historyjek adresowanych do dzieci

w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Bohaterami bajek są sympatyczne postaci: Misiulek, Wesoły Pufcio, Lisek Łakomczuszek, Zuzi Buzi i wielu innych. Borykają się oni z trudnościami dnia codziennego: adaptacją w przedszkolu, adopcją, zazdrością o nowego członka rodziny, rozwodem rodziców, strachem przed ciemnością, lękiem przed dentystą... Fabuła "Bajek terapeutycznych" rozgrywa się w fantastycznym, nierealnym świecie, gdzie zwierzęta i zabawki mówią ludzkim głosem, w którym jednak rzadko pojawia się magia. Dzięki temu młody odbiorca uczy się aktywnego, a nie pasywnego podejścia do trudnej sytuacji (w baśniach natomiast często rozwiązanie przychodzi samo, dzięki magicznemu przedmiotowi, czarom...). Dziecko przekonuje się, że poprzez odpowiednie działanie oraz pomoc ze strony innych można zmierzyć się z problemem.

Ważnym elementem bajek jest wspólnotowość. Bohater nie przewycięża problemu sam, lecz

w towarzystwie przyjaciół lub innych postaci wspierających go (ekspertów, doradców itp). Pomagają oni racjonalnie zmierzyć się z problemem i ukazują strategię działania, unikając zbędnego moralizatorstwa. W bajkach występują liczne symbole i metafory. Przykładem może być metaforyczna bajka „Zwaśnione pory roku” adresowana do dzieci przeżywających stres i poczucie winy spowodowane konfliktami dorosłych. W bajce tej kolejne pory roku symbolizują poszczególnych członków rodziny, a wyładowania atmosferyczne odzwierciedlają napięcia pomiędzy rodzicami.

Dwie bajki dotyczą bardzo trudnego tematu: śmierci. „Domek na drzewie” pomóc ma dziecku uporać się ze stratą zwierzątka, natomiast w bajce „Lustro” śmierć w rodzinie zostaje przedstawiona jako przejście z jednego do drugiego świata za sprawą niezwykłego, tytułowego przedmiotu. Uważam, że szczególnie w przypadku tych bajek rodzice powinni wcześniej zapoznać się z ich treścią i zdecydować, czy akurat w takiej formie chcą oswoić dziecko z tematem utraty.

Jak twierdzi Maria Molicka, bajki terapeutyczne potrzebne są nie tylko dzieciom. Pomagają także dorosłym wczuć się w sytuację dziecka, zobaczyć świat jego oczyma. Ponadto rodzice, wychowawcy, terapeuci, zaznajomieni ze stosowanymi w bajkach technikami psychologicznymi są w stanie na ich kanwie tworzyć własne historie, które pomogą dzieciom uodpornić się na lęk lub zmniejszyć jego działanie.

Podsumowując, bajki terapeutyczne pełnią ważną funkcję w rozwoju dziecka. Pomagają przygotować je do trudnej sytuacji i radzić sobie z aktualnym problemem. Kształtują

w dzieciach myślenie pozytywne nastawione na działanie, pozwalają dziecku zracjonalizować problem. Wpływają na zredukowanie lęku, poczucia wstydu, złości. Służą także odprężeniu

i relaksacji. Dzięki bajkom dzieci nabierają dystansu do pewnych zachowań, sytuacji. Przekonują się, że nie tylko im zdarzają się trudności. Problem, który zostaje opisany, "upubliczniony" jednocześnie staje się oswojony.

Audiobook Marii Molickiej w interpretacji Agnieszki Greinert to szesnaście historyjek stanowiących antidotum na dziecięce lęki, smutki, kłopoty. Zachęcam do jego wypożyczenia. Będzie on ważnym elementem w rozwoju dziecka. Samym rodzicom zaś pomoże z większą wyrozumiałością towarzyszyć w procesie wychowania.

M. Molicka, *Biblioterapia i bajkoterapia: Rola literatury w procesie zmiany rozumienia świata społecznego i siebie*, Poznań 2011, str. 223.

Agnieszka Hałubiec

Łukasz Brudnik

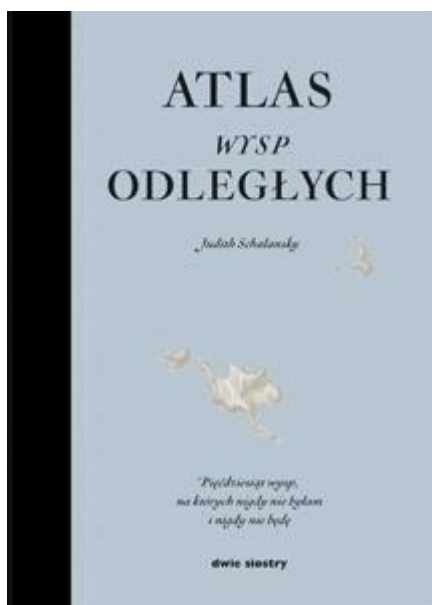
Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP w Opolu

Na regale

Przegląd nowości wydawniczych

Regał: Szkice literackie; Wyspy

Atlas wysp odległych : pięćdziesiąt wysp, na których nigdy nie byłam i nigdy nie będę / Judith Schalansky ; przetł. Tomasz Ososiński. - Warszawa : Dwie Siostry, 2013.



Atlas wysp odległych to pozycja, która nie jest „świeżością wydawniczą”, ale w sezonie wakacyjnym stanowi wyjątkową propozycją czytelnicy. Literacką – poetycką. Może wydaje się, że tego rodzaju opis nie jest właściwy względem atlasu – jednak od edycji po pierwsze słowa nie można mieć wątpliwości, że nie mamy do czynienia z atlasem klasycznie pojmowanym, a przed nami otwiera się wyjątkowa podróż „placem po mapie”.

Atlas wysp odległych ma wyjątkowy podtytuł „pięćdziesiąt wysp, na których nigdy nie byłam i nigdy nie będę”, ponieważ autorka Judith Schalansky, nie zabiera nas w miejsca, gdzie turystów w trybie „all-inclusive” mamy na pęczki, gdzie tłumnie podróżnicy, mniej lub bardziej żądni poznania świata, uderzają, aby dowiedzieć się czegoś o świecie – chociaż może coraz rzadziej stanowi to cel sam w sobie.

Ta wyjątkowa publikacja jest próbą pokazania, czym naprawdę jest poznawanie świata, które może dokonywać się w różny sposób. Lektura atlasu to również celebrowanie książki jako takiej, ponieważ edycyjnie jest to szczególna pozycja. *Atlas wysp odległych* ma nie tylko walory poznawcze, ale również estetyczne.

O wyspach, po jakich możemy podróżować z autorką zapewne wielu z nas nigdy nie słyszało. W krótkich szkicach Schalansky stara się oddać kwintesencję wiedzy o tych małych „plamach oceanicznych”. Wyspy w zbiorowej wyobraźni mają pozytywne skojarzenia, piaszczysty raj z błękitem i dziką zielenią. Autorka pokazuje, że to nie tylko raj, ale bardzo często również piekło. Przykładem może być wyspa Pitcairn.

Judith Schalansky opisuje wyspy niezamieszkałe, zamieszkałe sezonowo lub miejsca, w których żyje garstka ludzi. Na osi czasu rozpisuje ważne daty. Moment odkrycia wyspy, ważne wydarzenia, jakie się na niej rozegrały. Jedna stronica opisu, obok mapy. Lapidarność, z której wiele można wyczytać i rozsmakować się w wyjątkowym odkrywaniu świata – odległego i z wielkim prawdopodobieństwem nie do „zdobycia”

Atlas wysp odległych nie stanowi czystego spotkania z kartografią, ale daje znacznie więcej. Zaskakująco dużo i zaskakująco ciekawie. Czasem bardzo nostalgicznie.

Regał: Fanatstyka



Opowieści z meekhańskiego pogranicza : Północ - Południe / Robert M. Wegner. – Warszawa : Powergraph, 2009

Opowieści z meekhańskiego pogranicza : Wschód - Zachód / Robert M. Wegner. – Warszawa : Powergraph, 2010

Niebo ze stali : opowieści z meekhańskiego pogranicza / Robert M. Wegner. – Warszawa : Powergraph, 2012

Nie jest tajemnicą, że fantastyka w Polsce cieszy się ogromną popularnością. Wystarczy wspomnieć o licznych konwentach, zlotach, na których fani nierzadko dziwnie przebrani spotykają się by wspólnie między innymi podyskutować o ulubionych książkach. A tych wydawanych w ostatnich latach jest naprawdę dużo. Co ważne w większości są to bardzo ciekawe pozycje. Mam tu na myśli dzieła zarówno zagranicznych autorów jak i naszych rodzimych. Pojawiło się też wielu interesujących debiutantów. Nad twórczością jednego z nich warto troszeczkę dłużej się zatrzymać.

Robert M. Wegner w zasadzie z marszu wskoczył do ekstraklasy polskiej fantastyki. Już pierwszą książką, w skład której wchodziły opowiadania opisujące życie na obrzeżach wielkiego państwa Meekhan, wywołał niemałe zamieszanie. Kolejnym zbiorem opowiadań tylko potwierdził, że debiut nie był żadnym chwilowym przeblyskiem geniuszu, czyli przysłowiowymi pięcioma minutami. Jednak dopiero powieść „Niebo ze stali” pokazuje jak bardzo Wegner jest kompletnym pisarzem, potrafiącym swobodnie pisać i krótsze i dłuższe formy.

Niewątpliwie to, co najbardziej charakteryzuje książki autora, to rozmach opisów batalistycznych. Nie przypominam sobie, kiedy ostatnim razem czytałem tak szczegółowy i zarazem wciągający przebieg walk, bitew (choćby opowiadanie „Wszyscy jesteśmy Meekhańczykami”). Ale akcja u Wegnera nie ogranicza się tylko do wojen, bądź potyczek. Poznajemy tradycje i zwyczaje ludów zamieszkujących pogranicza Meekhanu, a są one różne w zależności od położenia geograficznego. Jesteśmy świadkami intryg na różnych szczeblach politycznych, zasad panujących w gildii złodziei, czy wielkiej przeprawy przez góry mającej na celu powrót do ojczystej ziemi. Wszystkim tym zdarzeniom towarzyszą niebanalni bohaterowie, charakteryzujący się odwagą, męstwem, często również sporym sprytem. Niby podobni do siebie, a jednak całkowicie naszpikowani indywidualnymi cechami charakterologicznymi.

Przygodę z „meekhańskim pograniczem” najlepiej rozpocząć od zbiorów opowiadań „Północ - Południe” oraz „Wschód - Zachód”. Stanowią one wstęp do „Nieba ze stali”, a także do kolejnych przyszłych książek autora, gdyż po rozpoczętych wątkach ciężko wyobrazić sobie by cała historia miałyby zamknąć się w następnym tomie. Widać, że Wegner ma pomysł na całość i stopniowo realizuje poszczególne punkty tego pomysłu. Póki co, wychodzi mu to znakomicie, czego efektem są dwie nagrody im. Janusza A. Zajdla, jedna za opowiadanie „Wszyscy jesteśmy

Meekhańczykami” (2009), a druga za powieść „Niebo ze stali” (2013). Trzeciego „Zajdla” otrzymał w 2013 roku za opowiadanie „Jeszcze jeden bohater”, które zamieszczone zostało w antologii „Herosi”. Trzy nagrody w ciągu pięciu lat kariery autorskiej to niezły wynik i na pewno nie można tu mówić o żadnym przypadku.

Łukasz Brudnik

Regał: Opowiadania dziecięce polskie

„Dzień dobry, nazywam się Wesoły Ryjek...”



**Wesoły Ryjek i wynalazki / Wojciech Widłak ; il. Agnieszka Żelewska. -
Poznań : "Media Rodzina", 2014**

**Wesoły Ryjek powraca / Wojciech Widłak ; il. Agnieszka Żelewska. -
Poznań : "Media Rodzina", 2012**

W świecie dziecka wszystko jest wielkim wyzwaniem. Poznawanie rzeczywistości, reguł, jakie kształtują nasze życie, nie jest prostą sprawą. To co dorosłych już nie zadziwia, w dziecku wzbudzać może wiele emocji.

Wojciech Widłak jest specjalistą od osławiania codzienności. Z wielką wrażliwością wyłapuje trudne momenty, pytania, dylematach naszych najmłodszych. Szczególną postacią, którą autor wykreował jest Wesoły

Ryjek, który z wyjątkową prostotą, szczerością i zachwytem przeżywa z młodym czytelnikiem swoje osiągnięcia. Kolekcjonuje w zgrabnych puentach całą wiedzę, którą zdobywa każdego dnia.

Seria z Wesołym Ryjkiem stanowi doskonałą podstawę do rozmów z młodszymi dziećmi i jest szansą na miłą, zabawną lekturę. Stały „szablon” każdej opowieści z Wesołym Ryjkiem w roli głównej rozpoczyna się od kanonicznego wprowadzenia „Dzień dobry, nazywam się Wesoły Ryjek. Dziś.....” i kończy się zabawnym posumowaniem, czasem nieco przewrotnym.

Przygody Ryjka tworzą swoisty pamiętnik-dziennik dziecka, które uważnie notuje zdobytą wiedzę o świecie. Kompozycja tych opowiadań może zachęcać dzieci do własnego „rejestrwania” zdarzeń i wyciągania z nich nauki.

Ciepłe i cudowne rodzinne fabuły Wojciecha Widłaka są świetną lekturą, która wzbogaca, daje szansę na mądre spotkanie rodzica z dzieckiem. Codzienność Ryjka i jego rodziców nie odbiega od naszej rzeczywistości i może być podporą, a przede wszystkim dobrą lekturą z wartościami.

Agnieszka Hałubiec

LOKALNE PRAWO BIBLIOTECZNE

UCHWAŁA NR LIII/612/14 RADY MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie nadania Statutu Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu

- REGION -

Oprac. Krystyna Pawłowska
Dział Informacji, Bibliografii i Promocji WBP w Opolu

ABC gmin powiatu opolskiego. Historia i współczesność gminy Tarnów Opolski

Gmina Tarnów Opolski leży w południowo-zachodniej części Polski, na Górnym Śląsku w sąsiedztwie miasta Opola. Powierzchnia gminy to piaszczysta równina, przez którą przepływa rzeka Odra. Przez gminę przebiega międzynarodowa trasa A-4 prowadząca do granic Niemiec i Ukrainy oraz dwa szlaki kolejowe. Powierzchnia Gminy Tarnów Opolski wynosi w sumie ok. 8163,12 km². Gminę tworzy 8 sołectw, zamieszkuje ją około 10 tys. osób. Ludność trudni się przemysłem oraz rolnictwem. Ze względu na dużą ilość kamienia wapiennego i żwirku powstały tu Zakłady Wapiennicze Lhoist S.A. (dawniej "Opolwap"). (Gmina Tarnów Opolski : [informator] / red. Agnieszka Ejsmont, Barbara Mruk.- Tarnów Opolski : Urząd Gminy : Agencja Reklamowa "Eismont", 2001.)

TARNÓW OPOLSKI

W 1293 r. wydany został przez księcia opolskiego Bolesława akt lokacyjny Tarnowa. Nazwa pochodzi od słowa *tarn* [tarnina]. Pierwotnie była to wieś kmieca. Mieszkańcy zajmowali się rolnictwem i rzemiosłem oraz wypalaniem wapna. Od VIII w. eksploatowano tu miejscowe złoża rudy darniowej, którą dostarczano do hut w Ozimku i Sławięcicach.

Prawdopodobnie 4 km na północny wschód od Tarnowa, na początku II w. istniała osada, zaś tereny dookoła niej spełniały rolę cmentarzysk.

W 1783 roku Tarnów miał 19 chłopów, 13 ogrodników i 16 chałupników [...] Ziemia tarnowska nie należała do urodzajnych; pola leżące w kierunku Kamienia i Kosorowic były gliniaste, zaś w kierunku Nakła i Walidróg – piaszczyste. Kamieni nigdy nie brakowało, wystarczyło ich nawet na budowę XVII-wiecznego kościoła. Dopiero stosowanie nawozów naturalnych i sztucznych, uprawa trójpolówki, wprowadzenie mechanizacji upraw zwiększyło wydajność z łana. Ale dopiero rozwój przemysłu wapienniczego doprowadził do stopniowego wzrostu ludności i zwiększenia liczby domostw.(J. Glensk)

Tarnów leży ok. 18 km na południowy wschód od Opola, kiedyś przebiegała tędy stara linia kolejowa Opole-Bytom a teraz Opole-Gliwice.

W Tarnowie działa Gminny Ośrodek Kultury. Od 1994 roku działa Klub Kyokushin Karate, którego pierwszym prezesem został Andrzej Ochowicz. W tym roku Klub obchodził 20-lecie działalności, okrągłą rocznicę świętowano podczas Rodzinnego Pikniku w Miedzianej. Miejscowość propaguje sport i zdrowy styl życia, czego dowodem jest chociażby wielofunkcyjna hala sportowa mieszcząca ponad 200 osób, wyposażona w boiska do piłki nożnej halowej, siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej i stoły do tenisa. Prężnie działa Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filiami w Raszowej, Nakle i Przyworach. Od 1995 roku wydawany jest miesięcznik *Gmina Tarnów Opolski*. Mieści się tu Urząd Gminy, który posiada atrakcyjną i bogatą stronę internetową – www.tarnowopolski.pl

Partnerskimi miastami gminy są niemieckie Bad Blankenburg w Turynii oraz Brück w Brandenburgii. Dobrze prosperującą firmą związaną z przemysłem wydobywczym są dawne Śląskie Zakłady Przemysłu Wapienniczego Opolwap, od 2011 Zakłady Wapiennicze Lhoist S.A. producent wapna i wyrobów wapienniczych.

Warto wspomnieć o zabytkowym kościele św. Marcina, którego powstanie datowane jest na okres pierwszej poł. X w., w latach 1653-64 - XVII wieku zbudowano nawę i wieżę, dalsze etapy budowy kościoła przypadają na lata 1853-1864, 1913 r. Kościół wyposażony jest w barokowy ołtarz z rzeźbami świętych: Michała, Józefa i Jadwigi, rokokowa chrzcielnica z drugiej połowy XVIII wieku. Przy kościele znajduje się kostnica z XVIII i XIX wieku. Tarnów zajmuje powierzchnię 2717,85 ha, zamieszkuje go ponad 3 tys. osób



Pocztówka ze zbiorów WBP

NAKŁO

W tym roku przypada 717. rocznica powstania wsi. Położona przy szosie z Opola do Strzelec Opolskich do XIV w. miejscowość nosiła nazwę *Nacle* (prawdopodobnie od słowa *ćło*) lub od „niezachowanego w polszczyźnie wyrazu *nakieł*, ozn. wilgotne miejsce porośnięte wikliną”. (H. Borek). Pierwsza wzmianka o Nakle pojawiła się w roku 1297. Biskup Jan założył wówczas parafię w Raszowej i darował połowę dochodów z dziesięciny na wyposażenie nowego kościoła. W XIX w. znajdował się w miejscowości Urząd Celny pobierający opłaty od kupców, którzy tamtędy przejeżdżali.

Z dokumentu lokacyjnego Tarnowa wydanego w 1293 roku wynika, iż wtedy Nakło należało do księcia opolskiego Bolesława. Chłopi z Nakła płacili dziesięcinę proboszczowi kościoła w Raszowej. Były to plony zebrane z pola oraz zasiane w ogrodach: len, konopie i kapusta. Oprócz tej daniny ksiądz miał także wiele innych przywilejów, takich jak: darmowy wypas bydła, czy darmowe mielenie zboża we młynie. „Według niektórych historyków niemieckich Nakło mogło być kiedyś miastem bądź wsią z prawem targowym”(M. Juranek). W 1361 r. był już w Nakle sołtys Stanco. Za zasługi otrzymywał on od księcia opolsko-strzeleckiego Alberta 7 wolnych łanów, młyn i karczmę. Sprawował także w Nakle rolę sędziego.

„W XVI w. cała wieś miała obowiązek oddać rokrocznie na zamek w Opolu jednego wołu. Oprócz tego cała wieś utrzymywała na zamku jednego strażnika”(M. Juranek).

Dane dot. XIX wskazują na to, że mieszkańcy Nakła byli podzieleni na klasy według posiadanego majątku. Najbogatsi rolnicy i właściciele fabryk należeli do I klasy, średni rolnicy do II, a chałupnicy z gruntami i bez gruntów do III klasy. Szkoła została wybudowana prawdopodobnie na przełomie lat 70. i 80. XVIII w.

Na pocz. XX w. pełniący funkcję proboszcza ksiądz Czieschlik rozpoczął budowę kościoła w Nakle. W wyniku zaistniałych w trakcie budowy problemów, ksiądz przeżył ciężkie załamanie nerwowe, w wyniku którego zmarł w szpitalu dla nerwowo chorych w Branicach. Sfinansować budowę mieli rolnicy z Nakła.

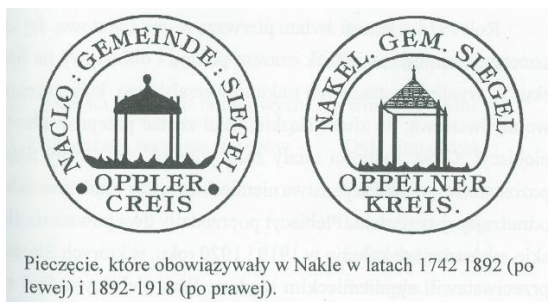
Miejscem budowy stała się łąka Franciszki Gizy, która swoją ziemię przekazała na ten cel za darmo. Teren był jednak podmokły i nim przystąpiono do budowy, podjęto decyzję o podwyższeniu go o pół metra. Wymagało to morderczej pracy wszystkich mieszkańców wsi. Furmankami nawożono piasek z wyrobiska znajdującego się koło drogi biegnącej do Tarnowa.” (Nakło. Zarys dziejów 1297-1997, opr. M. Juranek, s. 50).

Ostatecznie kościół został poświęcony w 1940 roku, a Nakło stało się filią parafii w Raszowej.

Nowy kościół był dobrze wyposażony dzięki ofiarności wielu osób. Posiadał organy, trzy dzwony i kilka rzędów ławek. (Nakło. Zarys dziejów 1297-1997, opr. M. Juranek, s. 54).

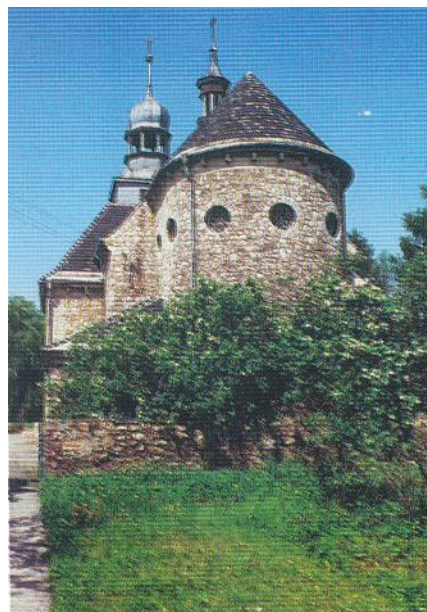
W 1957 roku wybudowano plebanię.

Aż do II wojny światowej nauczano m.in. matematyki, geometrii, pisania ze słuchu, historii, geografii. Podczas wojny w budynku szkoły mieściły się m.in. warsztat samochodowy i rzeźnia a później obóz jeniecki. W 1946 roku przejazdem odwiedził szkołę ówczesny premier: Edward Osóbka-Morawski. Jego wizyta zaowocowała przekazaniem środków na remont zniszczonego podczas wojny budynku.



Pieczone, które obowiązywały w Nakle w latach 1742-1892 (po lewej) i 1892-1918 (po prawej).

Tereny dzisiejszego Nakła należą do jednych z najwcześniej zamieszkałych na Opolszczyźnie. Nakło obecnie zajmuje powierzchnię 650,39 ha, zamieszkuje je ok. 1500 osób.



Powyżej: fotografie przedstawiające Nakło. (Nakło : zarys dziejów 1297-1997 / oprac. Małgorzata Juranek ; [red. tekstu niem.] Magdalena Leśniczak.- Nakło : Komitet Organizacyjny Obchodów 700-lecia Nakła, 1997.

RASZOWA

Wzmianka o tej wsi po raz pierwszy pojawiła się w dokumentach z XIII w., kiedy to biskup wrocławski Jan III wspomina o utworzeniu parafii w Raszowej. Z dziesiątejiny pochodzącej z Nakła przeznaczył środki na wyposażenie kościoła. Według Urbara z 1618 r. w Raszowej znajdowało się dziesięciu kmieci, dwóch młynarzy i pięciu ogrodników na 16 czynszowych łanach. W 1290 roku wybudowano drewniany kościół. O szkole wspomina dokument z 1301 r., przypuszczalnie była to pierwsza szkoła ludowa w powiecie opolskim. Od 1928 roku miejscowość posiada Ochotniczą Straż Pożarną. Zabytkowym rekwizytem z tamtych czasów jest ręczna sikawka, która znajduje się obecnie przed nowym budynkiem remizy OSP, wybudowanym w latach 80. XX w.

Raszowski cmentarz nie posiada, niestety, żadnej dokumentacji. Nie ma w tej parafii również ksiąg zgonów. Pierwszy raz plebania spłonęła w 1781 roku, a drugi raz w 1945 roku podczas frontu, i tak spaliły się wszystkie dokumenty dotyczące

kościół i cmentarza. Z czasów I wojny światowej, jako mogiły symboliczne pozostały dwie tablice marmurowe na wschodniej, zewnętrznej ścianie kościoła. Od drugiej wojny światowej pozostała tu zbiorowa mogiła, w której spoczywa 21 żołnierzy niemieckich poległych w styczniu 1945 roku na terenie parafii. Niedaleko cmentarza polowego znajduje się jeszcze jedna zbiorowa mogiła z czasów tej wojny. Spoczywa w niej 20 osób w tym 9 osób cywilnych, mieszkańców Raszowej, pomordowanych bestialsko przez czerwonooarmistów w styczniu 1945 roku na „Blautowym polu”, oraz dwóch żołnierzy niemieckich.[...] Minęło siedem wieków, kościół raszowski i jego przykościelny „kierchówek” posiadają dziś wielką wartość wartość historyczno-zabytkową. (K. Mientus).

Z Raszowej pochodzi Zespół Tańca Nowoczesnego „Fuks” założony w 1997 roku przez Agatę Sitarek. Młodzież uczestniczyła w wielu festiwalach i przeglądach, niejednokrotnie zwieńczonych nagrodami.

Dziś miejscowość zajmuje powierzchnię 879,01 ha, zamieszkuje ją ok. 800 osób. Działa tu dwujęzyczna, polsko-niemiecka szkoła podstawowa i przedszkole. Placówki nauczają metodą Marii Montessori. Metoda ta kładzie nacisk na swobodny rozwój dzieci, wspiera spontaniczność i kreatywność, umożliwiając tym samym wszechstronny rozwój fizyczny, duchowy, kulturowy i społeczny.

Ponieważ jesteśmy szkołą dwujęzyczną staramy się pielęgnować niemieckie zwyczaje, organizując, organizując dzień św. Marcina, Rosenmontag, jarmark bożonarodzeniowy. Robiliśmy też festiwal teatralny, a przed mistrzostwami piłki nożnej w przyszłym roku chcemy zorganizować wielki festiwal europejski. Nauczyciele prowadzą też różne kółka zainteresowań dla uczniów, np. kółko teatralne – mówi dr Małgorzata Wysdak, założycielka szkoły (A. Durecka, Szkoła inna niż wszystkie, Wochenblatt. - 2011, nr 22, s. 6)

WALIDROGI

Wieś założono w XVIII w. w okresie intensywnej kolonizacji pruskiej na Śląsku. Nazwę Szulenburg utworzono od nazwiska ówczesnego ministra von Sulenburg. W XIX w. nazwa brzmiała *Wieli drugy*; jak wskazuje zapis były to pierwotnie *Wielidrogi*, tj. wielkie drogi, bo osada leżała nad starym traktem, obecnie szosą Opole – Strzelce Opolskie (H. Borek).

Budową osiedla kierował lustrator lasów Burich. Nowe domy budowano już w roku założenia wsi, budowę stodoł ukończono dopiero w 1778 r. Pierwsi koloniści przybyli w 1774 r. reszta osiedliła się w roku następnym. W roku 1930 zanotowano, że istniał warsztat kołodziejski, fabryka cementu, gotowalnia piwa, warsztat mechaniczno-naprawczy, restauracja, sklep z wyrobami tytoniowymi i napojami.

W Walidrogach powstała w 1994 roku grupa taneczna WAL-NAK. Kierownikiem została pani Waltranda Salla. Zrzesza ona dzieci i młodzież, która zdobywa laury na licznych imprezach m.in. na Międzywojewódzkich Przeglądach Mniejszości Niemieckiej. W repertuarze zespołu przeważają aranżacje tańców śląskich i niemieckich. Wieś zajmuje powierzchnię 377,85 ha, zamieszkuje ją ponad 200 osób.



Walidrogi [w] Pozdrowienia z : portret dawnej wsi opolskiej / Elżbieta Oficjalska.- Opole : Muzeum Wsi Opolskiej, 2003, s. 63



Pocztówka ze zbiorów WBP. Przedstawia przydrożną figurę św. Trójcy [193?]

KOSOROWICE

Bardzo trudno ustalić datę powstania miejscowości jednak już przed rokiem 1300 pojawia się w źródłach pierwsza wzmianka o Kosorowicach. Znane są podania ludowe o książęcym zamku koło Kosorowic:

Zimą 1446 księżna pani, właścicielka majątku Tarnowiec wybrała się z księciem panem na polowanie do kosorowickich lasów, bogatych w zwierzynę płową. Po udanym polowaniu, w trakcie wieczornej kolacji, księżna pani stwierdziła brak kosztownej bransolety na przegubie swojej dłoni. Zawołała rozpaczliwie "Mon Dieu" i zemdląca. Kiedy ocucono ją z omdlenia, stał przed nią pańszczyźniany chłop Golomb, mieszkaniec Kosorowic, który trzymał w ręku zgubę. Oddał ją właścicielce, a ta z radości wystąpiła z petycją do małżonka by zniósł pańszczyznę w całej wsi. (M. Krassowski, Kosorowicka legenda, Gmia Tranów Opolski 1997, nr 8-9, s.8)

Podanie to znajduje potwierdzenie w Urbarzu z 1618 r. Mieszkańcy Kosorowic zostali zwolnieni z pańszczyzny na podstawie przywileju z 1446 r. odnowionego w 1658 r. przez burmistrza opolskiego.

Etymologia nazwy wsi posiada dwa wytłumaczenia, jedno to nadanie przez księcia opolskiego Alberta nazwy wziętej od nazwiska gospodarza *Kosiarz*, a drugie (jak podaje H. Borek) od przezwiska *Kosor*.

W 1852 roku pożar strawił większość drewnianych budynków, po tej katastrofie budowano domy wyłącznie z kamienia i cegły.

Mieszkańcy należeli do parafii tarnowskiej i tam uczęszczali do szkoły. W 1930 roku we wsi znajdowały się m.in. 2 warsztaty kowalskie, 2 karczmy, sklep towarów mieszanych, warsztat stolarski, sklep kolonialny i piekarnia.

W 1983 r., kiedy wieś liczyła ok. 160 domów, ksiądz Sosna, proboszcz parafii w Tarnowie Opolskim wydał pozwolenie na budowę kościoła oraz plebanii. Trzy lata później poświęcono świątynię pod wezwaniem św. Jana Nepomucena.

Wieś leży między Przyworami a Tarnowem Opolskim. Zajmuje pow. 1728,95 ha, zamieszkuje ją ok. 988 osób.

We wsi od wieków mieszkają rody, które do dziś stanowią prawie

*100 proc. ludności wioski. Są to rodziny **Gołębów, Blautowie, Fornolowie, Mikowie, Cichoniowie, Woławowie, Bieniasowie, Żmudowie** ((M. Krassowski, Kosorowickie rody, Gmia Tranów Opolski 1997, nr 8-9, s.8)*

W miejscowości powstał znany i doceniany w kraju i za granicą amatorski zespół śpiewaczy - „Kosorowiczanki”. Założył go Józef Schlappa. Opiekę nad nim pełni Koło Mniejszości Niemieckiej. Panie wykonują repertuar w języku polskim, niemieckim oraz w gwarze śląskiej.

PRZYWORY

Pierwsze wzmianki o Przyworach pojawiają się w dokumentach dopiero w XVI w. Nazwa miejscowości pochodzi prawdopodobnie od staropolskiego wyrazu *przewora*, *przywora* czyli ‘przegroda, zagroda, klatka’. W XVII w. przyłączono Przywory do parafii proszowickiej. W 1783 r. było we wsi tylko 10 domów i szkoła. W 1845 r. do szkoły w Przyworach uczęszczały również dzieci z Kątów i Miedzianej. Wieś miała wtedy swój browar, gorzelnię i kuźnię. Od początku XX w. stacja kolejowa i poczta znajdowały się na miejscu. Wieś jest położona 12 km od Opola przy szosie do Krapkowic. Obecnie zajmuje powierzchnię 737,42 ha, zamieszkuje ją ok. 1114 osób. Posiada zabytkowy kościół.

KĄTY OPOLSKIE

Pierwsza wzmianka o wsi pojawiła się w dokumencie z XIII w. W XIV w. książę Bolesław podarował ją razem z lasem swojemu przyjacielowi Stanimirowi, który był prawdopodobnie panem na Prószkowie. Nazwa miejscowości pochodzi „od wyrazu *kąť*, w znaczeniu ‘pole w rogu między ścianami lasu, na granicy wioski; także peryferie wsi’”. (H. Borek). Przez kilka wieków wieś należała do szlachty prószkowskiej. W 1829 r. wieś posiadała 30 domów, w 1925 r. natomiast już 99 domów. W 1930 roku znajdowały się w Kątach m.in. 3 sklepy kolonialne, 3 cegielnie, piekarnia, 2 restauracje, rzeźnia, fryzjer, skład węgla skład kartofli i paszy. Kąty Opolskie położone są przy szosie z Opola do Krapkowic. Zajmują powierzchnię 563,60 ha, zamieszkuje je ponad 800 osób. We wsi znajduje się zabytkowy kościół oraz warta obejrzenia kapliczka św. Nepomucena.

W Kątach kwitnie sport gołębiarski. Hodowcy zrzeszeni w sekcji działają już kilkadziesiąt lat.

MIEDZIANA

Wieś powstała jako kolonia z rozkazu króla Prus Fryderyka II w XVIII w. w lesie kosorowickim. Nazwa jest tłumaczeniem z niemieckiego gdyż złoża miedzi nie występują na tym terenie, z niemieckiego brzmi *Kupferberg* (‘Miedziana Góra’), osada jest założona przez kolonistów z Austrii (H. Borek). Początkowo nosiła również nazwę Kosorowicka Kolonia.

Koloniści, którzy tu przybyli z zamiarem założenia osady pochodzili z austriackiego Śląska i Moraw. Przyjechali do urządzonych już dwudziestu gospodarstw. Brzeski magazyn zaopatrzył ich w żywność. W Miedzianej było 400 mórg roli, 80 mórg łąki, 50 mórg pastwisk. W 1783 r. zbudowano kaplicę, gdzie raz w roku czytano mszę. W 1930 r. we wsi była piekarnia, 2 karczmy i 3 sklepy kolonialne. Chłopi zajmowali się rolnictwem, jednak z powodu piaszczystej i bagiennej ziemi plony nie były imponujące. Zajęto się zatem rzemiosłem i tkactwem.

W latach 1800-1900 w lesie w pobliżu Kamienia Śląskiego, który do dziś nazywany jest „Sulik” wydobywano żwir, rudy żelaza oraz glinki, czyli szamot. Wg legendy, na początku powstania Kolonii zasadzono na polu dęb, który istnieje do dziś, a przez mieszkańców gwarowo nazywany jest „Dygów dęb”. Obecnie mieszkańcy czynią starania o to, aby został on uznany za pomnik przyrody. (J. Pietruszka)

Miejscowość zajmuje powierzchnię 508,05 ha, zamieszkuje ją ponad 600 osób.

7 kwietnia 2013 roku Miedziana obchodziła 240-lecie istnienia. Jubileusz ów upamiętnia tablica, dla której znalazło się miejsce w sercu wioski. Ciekawostką przyrodniczą stanowią tzw. Kanapeje, czyli tunele w lesie między Kamieniem Śląskim a Miedzianą.

[...] to bardzo ciekawe ślady dawnych prac górniczych o bardzo dużych walorach geologiczno-krajobrazowych. Obszar ten jest również bardzo interesujący pod względem przyrodniczym. W nieczynnych kamieniołomach, na skalnych półkach, masowo występuje rzadka na Śląsku Opolskim paproć. W okresie wiosennym i jesiennym w tunelu napotkać można kilka gatunków nietoperzy. (K. Spątek)

BIBLIOGRAFIA:

240-lecie Miedzianej / Joanna Pietruszka // *Gmina Tarnów Opolski*. - 2013 nr 3/4, s. 4.

By pielęgnować i wzbogacać tradycję / W. Sala. - Il. // *Gmina Tarnów Opolski*. - 2007, nr 1/2, s. 5.

Gmina Tarnów Opolski : [informator] / red. Agnieszka Ejsmont, Barbara Mruk.- Tarnów Opolski : Urząd Gminy : Agencja Reklamowa "Eismont", 2001.

Kosorowice. - Il. // *Gmina Tarnów Opolski*.- 1997, nr 8/9, s. 8.

Nakło : zarys dziejów 1297-1997 / oprac. Małgorzata Juranek ; [red. tekstu niem.] Magdalena Leśniczak.- Nakło : Komitet Organizacyjny Obchodów 700-lecia Nakła, 1997.

Opolszczyzna w świetle nazw miejscowych / Henryk Borek.- Opole : Instytut Śląski, 1972.

Pieśń jak modlitwa... / Renata Kowol. - Il. // *Gmina Tarnów Opolski*.- 2006, nr 4, s. 3.

Powiat opolski : szkice monograficzne / [aut. Jan Baron i in.] ; Instytut Śląski w Opolu.- Opole : IS, 1969.

Pozdrowienia z : portret dawnej wsi opolskiej / Elżbieta Oficjańska.- Opole : Muzeum Wsi Opolskiej, 2003.

Raszowski cmentarz/ Konrad Mientus // *Gmina Tarnów Opolski*.- 2002, nr 10, s. 4.

Szkoła inna niż wszystkie: dwujęzyczna szkoła podstawowa i przedszkole w Raszowej... / Anna Durecka // *Wochenblatt*. - 2011, nr 22, s. 6.

Tajemnicze Kanapeje/ Krzysztof Spątek. - Il. // *Gazeta Wyborcza*. - 2005, nr 53, dod. *Gazeta Wyborcza Opole*, s. 5.

Zarys historii Tarnowa Opolskiego : od zarania dziejów do 1945 roku / Joachim Glensk. - Poznań : "Lektikon", 2000.

-VARIA-**W bibliotecznym obiektywie. Spotkania – wernisaże – jubileusze
(zdjęcia ze zbiorów WBP w Opolu)****W bibliotecznym obiektywie. Spotkania – wernisaże – jubileusze****Zdjęcia z finału XVII konkursu „Austria – kraj i mieszkańcy” (3.04.2014 r.)**

3 kwietnia w pałacyku przy ul. Piastowskiej 20 po raz siedemnasty rozstrzygnięto konkurs "Austria – kraj i mieszkańcy".

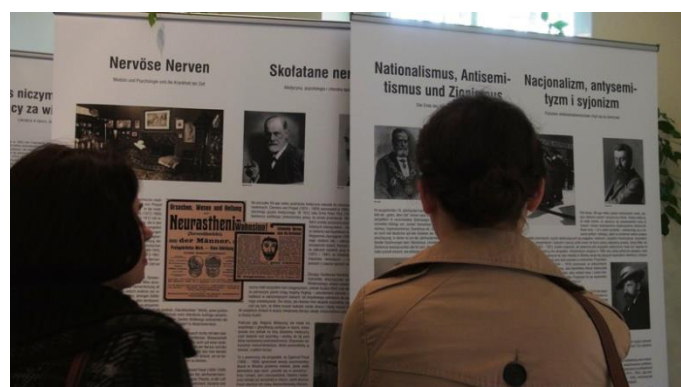
Laureatem wojewódzkim XVII konkursu "Austria - kraj i mieszkańcy" został: Daniel Stajszczyk z Zespołu Szkół Rolniczych w Namysłowie, zdobywając najwięcej, bo 40 punktów. Zwycięzca wygrał wycieczkę do Wiednia.





Zdjęcia z wernisażu wystawy „Gwałtowna cisza przed burzą - czas przed rokiem 1914” (8.04.2014 r.)

8 kwietnia w pałacyku przy ul. Piastowskiej 20 miał miejsce wernisaż wystawy „Gwałtowna cisza przed burzą - czas przed rokiem 1914”.





Zdjęcia z wernisażu wystawy „Josef Čapek” (9.04.2014 r.)

9 kwietnia w pałacyku przy ul. Piastowskiej 20 odbył się wernisaż wystawy „Josef Čapek”.

W wernisażu uczestniczyli bibliotekarze z Środkowoczeskiej Biblioteki Naukowej w Kladnie.



Zdjęcia ze spotkania z Leszkiem Niedzielskim, Jerzym Skoczylasem i Stanisławem Szelcem z Kabaretu ELITA (24.04.2014 r.)

24 kwietnia w czytelni WBP przy ul. Piastowskiej 18 biblioteka gościła Jerzego Skoczylasa, Leszka Niedzielskiego i Stanisława Szelca z wrocławskiego Kabaretu ELITA.



Zdjęcia ze spotkania na temat książki prof. Doroty Simonides (28.04.2014 r.)

28 kwietnia w czytelni przy ul. Piastowskiej 18 odbyło się spotkanie na temat książki prof. Doroty Simonides "Szczęście w garści".

Spotkanie prowadziła prof. Janina Hajduk-Nijakowska.



Zdjęcia z koncertu „1914 – Świat wczorajszy” (6.05.2014 r.)

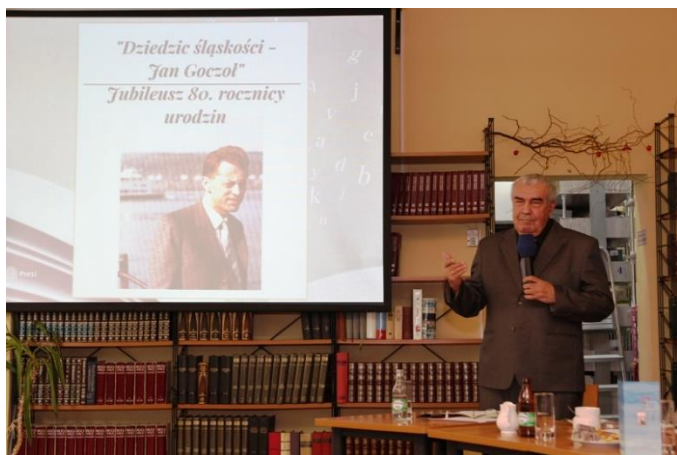
6 maja w Filharmonii Opolskiej miał miejsce koncert zatytułowany „1914 – Świat wczorajszy”.

Na scenie zaprezentowało się Kreisler Trio Wien.



Zdjęcia z V Forum Opolskich Środowisk Literackich (15.05.2014 r.)

15 maja w czytelni WBP przy ul. Piastowskiej 18 odbyło się V Forum Opolskich Środowisk Literackich. W ramach Forum zorganizowana została sesja popularnonaukowa "Dziedzic śląskości - Jan Goczoł", która uświetniła jubileusz 80. rocznicy urodzin Poety.



Zdjęcia ze spotkania z Adamem Zagajewskim (21.05.2014 r.)

21 maja w czytelni przy ul. Piastowskiej 20 odbyło się spotkanie z wybitnym poetą Adamem Zagajewskim.

Spotkanie prowadził Tomasz Różycki.



Zdjęcia ze spotkania z Grzegorzem Miecugowem (27.05.2014 r.)

27 maja w czytelni przy ul. Piastowskiej 18 odbyło się spotkanie z Grzegorzem Miecugowem - dziennikarzem, publicystą i pisarzem.



Zdjęcia z Nocy Kultury 2014 (31.05.2014 r.)

31 maja w pałacyku przy ul. Piastowskiej 20 odbyła się Noc Kultury po hasłem: „Patrioci i zdrajcy, czyli Noc z historią Polski w Galerii WuBePe”, podczas której zaprezentowano obraz pędzla Jana Styki „Polonia”



Zdjęcia z wernisażu wystawy „Kresowianie na Opolszczyźnie” (4.06.2014 r.)

6 czerwca w Galerii WuBePe przy ul. Piastowskiej 20 odbył się wernisaż wystawy „Kresowianie na Opolszczyźnie”.

Prezentowane na wystawie fotografie i dokumenty udostępnione zostały dzięki życzliwości Muzeum Wsi Opolskiej oraz wielu osób prywatnych.





Zdjęcia z koncertu zespołu Shantażyści (5.06.2014 r.)

5 czerwca w parku biblioteki przy ul. Piastowskiej 20 odbył się koncert zespołu Shantażyści z Brzegu, zdobywcy Grand Prix 39. Ogólnopolskiego Studenckiego Przeglądu Piosenki Turystycznej Yapa 2014 w Łodzi.



Zdjęcia ze spotkania z Feliksem Szczotem (9.06.2014 r.)

9 czerwca w pałacyku przy ul. Piastowskiej 20 odbyło się spotkanie z Feliksem Szczotem, opolskim żeglarzem.



Zdjęcia ze spotkania z Krzysztofem Baranowskim (11.06.2014 r.)

11 czerwca w czytelni przy ul. Piastowskiej 18 odbyło się spotkanie z Krzysztofem Baranowskim, żeglarzem, kapitanem jachtowym, dziennikarzem.



Zdjęcia Beaty Śliwińskiej

Zdjęcia z inauguracji Tygodnia Bibliotek (MBP w Opolu - 7 maja)





Zdjęcia z XII Opolskiego Festiwalu Nauki, który odbył się w dniach 31 maja-2 czerwca (błonia Politechniki Opolskiej) Stoisko biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego





II Forum Bibliotekarzy Województwa Opolskiego, 12 czerwca 2014 w Bibliotece Głównej Politechniki Opolskiej

